

Volume No. 51 Issue No. 621

मेमल
आलम | میمن عالم

MEMON ALAM

www.worldmemon.org

JUNE, 2010

COMMUNITY GROWTH

CENSUS ISSUE

BOTSWANA • SOUTH AFRICA • DUBAI • TANZANIA

- PROPERTY DEVELOPMENT - COMMERCIAL, INDUSTRIAL, RESIDENTIAL
 - RETAIL SUPERMARKETS
 - GENERAL WHOLESALERS
- MANUFACTURERS' DISTRIBUTORS AGENTS
 - MOTOR VEHICLE PARTS AND TYRES

GH Group P.O.Box 41029 Gaborone, Botswana

Tel: (+267) 3928053 Fax: (+267) 3928085 Email: gulaam@ghgroup.co.bw

Memon Alam Committee:

Chairman & Chief Editor
Pir Mohammad A. Kaliya (Pakistan)

Members:
Abdur Razzak Thaplawa
Umer Abdul Rehman
Altat Ahmed Vayani
Iqbal Ganatra
Rinwan Shakoor
Hina Yahya
Sumera Muhammad
M. Saleem Adam Vayani
Bilal Umer

World Memon Organisation

President:
Haji Abdul Razzak Yaqoob - ARY (UAE)

Senior Deputy President:
Abdul Sattar Dada (Botswana)

Deputy President:
Sir Iqbal Sacranie (UK)

Secretary General:
Pir Mohammad A. Kaliya (Pakistan)

Deputy Secretary General:
Nowshad Abdul Ghani (UK)

Treasurer:
Muhammad Yousuf Adil (Pakistan)

Deputy Treasurer:
Faizul Ayoob (South Africa)

Vice President (Pakistan Chapter)
Shoaib Ismail Mangroria

Asstt. Sec. General:
H.M. Shahzad

Vice President (India Chapter)
Latif Adam Hakam

Asstt. Sec. General:
Abdul Hamid Nathani

Vice President (Middle East Chapter)
Abu Baker Cassim

Asstt. Sec. General (Acting):
Ahmed Abubaker Shaikhani

Vice President (Europe Chapter)
Abba Ali Yousuf

Asstt. Sec. General:
Dr. Esmail Harunani

Vice President (Africa Chapter)
Gulaam Abdoola

Asstt. Sec. General:
Solly Suleman

Vice President (America & Canada Chapter)
Shoaib Kothawala

Vice President (Far East Chapter)
M. H. Umar (Sri Lanka)

Asstt. Sec. General:
A. C. Saleem (Sri Lanka)

WMO Charitable Foundation:

Chairman:
Solly Noor (South Africa)

Deputy Chairman:
Haroon Karim (UK)

General Secretary:
Bashir Sattar (UK)

Deputy Gen. Secretary:
Haji Ismail Gadit (UAE)

Treasurer:
M. Yasin Saya (Pakistan)

Deputy Treasurer:
Iqbal Tabani (UAE)

REGISTRATION NO.: SS - 038

Published by: Umer A. Rehman for WMO

Chief Editor: Pir Muhammad Kaliya

Printed by: Bilal Umer - AKD Printers

ADDRESS:

B-1 Shama Plaza
G.K. 8-18/1, Near Nakhuda Masjid
G. Allana Road, Kharadar,
Karachi-Pakistan.

For further details please contact:

World Memon Organisation
32/8, Street No. 6, Muslim Abad,
Off. Kashmir Road Karachi

email address: memonalam@wmopc.com

For online version, please logon to:

www.wmopakistan.com

www.wmopc.com

17

Inter View

with

Arif Habib

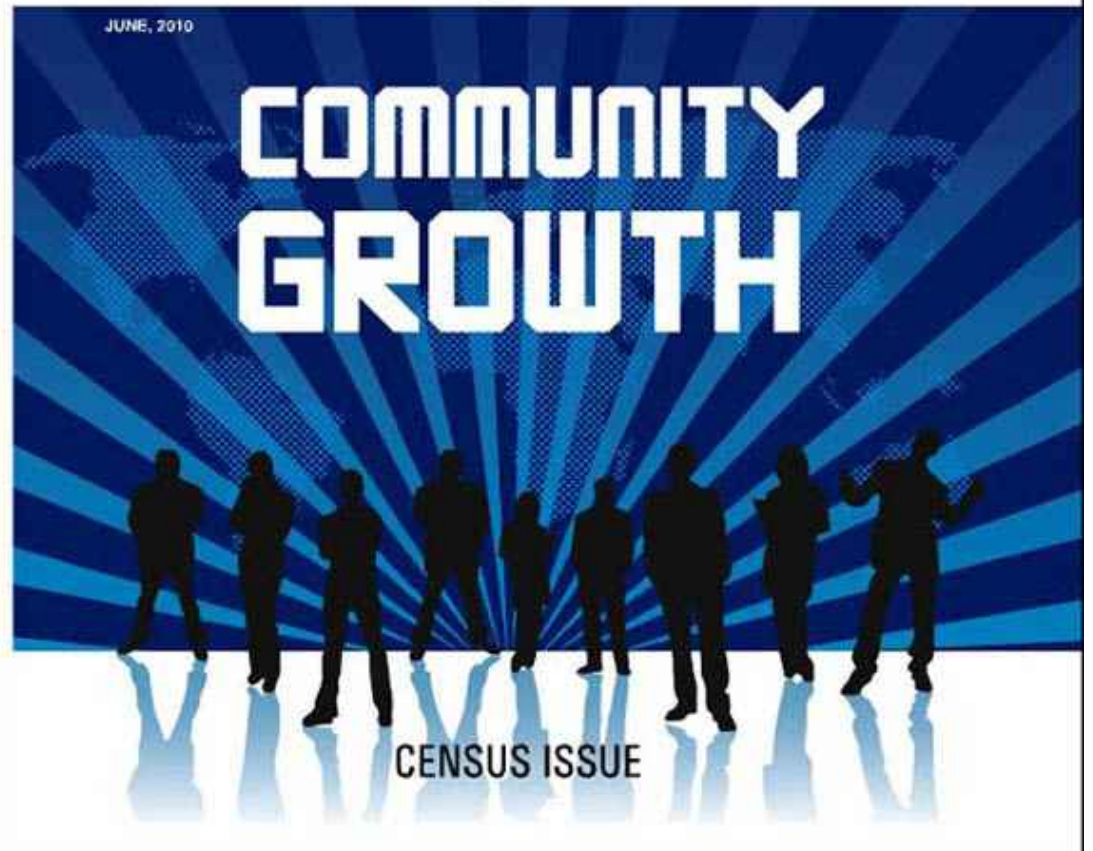

Contents

Join Hands with World Memon Organisation	4	My Diary	52
From the desk of Editor	5	URDU SECTION:	
Messages	7,9	Shuru Allah Ke Naam Se	78
Memon Census - A Giant Step Forward	11	Editor Column - Biradari Ki Abadi	77
Census - WMO Initiative	15	Din o Duniya	76
In Focus - Interview with Mr. Arif Habib	17	Ahadsaaz Shakhshiyat	75
Census - Views of Community Leaders	22	Virsa	72
Census - Views / Death of Common Sense	27	Khusoosi Tehreer	70
On Morals	29	Khusoosi Report	69
Never Again Will I	31	News & Views	68
Teach Yourself Memoni	33	Nemat Kada	65
Thought Provoking	37	Tanz-O-Maza	63
News & Views	33	Khel Ka Alam	62
GUJRATI SECTION:		Sehat	60
Memon Biradari Ni Wasti Gantri	40	Khawateen Alam	59
Sir Abdullah Karim Jamal	42	Memon Alam Ka Dustarkhwan	58
		Bachon Ka Alam	57
		Herat Ka Alam	56

JUNE, 2010

COMMUNITY GROWTH

CENSUS ISSUE

MISSION OF World Memon Organisation

The Mission of WMO is to act as the central Memon organisation representing the Memon Community throughout the world and to promote the advancement, upliftment, unity, welfare and well-being of Memons in the world, in all aspects of life and at all times in accordance with and under the guidance of Islamic principles.

MEMBERSHIP

The World Memon Organisation has the following categories of Membership:

1. Apex Bodies (National Bodies)
2. Institutional Members (Regional and Local Bodies) – local institutions, foundations, trusts, social welfare organizations, professional institutions, chamber of commerce, educational boards, etc
3. Corporate Members (Commercial Bodies) -
4. Individual Members (Annual or Life Members)
5. Associate Members (any Non-Memon Organizations or Non-Memon Individual)
6. Patrons
7. Trustees of WMO Charitable Foundation (WMOCF)

MEMBERSHIP FEES

• Apex Members	US \$500 (Annually)
• Institutional Members	US \$250 (Annually)
• Corporate Members	US \$500 (Annually)
• Annual Membership	US \$100
• Life Membership	US \$2,500
• Patron	US \$25,000
• Trustee	US \$100,000

Notes:

1. Subscription for female applicants shall be half the normal fees
2. Subscription for Life Members can be paid in three equal annual installments
3. Subscription for Patrons can be paid in five equal annual installments
4. Subscription for Trustees can be paid in five equal annual installments

SUBSCRIPTION FOR MEMON ALAM

• For Pakistan:	Rs. 500 per annum
• For Other Countries:	US \$50 per annum

ADVERTISEMENT TARIFF FOR MEMON ALAM

• Back Page	US \$500 per issue
• Inside Title Page	US \$400 per issue
• Inside Back Page	US \$350 per issue
• Other pages	US \$250 per issue

Special Discounts	
For 12 issues in a year	30%
For 8 issues in a year	20%
For 4 issues in a year	10%

Population Census of the Memon Community

- An important task that has to be accomplished

The Memon Community has a long and rich history. Its diverse culture and heritage, its centuries-old tradition of social work and its philanthropy have earned it much respect and admiration from all quarters and all segments of the society worldwide.

The exact age of the Memon community is unknown but old historical records dating back to the 16th century mention the existence of a few Memons in the Kathiawad Peninsula, which lies between the Gulf of Kutch and the Gulf of Khambat and comes under the present-day state of Gujarat, India.

Many historians have varying opinions about the origin of the Memon Community. The most widely accepted theory is that the Memons had their roots in the plains of Sindh and were influenced by some major factor to migrate in large numbers and settle down in the small towns and villages of Kutch, Gujarat and Kathiawad (now in India).

As time went by, the Memons thrived successfully in their new townships and villages and their numbers increased. Each group of Memons living in a specific town or village began to develop its unique identity on the basis of where it lived. They began to identify themselves as Memons of such and such township or village where they hailed from. For example, they called themselves Dhoraji Memon, Vanthali Memon, Bantva Memon, Kutiyana Memon and so on. (Dhoraji, Vanthali, Bantva and Kutiyana are all names of small townships).

The population of the Memons in these tiny townships and their surroundings was only in a few thousands but their numbers grew over time. With the advent of the railways in the late 19th century, the male members of the Memon Community were now able to travel far and wide in search of better employment and business opportunities. This led to further economic growth and enabled the Memons to settle down in various other cities and regions of the Indian subcontinent. A few of them even managed to settle down in other continents, mainly for business.

The Memon Community was again forced into an exodus during the time of partition of the subcontinent in 1947. This was the second time in the history of the Memon Community, where the Memon families (now in the thousands) had to migrate in the masses and leave behind all their belongings, homes, businesses and property.

Fate brought most of them back to their land of origin – Sindh, now in the newly created Pakistan. A huge number of Memon families made their way back here and settled in the metropolis of Karachi and some moved to other parts of Pakistan while many Memon families settled down in various parts of independent India or other countries.

It is now sixty-three years since the great exodus of the Memon Community. The Memons are now spread all over the world, with densely concentrated population in cities like Karachi, Mumbai, Surat and few other parts of India and Pakistan. However, the exact number of Memon families and individuals is unknown.

In these modern times, every society and community has the need to have the basic information about its members for purposes of planning, development and improvement of the quality of life of its members. In spite of some serious efforts made by some Memon welfare organizations and Memon personalities, no proper population count of the Memon Community is available. It is still anybody's wild guess about the number of Memons living around the world.

A Population Census of the Memon Community is a need that has to be addressed immediately. The statistical and demographic information collected from the census will be helpful in many, many ways. It will help in identifying demands for schools, colleges, hospitals, houses, jobs and other infrastructural facilities which are crucial for the growth and well-being of our Memon community.

The census data collected will also provide statistical information about the Memon Community, such as age-groups, literacy level, socio-economic status of Memon families, unemployment rate, demographic concentration, divorce rates, health issues, etc. The data will also help the concerned to reach out to the poor and needy Memon families. All those concerned with the welfare and well-being of this community will be able to make concrete long-term plans for the betterment of the Memon Community based on this data.

A far reaching decision was taken by the Board of Management of World Memon Organisation (WMO), at a Meeting held at Mombassa in July 2004, to conduct a thorough population census of the Memon Community around the world. Thereafter, the World Memon Organisation, Pakistan Chapter, in association with the All Pakistan Memon Federation, took the initiative and started Memon Census Project in Pakistan.

The Memon Census Project is an ongoing process and so far data of over 30,000 families (130,000 individuals) has been collected which is a representative sample of the entire Memon population in Pakistan.

It is important to mention that except in the case of Pakistan, no population count of the Memon Community has been conducted in any other part of the world. Therefore, it is imperative that a population census of the Memon Community be carried out in all the regions of the World Memon Organisation (WMO) in such a way that within next two-three years a comprehensive data of the Memon Community is available with WMO for the planning of the future strategies of development and progress of the Memon Community.

For this noble purpose, all welfare organizations, Jamats, Educational Institutions, industries, businesses, community centers, social groups and other bodies of the Memon Community are hereby requested to join hands with the World Memon Organisation (WMO) to carry out the Population Census of the Memon Community.

Memon families from around the world can use the specially designed Online Memon Census Form on the website of WMO – www.wmopakistan.com / www.wmopc.com and submit their information. All information is kept confidential as per policy.

In the end, I would like to reiterate that the Memon Population Census has to be carried out on a war footing and each and everyone has to take part in it. Let us join hands to take on this Herculean task. May Almighty Allah guide and help us to work for the betterment of the Memon Community. Ameen.

Pir Muhammad A. Kaliya
Chief Editor,
WMO Memon Alam

Theme for July 2010 Issue of Memon Alam

Readers are informed that the theme for July 2010 issue of Memon Alam will be "Memon Heritage "

All the readers are requested to share their views or send their articles on the theme latest by 10th July 2010

Abu Baker Cassim
Vice President
WMO Middle East Chapter

Success can only be achieved through shared vision.

WMO envision taking Memon Community to new heights and its team is working along the same lines through a shared vision to make this possible.

Adoption of Memon Alam is yet another milestone. It is a breath of fresh air and something which our community really needs. It has reached out to me the way I'm sure it has reached out to many of the other readers.

The idea that it is published in three different languages is a real thing to celebrate. It will be act as a medium to promote our language and cater to all segments of the community.

With reference to this month's theme, I would like to request the entire community to participate in the census activity. It will help us to drive the community resources in the right direction.

I wish WMO and Memon Alam all the best in all their endeavors.

Abu Baker Cassim
Vice President

ARY

GOLD BARS

The Gold Standard

The purest form of Gold 999.9

Available in 1gm to 1kg

Ten Tola and Kilo Bars available in 995 and 999 purity respectively

ARY JEWELLERY
U.A.E. PAKISTAN - OMAN - U.K. - U.S.A.

CORPORATE HEAD OFFICE
ARY House, Deira Gold Souk,
P.O.Box 1123
Dubai, U.A.E.

Tel: +971 4 2263535
Fax: +971 4 2267988

<http://www.arygold.com>

email: info@arygold.com

Abba Ali Yousuf
Vice President,
Europe Chapter – WMO.

In order to achieve the WMO objectives, we needed a regular publication to voice our opinions for the welfare and wellbeing of the Memon community at large. For this purpose, Memon Alam is an excellent medium. It will provide us literary wisdom for our young and elder writers in the three international, national and community languages; English, Urdu and Gujarati.

Memons have created a history of name and fame internationally. We have bright memories of Ademories of Adamjees, Dawoods, Tabanies, Pakolawalas, Bawanies, Rangoonwala and many more, all of them have done a great deal of philanthropic work for our community. However, social and welfare work is an on-going task, which the WMO is performing constantly in its capacity as an umbrella body, through its donors, members, patrons and trustees as well as various affiliated jamaats and organizations.

The first and foremost objective of the WMO is to make co-coordinated efforts to resolve the economical, educational, social, cultural, medical, rehabilitation and all other problems faced by the Memon community. The solution of this can only be achieved by concerted and united efforts by all of us. We are very lucky to have amongst us a team of dedicated and selfless volunteers in the seven regions; i.e., Pakistan, India, Europe, Africa, North America/Canada, Middle East and Far East (Sri Lanka and Japan) etc. We are equally lucky to have within us most trusted and generous donors, with whose support we are able to launch worthwhile projects; especially: Rehabilitation, Educational, Economical, social and Industrial projects on a worldwide level. The WMO is undoubtedly determined to continue to help our community at large.

My message to our readers, all the WMO members, patrons and trustees, is that, we must stand united and work together without any distinction, creed and cast. Please participate in anyway possible by volunteering or making a donation for the noble cause. Please also use the Memon Alam as the useful media organ for writing interesting and informative articles, comments, views and reviews for general interest of our community members.

May Allah (SWT) guide us at the right path and reward you in abundance for your participation in the welfare and wellbeing of the community work, Ameen.

With best regards and kind Salaams,

Abba Ali Yousuf
Vice President, Europe Chapter – WMO.

ArmyCo.

ARMY SUPPLUS STORES

60 Mitchell Street, Pretoria West, Gauteng.

Tel: (012) 327-3282 Fax: (012) 327-1194 Cell: 082 898 7961

E-mail: army@armystores.co.za Website: www.armystores.co.za

www.armystores.biz

0861 ARMY STORES
276926

Tents • Plastic Tarps • Jerry Cans • Blankets • Kitchen Sets • Relief Items • Logistics

**Importers, Exporters, Manufactures & Traders Of:
Aid & Relief Equipment, Camping, & Outdoor Suppliers, General Commodities
and Sourcing agents!!**

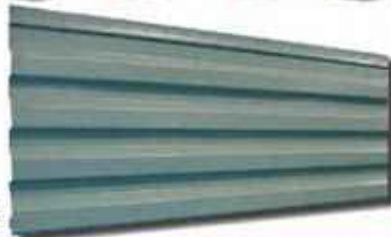
We are based in Pretoria, South Africa. We serve the local and re-export markets in and around the globe. Our aim is to better serve our clients and source ready stocks of items that are urgently needed in Africa and around the globe. Customer service is a priority with us, you will be pleasantly surprised at our quick response time to your enquiries. We go the extra mile to locate products you need just ask!! We are currently supplying many traders such as: NGO'S, Aid organizations, Camping wholesalers, Chain stores, Military and Defense Forces, Building contracting companies, General merchants and a Agents from across the globe.

CORR-FORM

ROOFING, MANUFACTURERS, & SUPPLIERS OF STEEL PRODUCTS

CORRUGATED • IBR • WIDE-SPAN

- CORRUGATED ROOF SHEETING
- IBR ROOF SHEETING
- ROUNDED GUTTERS
- SQUARE GUTTERS CORNER
- FLASHINGS
- ROLL UP RIDGING
- BULL NOSING
- SELF DRILLING SCREWS
- ZINC ROOF TILING
- DOWN PIPES
- GUTTER BBRACKETS
- GUTTER OUTLETS & CLOSURES

AVAILABLE IN CHROMADEK, GALVANIZED & ALUZINC

TEL: 012 327 1121 FAX: 012 327 1199

315 Soutter Street, Pretoria West, 0183

E-mail: army@armystores.co.za

Directors: Sikander, Feizul & Aadil N.M.Ayob

Memon Census – A Giant Step Forward

by Shoab Ghaziani
Chairman,
Memon Census Project, Pakistan

The leaders and the decision-makers of any community need basic information about its members, their financial position, education status and their accommodation for future planning for the betterment of the community. Unfortunately, the Memon Community does not have any reliable statistics of its members. It is an irony that no serious efforts have been made to collect statistical information about the members of the Memon Community.

It may be pointed out that the methodical census will provide invaluable data in the various areas such as:

- **PEOPLE:** Census will give the numbers, gender and age of people which would be helpful for planning basic infrastructural facilities such as hospitals, schools & colleges, technical training centers, computer institutes, coaching centers, daycare centers for children and elderly, orphanages, parks, recreation centers, Mosques, Madressahs, marriage bureaus, employment exchanges, counselling centers, and even graveyards. The list of such facilities and services is long.
- **HOUSING:** Assessment of current and future demand for housing for the Memon Community and the housing needs of particular groups such as families with young children, joint families, divorced or widows, the sick, handicapped and the elderly.
- **EMPLOYMENT:** Information about how many members of the Memon Community work in different jobs or professions or have their own businesses. It means that skill shortages and training needs of the community members can be identified and jobs for the future planned.
- **HEALTH AND CARING:** Getting a picture of the health of the Memon Community helps in planning the right services. Information on general health will help predict the health services needed in community in the future.

Census of the Memon Community

An accurate count of families and individuals can be a very useful tool for planning for the betterment of the Memon community. Better infrastructure, more services, a brighter tomorrow for everyone. In fact, the information the census collects helps to determine how funds could be used for infrastructure and services. It also helps to pinpoint any lapse or unavailability of essential services or facilities.

For a long time, Memon philanthropists, writers, researchers, social workers, welfare organizations were talking about the urgent need of conducting a population census of the Memon Community but it did not materialize. However, it is important to mention that (Late) Mr. Ali Muhammad Tabba had estimated the overall population of the Memon Community in 1983 at 1.1 million. This estimate was arrived at after detailed discussions with the office bearers of various Memon Jamats and other sources.

A Concrete Initiative from WMO

The World Memon Organisation (WMO) in its Meeting of the Board of Management held in Mombassa in July 2004 had taken a landmark decision to carry out a comprehensive population census of the Memon Community. The World Memon Organisation, Pakistan Chapter along with the All Pakistan Memon Federation took the initiative of the work of the census in Pakistan. Initially, a committee was formed by WMO Pakistan Chapter to carry out this gigantic work which was headed by Mr. Shoab Ismail Mangroria. The entire finances required for the Census were arranged by WMO Pakistan Chapter.

Some of the notable members of other Memon organizations also extended their support to WMO soon after this decision. In the month of August 2004, the All Pakistan Memon Federation established a new sub-committee for Memon Census, headed by Mr. Shoaib Ghaziani.

In October 2004, a joint meeting of the sub-committees of WMO Pakistan Chapter and All Pakistan Memon Federation, along with the Office Bearers of both the organizations was held wherein it was decided to form a single committee to be headed by Mr. Shoaib Ghaziani.

As a first step, designing of suitable data collection form was taken up in November 2004. Thereafter, the first draft of the Memon Census Form was presented for approval during February 2005 and sent to all Memon Jamats in Pakistan. Constant personal and telephonic contacts were made with the heads of the Memon Jamats for input regarding the final shape of the Memon Census Form. Thereafter, in the end of May 2005, the form was finalized after amendments and suggestions received from various sources.

On 5th June 2005, formal inauguration ceremony of the Memon Census Project was held at Rangoonwala Hall, Karachi. All Memon Jamats, leaders of the Memon Community, educationists, researchers, philanthropists, etc were invited to the function, where the Memon Census Form was presented and the purpose and benefits of the Project were highlighted. Many suggestions were received about the Memon Census Form, most of which were incorporated and the Memon Census Form was finalized. In that meeting, (Late) Mr. Ali Muhammad Tabba, who had already done some research in this regard, wholeheartedly extended his support for this project.

The Memon Census Project Committee, under the joint efforts of WMO Pakistan Chapter and APMF, regularly held data collection camps in various localities of Karachi, where Memons live in large numbers. In addition, the data collection stalls were setup at many functions, events, exhibitions held by various Memon Jamats and Welfare Organizations. Besides, data was collected at various schools, colleges, hospitals and other key institutions of the Memon Community.

A special software has been designed, from day one, to record the data and also provide reports of various statistical information. The software is being upgraded as and when required.

The Memon Census Project Committee has made special offer to all Memon Jamats to install this software in their offices since the software also contains Membership, Education and Accounts features. Insha Allah, a special online web-based software is being launched in July 2010 which will help authorized personnel of each Jamat to access relevant data concerning the members of their respective Jamats.

It is important to point out that the responses from Jamats were mixed. Some Jamats extended full support over the years but the responses of others were not very encouraging. It is pleasing to note that some Memon Jamats have made it compulsory for their members to fill-up the Memon Census Form when they approach the Jamat for any kind of assistance.

We take this opportunity to request all Memon Jamats to extend their support for the mega Memon Census Project and make it compulsory for their members to fill-up the Memon Census Form.

We give below the synopsis of the Census Data collected so far by the Memon Census Project, Pakistan:

TABLE to be provided by Mr. Shoaib Ghaziani]

Marital Status				
As of 31st May 2010 for 29071 Families/Forms				
Description	Male	Female	Total	
Single	50,702	45,623	96,325	74.29
Married	15,385	15,588	30,973	23.89
Widow(er)	333	1,948	2,281	1.82
Total	66,420	63,159	129,579	100.00

Residential Status

As of 31st May 2010 for 29071 Families/Forms

Description	Male	Female	Total	Families
Goodwill	18,755	19,166	37,921	7,379
With Guardian	4,693	4,951	9,644	1,833
Ownership	16,799	16,696	33,495	5,959
Rental	8,574	8,249	16,823	3,413
Not Available	17,599	14,187	31,786	10,487
Total	66,420	63,249	129,669	29,071

Age wise

As of 31st May 2010 for 29071 Families/Forms

Description	Male	Female	Total	%Age
Under 18	17,442	16,972	34,414	26.54
Above 18	34,315	33,207	67,522	52.07
not available	14,663	13,070	27,733	21.39
Total	66,420	63,249	129,669	100

Key Proposals for the successful implementation of the Memon Census Project

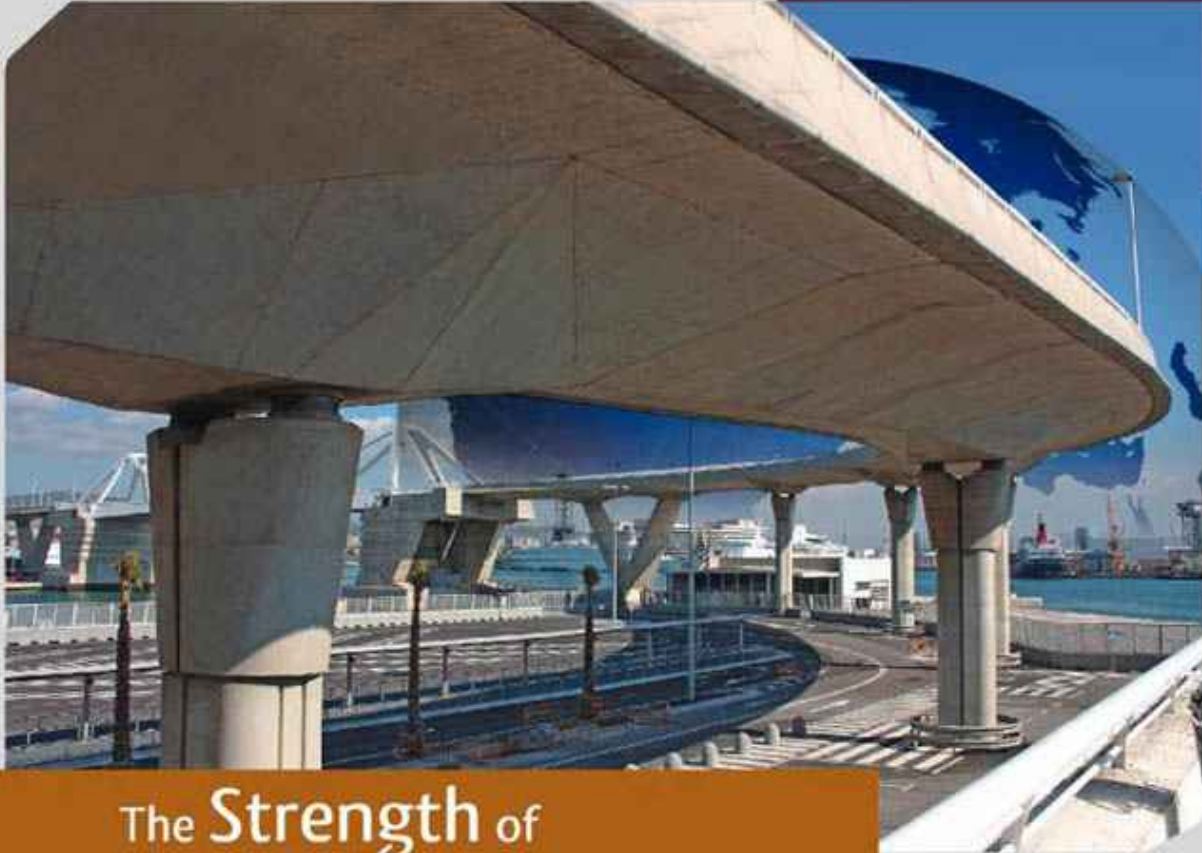
- All Memon Welfare Organizations, Memon Businessmen, Memon Industrialists, Memon Researchers and Scholars, the Memon Youth and Memon Ladies are requested to join hands with WMO in data collection.
- A Centralized Memon Database (CMD) be designed which can easily be accessible to all Jamats.
- An universal Memon Identity Card (MIC) be developed. Memon Institutions, industrialists, businesses, supermarkets, doctors, clinics, hospitals, advocates, marriage halls, medical stores, fast foods, automobiles, departmental stores, educational institutions, etc. may offer discounts to holders of MIC in order to encourage Members of the Memon Community to obtain their MIC.
- The All Pakistan Memon Federation should instruct all its Member-Jamats to make it compulsory for their members to obtain MIC.
- A month-long Memon Data Collection Camps will be arranged in the last quarter of 2010 to give boost to the project and to achieve its objectives. The camps will be held in Memon Schools, Hospitals, Market-places, Stock Exchange, Chamber of Commerce, Offices, Residential Area, Marriage Halls, etc.
- The Memon Census Camps will be sponsored by various consumer product manufacturers & distributors, philanthropists, businessmen, industrialists, etc.

Lucky Cement

Concrete Progress

EXCELLENCE

The Strength of Building an Empire

It is the excellence in all that we serve and the commitment to deliver only the best that has enabled us to reach beyond borders and sustain leadership as the largest cement producer and exporter from Pakistan. Forming the pillars of strength; our empire stands tall aiming to reach new heights.

- Technology from leading European and Chinese suppliers
- Production capacity of 7.75 million tons per annum
- Quality exceeds EN 195 Class 42.5 N Standard with great margin

Head Office: G-A, M. Ali Housing Society,
A. Aziz Hashim Tabba Street, Karachi-75350.
Tel: (92-21) 111-786-555. Fax: (92-21) 34534302
info@lucky-cement.com / www.lucky-cement.com

Census are conducted all over the world, in all the civilized nations, on national level to determine the number of representatives in the parliament and to allocate federal funds appropriate to the needs of communities.

Similar kind of census are conducted on community levels to determine their proportion in the overall populations and assist decision makers in gauging the standard of living and need requirement of the individual households.

WMO-Pakistan Chapter is in a process of conducting community census to know the approximate number of Memons both in Pakistan and abroad and their worldwide distribution.

It is also an important tool to group the Memons according to their Jamaats, area wise concentration, family size, level of education, number of professionals, people with disabilities, etc. It helps us to understand what resources the community needs and what resources do we have to move forward.

It is to be realized that the development of our community is not on level grounds. We have sectors of our community that are underdeveloped as far as education, health, earning potentials and other income generating and self sufficiency factors are concerned. The census is going to help us locate the areas that need to be supported, the development needs. For example if a health facility is planned, where should it be located to give maximum benefit to the community, to make it economically viable, and to be properly sized not to waste resources.

Similarly, we also want to know what kinds of education facilities are required. Should these be primary or secondary level? Should these be accompanied with skill building and vocational training facilities? Should it be only for higher education? Etc.

When the members of any community grow, the community benefits and when they grow evenly, everyone in the community benefits and the overall benefit is maximized. To achieve this goal maximum feedback through the filled-in forms is a prerequisite.

Correct feedback of the census give a snap shot on the socio economic condition of the community that help to allocate our funds in the desired areas and focus our activities in the most needed sectors. It will facilitate the community in the following ways:

- Providing better Education Services
- Improved Health Services,
- Quality vocational trainings
- Identifying Rehabilitation needs
- Pooling of professionals
- Gives the community a voice that could be used to pursue government and businesses on various issues
- Etc.

Some people are fearful when filling in the form. It is important to understand that the census is used only for statistical purposes and all the information provided is confidential and is not shared with any group.

WMO PC is working day and night to collect, compile and tabulate the data. This will be helpful in allocating resources in the most efficient way and getting the effective result.

Your support is the only way we can serve the community.

We can't move forward until you send us the filled census form back!

Sumera Muhammad

Fluent in the language of trade finance

Habib Metropolitan Bank

(Subsidiary of Habib Bank AG Zurich)

Today, we are one of the premier trade finance banks in the country. But our value system remains ingrained in the past- the values of hard work, integrity and humility that have brought us this far and that allow us to raise the bar for our customers everyday.

www.hmb.com.pk

UAN: (92-21) 111 14 14 14

Interview with Mr. Arif Habib

Mr. Arif Habib is the Chairman of the Arif Habib Group and also acts as the Chief Executive and Chairman of Arif Habib Securities Limited the main group holding company. He is also the Chairman of Arif Habib Rupali Bank, Pak Arab Fertilizer Ltd., Fatima Fertilizer Company Ltd and Thatta Cement Company Ltd.

Mr. Arif Habib has the distinction of being the President and Chairman of Karachi Stock Exchange for six terms. He is the Founding Member and Former Chairman of the Central Depository Company of Pakistan Limited. He has contributed to the Government of Pakistan as Member of the Privatization Commission, Board of Investment, Tariff Reforms Commission and Securities & Exchange Ordinance Review Committee. He has participated in a number of professional advancement courses including, Development of Securities Market organized by the SEC, USA, at Washington, D.C. in 1992.

Mr. Arif Habib significantly participates in the welfare activities of different organizations. He is a trustee of the Fatimid Foundation and the Memon Health & Education Foundation and serves as a director on the Boards of Pakistan Centre for Philanthropy and Memon Medical Centre.

MEMON ALAM : Please tell us about your life since education.

Arif Habib: I was very weak and hated going school. My mother used to take me to school forcibly or by pretext of taking me to her friend's home. I liked to play games with friends, whether it was day or night. I used to wear extra pajama under my pants to save the skin from beating of teachers! Up to class six or seven, all my teachers and specially the science teacher namely Yousuf Saab, identified me as a dull student.

MEMON ALAM : What was the turning point in your student life?

Arif Habib: These changed when I reached at class 9. Luckily, as Yousuf Saab was my class teacher and the beatings of 6th class were still in my memory, I started to learn from day one! I still remember that I achieved distinctions in both his subjects, Mathematics and Physics. Distinction means 99 marks out of 100 in Math and 80 out of 100 in Physics. Even my teachers were surprised on this revolutionary change. When I look back, I comprehend that it was the beatings of teachers which reformed my inner self.

MEMON ALAM : When did you decide your career?

Arif Habib: I did my Matriculation in 1969. I was planning to take Science in college and my teachers were also in favor of this, keeping in view my results, but my elder brother, Mr. Aba Ali, was of different opinion. He was an Income Tax practitioner in those days and was also going to stock exchange. He was willing to send me in stock market for business of brokerage. He believed that the brokerage was the right business as there was no risk during ups and downs of stock market. He was also intending to purchase the membership card of Karachi Stock Exchange, so he advised me to take Commerce group instead of Science. I took Commerce, and got admission in S.M. Commerce College. It proved the best decision of my life.

Along with the college, I also joined my brother's office on half day basis and my starting salary was Rupees 60 per month. My brother sent me to KSE to look at its working to set up brokerage business there. I was 17 at that time

and knew nothing about market. I had never seen the KSE until that time. Afterwards Bhaisaab purchased KSE Membership card for some Rs.32,000 along with a telephone booth for Rs.2,500, but our financial resources were limited and we could not purchase an office in KSE building.

I used to go to KSE in the morning and to my brother's office in afternoon. In initial stage, there was me and one experienced agent from stock exchange and in between, we started to set up business in Stock Exchange in the name of Aba Ali Habib. That was the beginning.

MEMON ALAM : Did you find any difficulty initially in KSE?

Arif Habib: In 1971, war broke out between India and Pakistan. The stock exchange remained closed for some six months. We were at the brink of collapse and thinking to leave stock market, but luckily, just at that time, they announce to open the market and so we remained there. Situation was very tough in the start but since then, Al Hamdu Lillah, we sustained continuous progress in the business. In 1972 and 1973, we got our selves listed in all the important financial institutions and business continued to grow gradually.

MEMON ALAM : When did your lifestyle changed?

Arif Habib: In fact, we were doing very well and within a year, in 1973, my mother and elder brother went to perform Hajj-e-Baitullah and we also purchased a car. We were living in Mithadar area in those days. In 1976, Bhaisaab inquired about my savings. I said I have Rs.200,000. So Bhaisaab offered me 1/3rd share in a house he intended to purchase. I agreed and then we purchased a house in Bangalore Town of Adamji Nagar.

MEMON ALAM : When did Arif Habib Company start?

Arif Habib: After some more savings from my income, I purchased a KSE Membership Card for myself in 1978, this time for Rs.30,000. In the mean time, as our business continued to grow, Bhaisaab increased my salary gradually from Rs.60 to Rs.300 and then to Rs.450. He also made me a partner of 25% and then 33% and then 50%. This partnership with Aba Ali Habib Company

continued up to 1990. As the children of Bhaissaab were grown enough to run the business on their own, we decided to run Arif Habib Company separately and his children will run Aba Ali Habib, which they are doing till today. Thus Arif Habib Company was established in 1990 as a proprietorship.

Arif Habib Securities was established in 1994, as a public limited company. In 1999, we transferred the proprietorship business of Arif Habib into Arif Habib Securities Company. This Company was listed on KSE in 2001.

MEMON ALAM: Tell us about your journey at Karachi Stock Exchange from membership to Chairmanship?

Arif Habib: Earlier, when I joined KSE in 1978 as a Member, I contested first time for the elections of Board of Directors in 1980-81 and won the directorship. After that I was elected as Treasurer of KSE in 1984, as a Vice President in 1986-87 and again in 1988-89. I was elected as the President of KSE first time in 1992-93. Again in 1996-97, I was elected as the President, in 2002 as the Chairman and again as the Chairman in 2004. In all, I was elected as the President or the Chairman of KSE for six times in total. Luckily, these were the periods, when maximum reforms were made in KSE. Earlier, there was tradition of shouting in trade ring. We put an end on all that. We were the first in computerization of brokerage. We introduced a number of reforms during those periods.

MEMON ALAM: From which school did you study?

Arif Habib: KMA, Kutiyana Memon School in Kharadar up to higher secondary level. KMA used to be one of the top schools in Karachi in those days.

MEMON ALAM: Any plan to go into Politics in future?

Arif Habib: No, we are doing fine, whether in financing or industries. We are contributing well in the economy of the country. We have good experience and expertise in these areas. Business may suffer in Politics, so it is not advisable.

MEMON ALAM: Do you think politics is not for gentlemen!

Arif Habib: No, I don't think so. Ultimately gentlemen would have to come into politics but for that he would have to abandon his business. If you would not do so, there would be conflict of interests, then you will try to formulate policies in such way that your business may get more profitable. To work for country means to act as custodian of nation's trust. Only if you leave business and retire without getting any financial benefits from there, then you may serve in politics selflessly.

MEMON ALAM: Any plan to open a Banking University?

Arif Habib: No, we have no such plan but our group is planning to establish an independent research house. Proposed house may research in different areas of economy and compile concerned data that would serve like some early warning

system. It may point out directions in our economy keeping in view the international economical situation. Policy makers may formulate their future policies on the basis of the research or data.

MEMON ALAM: Everyone complain about the Economic crisis, but we could see Arif Habib excelling. What is the secret behind this success ?)

Arif Habib: The complaint that businesses are not doing well in Pakistan is wrong. They should check the data. Our stock exchange has given an average return of 41% in last 10 years and that is a very high rate. Recently we were checking statistics and found that if someone has invested 100 dollars in 1998, today this amount has increased up to 758 dollars. While it has become only \$540 in India as compared to Pakistan. These rates in Pakistan are better than many countries which have future of high growth like Brazil, Russia, China, and India.

Multinational companies operating in Pakistan is also having average return of 38% on equity since last 10 years. Our Rupee has depreciated by 6% in last 10 years. In other words, our markets have given return of 35% per annum in dollars to investors, which is very good as compared to the other regional countries.

Unfortunately, Pakistan has got bad perception due to law and order issues and political instabilities. In the period in question, the number of people have earned tremendous growth. No doubt Arif Habib Group has also made progress. It has remained committed towards Pakistan as I think. It made maximum investments in Pakistan and as the returns is very good, so the growth is also visibly well. Of course, other groups have also achieved growth.

MEMON ALAM: What is the present state of banking sector in Pakistan?

Arif Habib: Al Hamdu Lillah, the regulatory regime of our banking is very effective. Pakistan banking sector is generally very healthy and governance is also very good. These were the reasons that banking sector didn't get in problems in recent international let downs where other sectors of economy suffered. In fact the real reason behind the difficulties Pakistan faced in 2007-08 was increase in oil prices which were not passed on by the government. Instead, it took the burden itself by subsidizing oil. Due to this Government suffered a huge burden of dollar 6 billions or 307 billion Rupees. It means, they gave extra subsidies over the budget through borrowing from banking sector. As a result the banking sector was pressurized, our rupee was also pressurized and the rate of interest increased, all these were due to failure of Government to pass on the high oil price to the consumers.

MEMON ALAM: What is the future of Arif Habib Bank?

Arif Habib: Arif Habib has now gone out of banking. As you already know that we have disinvested our Arif Habib Bank and we sold it to a company called Sooroor Investments. Its Chairman is Mr Nasir and Mr. Hussain lawai is running the bank now a days. They are also looking to acquire My Bank and Atlas Bank. All the 3 banks will be merged. Their future looks bright.

MA: Why did Arif Habib bank close as they might had made a difference in the banking sector according to the International standards?

Arif Habib: Actually, we are working in a range of areas. Arif Habib Group is in securities brokerage, mutual fund management, Assets management, fertilizers, cement and steel. We are no more in banking. We feel that to run small banks would be a challenge in future. Small banks

are already in trouble and they would require more investment from their sponsors. Capital requirements are increasing by the day. Demands from State Bank to increase capital are also pressurizing them. Current requirement is 6 billion rupees. Next year, it will be Rs.7 billion and then Rs.8 billion and it will increase up to Rs.10 billion. As Arif Habib is a listed company and the Group has also a Holding Company, it has to show performance every year. So we thought there would be no proper returns to own a bank. There would be difficulties in future. That is why, we decided to quit banking business.

MEMON ALAM: Any plan to expand globally?

Arif Habib: No. We are doing well here. We have invested some Rs.177 billion since 2002 along with about 100 partners, on behalf of our Share Holders. When we started business in 2001-2002, we had some 30 employees with us. Now, we have a force of some 12000 employees in the companies of Arif Habib Group. We have invested some Rs.80 billions in Mutual Funds alone, on behalf of 33,000 investors. We have some 42,000 Share Holders in Cement Company. We are working with our partners. We will like to consolidate all these and establish ourselves more and then we will look for next step.

We have initiated some ventures in foreign countries. We have gone to Dubai where we have got the membership of Exchange. We have also acquired the membership of Stock Exchange in Sri Lanka where they have invited foreign investors. We are also negotiating with the Government of Syria. They have shown interest to offer the management of their fertilizer unit. But despite all these, we have not gone in a big way at the moment of time. We have decided to consolidate here first and then we will look for the next step. I think that time will come after some 3 to 4 years.

MEMON ALAM: Where do you see Pakistan in the coming years?

Arif Habib: In recent developments, Pakistan is in transition from military government to democratic government. Our Media is free today, our judiciary has also become independent now. All these are positive developments.

Recently, we have improved economically. There is enormous potential in almost every area in Pakistan. Proper education is required to explore all the opportunities. I will say Allah the Almighty has bestowed Pakistan with boundless resources, but we are failing in exploring them. Our governance is not good. If we make it better, then we will make tremendous progress.

Pakistan has very ideal geographical location and possesses abundant natural resources. Our weathers are very good. Allah has gifted us all the four seasons, rivers, seashores, mountains, fertile land etc. We are bestowed with all these blessings. But we lack in management capabilities. Individually

we are doing well, but collectively our team work is weak. Going forward, I believe we will improve this situation. Besides these, we are facing these menaces of extremism and terrorism. We have to counter and tackle them. If we succeed in controlling them, then the path of progress will be cleared and there are plentiful opportunities here.

MEMON ALAM: We have no tax culture. Technically, how should the Government correct the tax collection?

Arif Habib: Basically there are three major areas of our GDP. They are Industries, Services and Agriculture. Services contribute some 50% of GDP. Industries and Agriculture roughly contributes 25% each. Although, Industries contribute 25% of GDP, they pay 60% of taxes. Agriculture pays only 2% of taxes against their 25% contribution in GDP. That is due to exemptions in Agriculture sector. Services also pay fewer taxes against their potentials. They do not collect taxes completely in those areas. Shops and the middlemen who deal in cash earn a lot, but normally they are not in formal sectors. So I think that at first, we should target the tax exempted area like Agriculture. Secondly, tax should be collected efficiently from those in Services sector who are subjected to tax. But it is not correct to say that there is no tax culture in Pakistan. People pay tax.

In 2003, our total tax collections were Rs.300 billion. Today, in 2010, we have a tax target of Rs.1375 billion. So there is a clear jump of Rs.1000 billion in tax collection. It is because people pay tax and there are still probabilities to collect more. Then there is a thumb rule that your tax collections should be of 14 to 15 % of GDP. But our collections are only 9 to 10% of GDP. There is a capacity for improvement. So, it is not correct to say that we have no tax culture.

MEMON ALAM: How do you support your views that Pakistan is towards stability?

Arif Habib: Yes, because financial figures show that. Last year, every one was complaining about situation, but when we look at the figures of companies, we see growth in both the bottom line and top line. Top line means growth in savings and bottom line means growth in profit. For example, the Uni Lever Company, who sells consumer items, show growth of 35 to 40 % in the last few years. It was due to better agricultural crops in Pakistan.

Our automobile sector shows higher sale last year. If we talk about share market, every one seems to complain about inflation and price hike, but sale of automobiles have shoot, although there is no facilities of loans. So how they purchase in cash? Obviously they are from farmer community, traders and other people.

Generally people talk negatively for Pakistan and their perception is that Pakistan is for earning money but that earning should be spend in foreign countries. Pakistan has vast opportunities, especially for young generation. As you know well, Pakistan is a young nation with 60% young population of 20 years or less age. This class is coming forward now and they have more tendencies towards education. So a strong middle class has to be developed in Pakistan with better opportunities and better demands. These are believed to be good opportunities for are believed to be good opportunities for industries and economical activities.

MEMON ALAM: What are the opportunities for the future generations in Pakistan?

should have awareness of all the opportunities in Pakistan. They should not be disheartened by inflation or corruption.

The menace of corruption is in many countries. But we have also a number of good things, which the young generation has to make better. They have to take the country forward. If you put yourself on correct track, you would not need much time for advancement. For example, in sixties, Pakistan was making fast progress, leaving the other Asian economies behind. These Asian countries used to ask Pakistan for the secret of their fast progress. And after that decade, they moved very fast and in no time, the countries including Korea and other countries surpassed us in economic developments.

Our friends in Japan describe the poor condition of Japanese in sixties. One of our friends Mr. Yousuf Japanawala is there since sixties. He is also a Memon. He told us that in those times, Japanese used to wear only the collar of the shirt underneath their coat without shirts! It was because they did not afford the full shirt. When I went to Korea, I came to know the secret behind their fast progress and that was education. The Korean women would eat only two times instead of three, but they would not miss to educate their children. They will give priority to education against food. What I am trying to say is that if we come on right track now, we will progress within ten to fifteen years without fail. We have seen a very good period recently from 2002 to 2007. That was a moving period. This was a period when we faced difficulties in finding good employees even we were offering good salary packages. We were doing banking in those days and I remember that only the lucrative packages were attracting good people.

MEMON ALAM: In foreign countries, people readily pay 50% of their salaries against taxes because they are sure of facilities in return. Even our people may be ready to pay if they are assured of such returns. But they know their money will go astray. How do you see the situation in Pakistan in this regard?

Arif Habib: Embezzlement of public money is the common view among people. But I think this excuse is not right. One has to fulfill his responsibility. It is an ethical question that whether one should pay his taxes first or get facilities beforehand? A citizen should pay his taxes in time and then he can pressurize that the Government should use the tax money in a proper way. For that, we should elect the true representatives, discuss it in the Media, there should be effective mechanism for accountability of tax machinery through the parliament. And the tax collectors should also ensure that the tax money is used in transparent manners. This way the people will be motivated to pay tax regularly. The criticism is right in its place but we can not use it as an excuse to evade the tax.

MA : Where do you see Memon Community? Was it right what it has done up to now? And what should it do now?

Arif Habib: As a whole, my foremost message for the Memon community as also for the country is the education for young generation. Education, education and education! Most of our problems will be solved if we succeed in achieving this goal of educating young generation, both the boys and the girls.

Last week, the Memon Professional Forum organized a meeting where too it was emphasized to produce more educated people from the Memon Community. There is comparatively reduced amount of tendency for higher education in Memon Community. Memons youth should go for higher education. Memons possess natural entrepreneur skills in plentiful proportion. They also have quality of adoptability. They are broad hearted. These are the good characteristics of Memons. But as a whole Community, we

are in deficient in higher education sector. We have educational and health institutions, but we need to improve their quality.

MEMON ALAM: What is the future scenario of women in our community?

Arif Habib: Memon women are very talented, but they have not been given enough chances. We must give them more opportunities. It is because of our up bringing from the start. We respect our women a lot. It is our culture not to put more burdens on our female folk. Let us see our family cultures. As a brother, if one's family is not well to do, he will desire to send his mother for performing Hajj when the first opportunity arises.

The second obligation he feels is to get his sister married in a suitable manner and for that he tries hard to spare his hardly earned money for supporting his parents in this noble task. After marriage his target remains to make his wife happy, by sparing proper monthly allowances to run the home and for children. On the other hand our women pray for their fathers, brothers and children for whole days. This is the general culture. But there are exceptions. All brothers are not the same; all parents are not the same, all the sisters are not the same, all daughters are not the same. But general spirit is the same. In this atmosphere, we did not like to send our sister or daughter for jobs. Instead, we were stopping them to go out. It was because of lack of education.

I remember that when I was young I used to resist my sisters to go out and insisted them to remain in home. When my daughter desired to go for job, I allowed her to do so. Currently, my second son wished his wife to wear burqa. So my daughter in law asked me if she had to do this. I told her there is no high-handedness in this matter. Then, I persuaded my son and he agreed that there is no need for high-handedness regarding burqa as it depends on one's own belief. What I am trying to say is that we too are passing through a transitional phase.

With the increase in education level, our understanding regarding practical role of women will increase. Al Hamdu Lillah, Memon girls are more educated than before. So with the educational advancement, situation will change, Insha Allah. Then one good thing in our Community is that there fewer problems between men and women. Compared to other open society, we are comparatively spared from those kinds of evils.

MEMON ALAM: As we see that Memon Community is much strong community in Pakistan but we lack central leadership. To bring forward the good leaders we have our democratic system of elections. But we have seen that those who desire to capture leadership do so anyway. What do you say?

Arif Habib: I will say that the governance of Agha Khan Community is much better. They have developed their system in such a way that suits their image, progress and achievement of their objectives. Due to this strong system they look better.

The amount of contribution of Memons is not less. But they do not succeed to present their substances. Even though they also have a number of their schools, hospitals, etc. Almost every Jamat has individually worked on these deeds. We have also done this collectively. But their image and quality is not up to the standard.

MEMON ALAM: Do you think Memon Community has leadership crisis?

Arif Habib: Yes, it is the matter of monopoly. For that we need a good leader. Similarly our hospitals are delivering their services, but they lack in image. They are not at such standard that some rich patient will desire to go there for treatment. We are trying to make MMI a standard hospital but there too we are facing tough challenges to bring that culture. Of course, we will achieve our goals in future. Tabba is one of the examples of a good quality service provider.

MEMON ALAM: What is the flaw in our Community mindset?

Arif Habib: As I have said earlier that individually we know to excel, but collectively we are weak in team work. We will have to bring good teamwork spirit. Then we will achieve better results.

MEMON ALAM: Did Arif Habib achieve what he had desired. What is your greatest achievement on which you take pride in?

Arif Habib: I cheer most on my contribution in Capital Market Development because; Al Hamdu Lillah, our automation strategy, computerized trading, Central depository and risk management systems has paid the dividends most to Stock Exchange. And they have achieved good results. For example, in 1999, Stock Exchange was compelled to close its trading on dealing 7 million shares in one day. Exchange was unable to handle such a huge quantity of shares. But after these reforms there was dealing of one billion shares in same Exchange. And Al Hamdu Lillah, staff members were reading news paper in the afternoon! Means transaction handling capacity of Stock Exchange was multiplied because of the automation. I feel very happy when I see this. But if we see the other side, there is a number of works that remains to be accomplished. These include to make our organization more professional, to make it more efficient, to make its capacity better, to offer more opportunities to professionals so that they can be able to improve themselves from this platform, etc. These are the areas where we intend to do more.

MEMON ALAM: Where did you get the ideas for all these reforms?

Arif Habib: Mainly it was our intensions that led us to it. Because, we were facing weaknesses of that old system and always wish to change it, that need drove us and we studied different systems in the world. Then we visited different countries and studied their systems. Especially the USAID helped us most. USAID sponsored our studies and our visits, we got ideas from them and implemented here.

MEMON ALAM: Did you face any difficulties to implement them in Pakistan?

Arif Habib: Initially people were opposing it and saying that it is not possible to implement them here. They were seeing it as futile exercise. But when it started to work and pay dividends, they too started to apply these reforms for themselves. After that, they all began to support them.

MEMON ALAM: Did the Government support you in implementing these changes?

Arif Habib: Government supported well and appreciated. Asian Development Bank even makes it conditional for providing finances. They were presenting this system in Pakistan as a role model, pointing out its fast implementation in shortest time.

MEMON ALAM: Tell us about your family and who do you think is in the family to manage this empire?

Arif Habib: I have two sons; my elder son has done his MBA and now heads our Securities Brokerage Business. Younger

son is in the final year of C.A. Obviously his tendency is towards industries. Both the daughters are married and happy at their homes.

MEMON ALAM: Do you miss something in life after being a business tycoon?

Arif Habib: Biggest problem is shortage of time. People including friends and the family complain that I do not spare time for them. They complain that I do too much work. So there is a problem of management.

MEMON ALAM: What do you enjoy except work?

Arif Habib: Yes I enjoy work. I still play. I am very keen sportsman. I play cricket. I play tennis as well.

MEMON ALAM: How can the community be strengthened through philanthropy?

Arif Habib: We have not done anything exclusive in this regard. But I am making financial contribution as well as time contribution for Community through Memon Medical Institute and have accepted the Chairmanship of MMI. Another initiative is Karachi Business School from the forum of Karachi Education Initiative where I am the Member of the Board and the Chairman of its Fund Raising Committee. It also is a very big project of Rs. 4 billion. Here too I am making financial as well as time contribution. Mr. Hussain Dawood is the Chairman and Mr. Mohammed Ali Tabba and Mr. Aqil Karim Dhedi and others are the Members of Board. This great Institution is developing and among these all, my message to the Memon Community is that develop yourselves in such extent, that you qualify for all these.

MEMON ALAM: What is your message for the community and especially youth?

Arif Habib: Education, education and education! Boys and girls of the Community must concentrate on education. Make yourselves competitive. We the Memons should depend on our performance rather than our resources. Those who have responsibility should ensure that they are supporting Memons. But those who are doing the right exercise should insist that they will only get their rights on merit and on the basis of their performance. That will make them competitive in the country as well as internationally and then they will definitely extend.

MEMON ALAM: Thank you Mr. Arif Habib for being with Memon Alam. It was a memorable session for us.

Arif Habib: You are welcome.

Shoab Kothawala
Vice President
North America Chapter

There is no way to determine the population of memons in North America. It is estimated by some around 25-30,000 but this is only a guess. In California it is estimated to be around 3-4,000.

POPULATION CENSUS OF THE WORLD MEMON COMMUNITY

BY: ABBA ALI YOUSUF

1. What is a census?

A census is a count of all people and households in any country. It provides population statistics from a national to neighbourhood level for government, local authorities, business and communities. It is the most complete source of information about the population that it can be achieved anywhere in the world with some care and attention.

Every effort is made to include everyone, and that is why the census is very important. It is the only survey which provides a detailed picture of the entire Memon population, and is unique because it covers everyone at the same time and asks the same core questions everywhere. This makes it easy to compare the population of different parts of the world.

The information we get from census allows WMO and its central body in the seven regions/chapters to provide facilities to target resources more effectively and to plan housing, education, health and social services projects accordingly. The WMO has some statistics of Memon Population in different countries, based on estimates made on the basis of enquiries from various Memon jamaats and associations, a list of which is given below from such sources as at August 2005.

2. Family History:

The Population Census records are a useful tool for researching family history. However, it is prohibited to disclose any personal information about individuals. Personal census information is held securely for 100 years before being made available to the public. The WMO may offer advice on family history research and how to get started. Other organisations offer assistance in tracing friends and relatives to help the community people in general.

3. Collecting the Information:

Census is normally conducted every 10 years, when pre-addressed questionnaires are posted out or hand delivered to most households using a specially developed enumeration list of addresses. A variety of approaches are used to increase responses from groups of people. These include delivering and collecting forms by hand and using more office staff in the difficult areas for ladies section in particular.

It is possible to build relationships with various jamaats and associations as well as relevant groups and agencies to help us in collecting census forms within a shortest possible time. The programme involves close co-operations with local authorities and regional, community and neighbourhood groups.

In the technology world now a days, new web services are being created for the online questionnaire and an online help centre providing advice and guidance for completing the questionnaire. Therefore, householders will have a choice to submit their answers to census questions online or by post. A multi-lingual (English, Urdu, Gujarati etc) explanation and telephone helpline may also be available for ease of understanding and convenience to the community members worldwide.

4. How information is processed:

The WMO has made efforts to deliver a census form to every household, establishment, or to people living anywhere else. The forms are designed for self-completion by the community people. The forms for people who live communally, such as homes for the elderly, are collected individually. The questions generally asked are: name; address; sex; age;

marital status; household accommodation; relationship (family members); religion; migration; cultural characteristics, health and provision of care, qualifications, employment, workplace and journey to work etc.

The census forms are then processed at high speed through scanning machinery on to a computer. Once information from the forms has been electronically captured, the paper forms are stored away in archives. After successful count of the community people around the world, it would be possible for the WMO to analyse people in different categories: such as; elderly people, faith communities, non-English speaking people, unemployed people, people on low income, students and other young adults and so on.

5. List of Memon Community Census Figures: at August 2005.

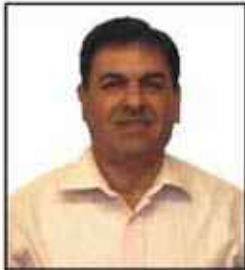
Currently, an estimated total figure of the Memon community in the world is in excess of 2 millions; and the following figures are based on estimates made on the basis of enquiries through reliable sources:

Name of Country / Census Figures of Memon Community (All over the world)

Pakistan	416,000	India (Bharat)	550,000
South Africa	25,000	England (UK)	22,000
America (USA)	22,000	Middle East Countries	8,000
Malawi	2,500	Bangladesh	7,500
Sri Lanka	2,000	Saudi Arabia	2,500
Mombasa/Nasserpuria	6,000	Burma/Myanmar	6,000
Other African Countries	5,500	Europe - other than UK	2,000
Canada	2,000	Kenya	2,000
Thailand	3,000	Indonesia and Malaysia	1,200
Maputo	2,000	Australia	300
Hong Kong	500	Japan	100
Subtotal	1,088,100	Add: Sindhi Memons	180,000
Katchi Memons	715,000	Total Memon Population (approx)	1,983,100

All our community members should join the WMO to register themselves in the population census for long term planning for the welfare and well-being of the Memons worldwide.

Abba Ali Yousuf.

Feizul Ayob
Trustee WMO CF &
Deputy Treasurer WMO

SOUTH AFRICAN MEMONS

The arrival of Memons to South Africa and the neighboring states such as Botswana, Lesotho, Mozambique and Zimbabwe began around the 1880's.

The initial Memon families arrived from the villages of Porbander, Ranavau, Banvad and Jodiah. Their arrival was by boat and the first stop was the Durban port in the then known Province of Natal. After their arrival, mostly single married men some very closely associated with Mahatma Gandhi, moved into various cities and towns with in the then Union of South Africa. The Memon community was primarily responsible with the other members of the Muslim community for establishing jammaat khanas and Masjids.

The Memon community, because of its Commercial and vested interest, is the most important group of the Indian Community of the South African population. In commerce the Memon communities selling activities reach the vast buying public of many millions in South Africa and the African region.

From a small community of a few, the present Memon Community involved mainly in the wholesale and retail trade, is spread around the following towns in Southern Africa. The younger generations have branDED out in the professional field such as Doctors, Lawyers, Accountants, I.T Specialist, Architects, Media and Politics.

Census - Views of the Community Leaders

Following is the spread of the Memons and their numbers in the towns and cities within South Africa:

Durban and Pietermaritzburg	15,000
Tongaat and Verelum	2,500
Pretoria and Laudium	8,000
Johannesburg and Lenasia	2,000
Polokwane-Louis Trichart and Potgietersrus	2,500
Rustenburg	400
Potchefstroom	400
Brits	300
Standerton, Betal and Ermelo	300
Withbank and Middleburg	400
Vryburg and Mefikeng	300
Cape Town	150

All the above numbers are subject to confirmation as a survey is being taken by The World Memon Organisation (Africa Chapter) and are subject to correction.

Feizul Ayob
Trustee (WMO)

Saleem Abdul Cader
Memons in Sri Lanka.

Memons in Sri Lanka arrived from Sindh (in modern Pakistan), in the 1870s. They are currently an important Muslim minority in the country. Sunni Muslim by origin, they are entrepreneurs who settled in Sri Lanka for business opportunities during the colonial period. Some of these people came to the country as far back as the Portuguese period; others arrived during the British period from various parts of India.

In late in the year 1900 certain Memon merchants mainly from Kutiyana, Porbandar and Upleta travelled to Ceylon, present day Sri Lanka, for trading. They would import textiles goods from India and sell them locally. The first Memon to arrive on the island around 1870 is said to have been an individual named Abdul Rahman. He was also known as "Manna Seth", and was a peddler of textiles in Jaffna before settling in Pettah and building up a considerable business.

With time, Memons without their family, mostly originating from Kutiyana had begun to arrive to the island for business. After independence in 1947, Memons businessmen brought their families and settled permanently. With a population of approximately 7 to 10 thousand, they now look upon Sri Lanka as their own country and set about giving their best to it.

The Memon Association of Sri Lanka, No: 320/1, Galle Road, Colombo- 03, Sri Lanka.

Mail : info@memonsrilanka.com

: memon@sltnet.lk.

Tel : +94112574038, Fax: +94114741587.

Saleem A.C.

Abdul Ghaffar Variend

Memon Community and Population in North America

Few years ago I spoke to Mr. Ilyas Moten, founder of Chicago Memon Association, about when in his opinion the first Memon arrived in USA, to the best of his recollection over 100 years ago. Recently I interviewed senior Honorable Memons living in USA and Canada about the Memon population, we all agreed to the following

estimates:

Memons in USA 25,000

Memons in Canada 2,500

The above estimates include Cutchi, Sindhi and Nasserpuria Memons.

Need for a Memon Census by Shoaib Ismail Mangroria

The 'Population Doubling Rate' in Pakistan is 33 years as per the Report of the Federal Bureau of Statistics, Government of Pakistan (1998). It means that the population doubles every 33 years.

If we take the same 'Doubling Rate' of '33 years' for the Memon community around the world, then we will be amazed at how much the population of the Memon Community will grow in the next 100 years. As per the same statistical report, 43.4% of the population in Pakistan is below the age of 15 years and 53% is between the age of 15 and 65 and the remaining 3.6% is above 65. If we apply the same ratio to our Memon Community, then at least 40% of our community members are below the age of 15 years, 55% in the middle category and about 5% are above the age of 65 years.

It is obvious that the Memon Community living anywhere are already part and parcel of the society and are residents of a country where infrastructural facilities like schools, colleges, recreation centers, hospitals, etc belonging to government, private or NGO sector are readily available. Many of the Memons can afford good schools and medical treatment. However, there would be quite a large number of Memon families who would need support and assistance for their basic requirements. For this purpose, necessary data of the Memon Community would be required for taking appropriate decisions at the right time.

We have to look at the 40% members of our Memon Community who are now below 15 years. If we pay attention to them, then we will presumably be ensuring a brighter future of the Memon community. Basically, the children need good quality education and timely healthcare.

It is universally accepted fact that education is the most powerful instrument to eradicate poverty, gear up socio-economic development and welfare of a society or community. It unlocks the door to awareness and informed choices. It gives people access to knowledge for improving their own lives and also grooms them to shape a better world for others. Education brings changes in the attitude and lifestyle of the people, raises their productivity and efficiency.

If we ignore the current issues facing the Memon Community, the community will be facing huge challenges in the next few decades. We have to plan for the future in a systematic and scientific manner by taking the issues faced by the Memon Community one by one.

The Population Census of the Memon Community will prove to be very useful tool for the short-term, medium-term and long-term planning not only to help the poor and downtrodden families of the Memon Community but to provide a direction to the community for its development and betterment.

Qasim Abbas

About your suggestion for write-up about Memon population in Canada, you will agree with me that it is not an individual's task. This vital task can only be done very systematically by Memon organizations with their resources, members details and data base. Therefore, it is really very difficult for me, as an individual, to complete this task and give you a write-up on this sophisticated subject. Therefore, I will suggest you to write from the official platform of WMO to the presidents of respective Memon organizations to give you details about Memon population in Canada based on their membership records, data base and other details with them.

So far I know Nasserpuria Memon Jamat, Canada, being a small Jamat here, is having full details of all their members in Canada belonging to Nasserpuria origin. They do publish their community journal Al-Najm every two years and in December 2004, they had published a 200 pages book in English THE MEMON DIASPORA, which, according to me can be considered a Memon mini history. (I had given one copy each to Mohatram Umer A. Rehman and A. Razzaq Thaplawa, while I was in Karachi). About Memon Association of Canada, I have no idea whether they are having such accurate details about their members and all Memons in Canada.

I, therefore, regret that I am unable to provide you details requested by you as explained above.

Wassalam,
Qasim Abbas

**EVERY FOURTH YARD OF
POLYESTER FILAMENT FABRIC IN
PAKISTAN IS MADE FROM**

THE YARN BEHIND STYLISH FABRICS

YARN MADE FROM POLYESTER CHIPS MADE BY GATRON FROM CHEMICALS

The first choice of discerning fabric manufacturers. For superior fabrics of style and distinction.

**GATRON
(INDUSTRIES)
LIMITED**

**8th Floor, Textile Plaza
M. A. Jinnah/Dunolly Road,
Karachi-74000 (Pakistan).**

**Factory at: Plot No. M-2,
Sec. M, HITE Main RCD,
Highway Hub Chowki,
Lasbela Dist. Balochistan.**

Yosuf Japanwala

As far I know, Memons must have come here before 1925; as per my knowledge, the first mosque in Japan opened in 1934, and it must have taken at least 2/3 years to complete, made by Memons, with 50% finance contribution, and it was ideas of Memons to make first mosque in JAPAN, but the real HERO was late Mr. SULEMAN BOCHIA, from JETPUR, who had given his fulltime to build this wonderful MOSQUE, and before mosque, EID NAMAZ were held in INDIA CLUB in KOBE. Before second world war, there were many Muslim firms (mostly MEMONS), BAWANY's, MANIAR's, DHEDHI's, DADA's, HABIB PEER MOHAMMAD's etc., and mosque was managed by Memons, but during war all the Memons left JAPAN, and management was given to TURKIES national, actually they were all RUSSIAN Muslims and during Russian Revolution, they had come to Japan, and were all living as stateless in JAPAN, and finally TURKEY Govt. gave them passport in Japan as Turkies Citizen, and they were managing this mosque after all the Memons left during 2nd World War, and now in MOSQUE, we 3 are Pakistanis, one Arab, one Japanese Muslim and one Turkey gentleman.

After partition of INDIA, once again many Memons came back as Pakistanis and opened offices, same as MANIAR's, DHEDHI's, BAWANY's, ADAM's, DADA's, O.H. MOHAMED (which was established by 4/5 friends) including my brother who was in MANCHESTER and came to JAPAN in 1950, as England was loosing in competition against JAPAN in TEXTILES, so my brother came from Manchester and establish branch of O. H. MOHAMED, as they had branches in Rangoon, Colombo, Karachi, Chittagong, and Dhaka, but as soon as Pak Govt. stopped textile OGL, once again all the offices were closed including OH MOHAMED, but my brother stayed in Japan and started his own business and called me in 1955 to help run our business in the name of Nasser A Latif, AL HAMDOLLI AH me and my brother were exporting textiles to Burma, Africa, Ceylon, Ethiopia etc, so it did not affect us when Pak Govt. stopped OGL of textile and I am here since 1955 (OLDEST Pakistani in Japan and my 3 sons, daughter and 7 grand children all born in Japan) my brother left Japan in 1969, and I started my own company in the name of MEIYO BOEKI SHOKAI, my two daughter in laws are also MEMONS one from Mumbai and one from England, and my eldest son has married Japanese girl, beside my family there are about 5 Memon families in KOBE/OSAKA area and may be 20/30 more spread all over Japan, all came here as tourist and married Japanese girls, so it is difficult to get information of those Memons as they are in TOKYO, SAITAMA, NAGOYA, CHIBA, YOKOHAMA, NIGATA, etc.

- In SINGAPORE there are about 6 Memon families
- In MALAYSIA, 2-3
- In HONGKONG One family
- In INDONESIA, I am not sure but there was one Memon family, I am trying to get his contact
- In BURMA as per my information, Memons are about 2,000, not counting some boys married Burmese girls and some girls married other Muslims like surties etc, majorities of Memons even don't speak MEMONIS.
- For SRI LANKA better get information from M H Omar and Salim Bha
- For BANGLADESH you must have full information

An Obituary printed in the London Times - Interesting and sadly rather true.

Today we mourn the passing of a beloved old friend, "Common Sense", who has been with us for many years. No one knows for sure how old he was, since his birth records were long ago lost in bureaucratic red tape.. He will be remembered as having cultivated such valuable lessons as:

- Knowing when to come in out of the rain;
- Why the early bird gets the worm;
- Life isn't always fair;
- and maybe it was my fault.

Common Sense lived by simple, sound financial policies (don't spend more than you can earn) and reliable strategies (adults, not children, are in charge). His health began to deteriorate rapidly when well-intentioned but overbearing regulations were set in place. Reports of a 6-year-old boy charged with sexual harassment for kissing a classmate; teens suspended from school for using mouthwash after lunch; and a teacher fired for reprimanding an unruly student, only worsened his condition. Common Sense lost ground when parents attacked teachers for doing the job that they themselves had failed to do in disciplining their unruly children. It declined even further when schools were required to get parental consent to administer sun lotion or an aspirin to a student; but could not inform parents when a student became pregnant and wanted to have an abortion. Common Sense lost the will to live as the churches became businesses; and criminals received better treatment than their victims. Common Sense took a beating when you couldn't defend yourself from a burglar in your own home and the burglar could sue you for assault.

Common Sense finally gave up the will to live, after a woman failed to realize that a steaming cup of coffee was hot. She spilled a little in her lap, and was promptly awarded a huge settlement. Common Sense was preceded in death, by his parents, Truth and Trust, by his wife, Discretion, by his daughter, Responsibility, and by his son, Reason.

He is survived by his 4 stepbrothers;

I Know My Rights
I Want It Now
Someone Else Is To Blame
I'm A Victim

Not many attended his funeral because so few realized he was gone. If you still remember him, pass this on. If not, join the majority and do nothing.

Alhamdulillah

MEHRAN SUGAR MILLS LIMITED

has been awarded

ISO 9001-2000

CERTIFICATION

For 41 years now we have been providing high quality products to our customers by adhering to stringent quality standards. Today, these standards stand recognized through award of the ISO 9001-2000 certification A distinction which not only makes us feel proud it enhances the confidence of millions of our customers.

We share this moment of success with them.

MEHRAN SUGAR MILLS LIMITED

Adamjee House, 5th Floor, I.I. Chundrigar Road, Karachi-74000
Phone : 92-(21)-241-7131, 242-3881 Fax : 92-(21)-241-6477, E-mail : mezm@mehransugar.com

Be thankful.....to ALLAH / GOD

A man reached 70 years of age and he faced a disease; he could not urinate. The doctors informed him that he was in need of an operation to cure this disease. He agreed to have the operation done as the problem was giving him much pain for days. When the operation was completed, his doctor gave him the bill which covered all the costs. The old man looked at the bill and started to cry. Upon seeing this the doctor told him that if the cost was too high then they could make some other arrangements. The old man said "I am not crying because of the money but I am crying because Allah let me urinate for 70 years and he never sent me a bill".

"...and if you try to count the blessings of Allah, never will you be able to count them.....(Surah Ibrahim.)"

When last did you Hug or Kiss your Child?

I ran into a stranger as she passed by, "Oh excuse me please" was my reply. She said, "Please excuse me too; I wasn't watching for you." We were very polite, this stranger and I. We went on our way and we said goodbye.

But at home a different story is told, How we treat our loved ones, young and old. Later that day, cooking the evening meal, My son stood beside me very still. When I turned, I nearly knocked him down. "Move out of the way," I said with a frown. He walked away, his little heart broken. I didn't realize how harshly I'd spoken.

While I lay awake in bed, a still small voice came to me and said, "While dealing with a stranger, common courtesy you use, but the family you love, you seem to abuse. Go and look on the kitchen floor, You'll find some flowers there by the door. Those are the flowers he brought for you. He picked them himself: pink, yellow and blue. He stood very quietly not to spoil the surprise, you never saw the tears that filled his little eyes.

"By this time, I felt very small, And now my tears began to fall. I quietly went and knelt by his bed; "Wake up, little one, wake up," I said. "Are these the flowers you picked for me?" He smiled, "I found them out by the tree. I picked them because they're pretty like you. I knew you'd like them, especially the blue."

I said, "Son, I'm very sorry for the way I acted today; I shouldn't have yelled at you that way." He said, "Oh, Mom, that's okay. I love you anyway." I said, "Son, I love you too, and I do like the flowers, especially the blue."

"The Messenger of Allah (Sallahu Alaihee Wasallam) kissed Hasan bin A'lee and Al-Aqra' bin Haabis sitting with him. So Al-Aqra' said:

"Indeed I have 10 children and I have not kissed any of them." So the Messenger of Allah(pbuh)looked at him and said:

"Whoever does not have mercy, would not be given any mercy." [Hadith, narrated by Al-Bukhaaree and Muslim.]

This hadith shows us that whoever does not have mercy towards young children, then he himself would be prevented from receiving any mercy. This is because the rewards and recompense of actions are based upon and will be the same as the type of action that is done. As comes in another Hadith: "Have mercy on those on the earth The One in the Heaven will have mercy on you."

In our hectic lives and in trying to realise our materialistic ambitions let us not be oblivious to those who are truly near and dear to us.

To most people you are just a number to someone you may mean the world!

So...honestly, when LAST DID YOU KISS OR HUG your child???

When last did you Hug or Kiss your Child?

Memon Industrial & Technical Institute

A project of World Memon Organization in collaboration with CDGK

Come.....join us for your bright future!

MITI, a place of international quality vocational training, has been established under the auspices of World Memon Organization. Its prime objective is to train people of less-privileged class, enabling them to earn their livelihood with peace and dignity, and to prosper.

Courses for Men

Courses for Women

Never again will I ...

I was waiting at the airport one night,
With several long hours before my flight.
I hunted for a book in the airport shop,
Bought a bag of cookies and found a place to drop.

I was engrossed in my book, but happened to see,
A hijab clad lady beside me, as bold as could be,
Grabbed a cookie or two from the bag between,
Which I tried to ignore to avoid a scene

I read, munched cookies, and watched the clock,
This gusty "Muslim cookie thief" diminished my stock
I was getting more irritated as the minutes ticked by,
If I wasn't so nice, I'd blacken this terrorist eye!

With each cookie I took, the terrorist took one too.
When only one was left, I wondered what she'd do.
With a smile on crook's face and a nervous laugh,
The thief took the last cookie and broke it in half.

She offered me half, and she ate the other.
I snatched it from the thief and thought, "Oh sister",
This thief has some nerve, and she's also so rude,
Why, she didn't even show any gratitude!"

I had never known when I had been so galled,
And sighed with relief when my flight was called.
I gathered my belongings and headed for the gate,
Refusing to look at the "thieving Muslim terrorist ingrate".

I boarded the plane and sank in my seat,
Then sought my book, which was almost complete.
As I reached in my baggage, I gasped with surprise.
There were my bag of cookies in front of her eyes!

"If mine are here," I moaned with despair.
"Then the others were hers and she tried to share"
Too late to apologize, I realized with grief,
Never again will I call any Muslim a "terrorist or a thief"!!!!

"Don't fear
pressure, for
pressure is what
turns rough
stones into
diamonds"

"Our greatest glory
is not in never
falling, but in
rising every
time we fall."

"Heal the past,
live the present,
Dream the future."

"Don't allow guilt
to eat away at
your happiness.
Accept your
mistakes.
It will make you feel
much better..."

TRANS-EX UK LTD

WORLD WIDE MONEY TRANSFER COMPANY

YOUR MOST RELIABLE MEDIUM FOR
SENDING MONEY ALL OVER THE WORLD
INCLUDING PAKISTAN

EFFICIENTLY SERVING FOR
THE PAST 14 YEARS

CERTIFIED BY STATE BANK OF PAKISTAN

RECEIVE YOUR CASH FROM OVER
1000 BRANCHES OF UNITED BANK LTD
NATIONWIDE

ACCOUNT TRANSFER FACILITY

FACILITATING ITS CLIENTS
ALL OVER THE UK

OFFICE 1, 3 ACCOMMODATION ROAD
GOLDERS GREEN, LONDON
NW11 8ED

CONTACT
ABUBAK'R AKA
TEL : 0044-208455 8466
EMAIL:
WEB:

REGISTERED WITH
FSA (FINANCIAL SERVICES AUTHORITY)
AND
HM CUSTOMS AND EXCISE

TEACH YOURSELF MEMONI

by
Abdul Razzaq Thaplawala

Roman Script is known to us as it is used in English language. We all know that the alphabets of the English language produce different phonetic sounds when used in different words. This applies mainly to vowels which are A, E, I, O and U. The compilers of English dictionaries use certain marks on these vowels to indicate their phonetic sounds in bracket after most of the words to convey the correct pronunciation of certain words in the dictionary. The following examples of different phonetic sounds of vowels will make the things clear:

A = Fat	I = Bid	U = Mute
= Advice	= Private	= Run
= Father	= Import	= Put
= Army	= Bird	
E = Me	O = Open	
= Bed	= Money	
= Elect	= Mouse	

The rest of the alphabets are called consonants. In consonants, the phonetic sounds differ only in a few cases. For example:-

C = Cat	N = Nine
= Centre	= King
G = Game	S = Ship
= Ginning	= Station

In writing Memoni, we are not creating a new language. We are only trying to put a widely spoken "Boli" into black & white. It should not be difficult for a person familiar with spoken "Memoni" to understand it when reading in a script known to him. It should be assumed that a reader or writer of Memoni is well familiar with spoken Memoni and has the ability to read English language. The ability to write English language will make his task of writing Memoni easier.

There may be some initial difficulties but those will be overcome with practice and passage of time. However, we can decide that we will use the following alphabets preferably for sounds given below:-

- A = Will be used for its sound in FATHER and we will use 'E' for its sound in FAT. We may use "AA" for sound of "A" in ARMY.
- E = Will be used for its sound in 'BED' and not for its sound in 'ME. For sound in "ME" we will use double E i.e MEE.
- U = Will be used for its sound in "BUT" and not for its sound in PUT. For the sound of 'U' in "PUT" we will use "OO".
- C = Will be used for its sound in "Circle" or "City" and not "Cat". For sound of C in CAT we will use 'K'.
- G = Will be used for its sound in "Game" and not for sound in "Ginning". For sound of 'G' in GINNING we will use 'J'.
- S = Will be used for its sound in "Ship" and not for its sound in "Station".
- N = The alphabet 'N' in its capital form in the beginning of a word or in small form within a word will be used for its sound in 'Name'.

In every language, a nasal sound is used for pronunciation of certain words. In urdu, it is called "Nun Gunna". In Gujrati it is called "Mindi" and is represented by a dot on the alphabet. In Roman Script 'N' produces a nasal sound in many words but no specific indication is available. For example in the word "Cement" you do not pronounce 'N' as in "Name". The sound of 'n' in "Cement" is a nasal sound. For Memoni, it is proposed that whenever we intend to have a 'Nasal' sound in a word we use 'N' in capital. Some examples are:

Memoni Word	=	English Translation
MeiN	=	In
aaen	=	You
paaNjay	=	Our
asaaN	=	We

English Word = When an English word is used, it's normal English spelling will be adopted.

These are simple and easy guidelines which we may use with preference. We can always alter them whenever it suits us for the sake of fluency.

There is slight difference in dialects of spoken Memoni used by Memons of different areas. For example a Memon from Bantva may use a word different from a Halari OR Katchi Memon. There is nothing un-usual about it. We know that even in case of Urdu, we come across differences in dialect of Lucknow, Delhi and Bihar. With practice and passage of time, we will become used to it.

One becomes familiar with his or her mother tongue the day he or she is born. As the child grows he picks up the language which is spoken around him and with the passage of time, he starts talking in the language being used by his parents, brothers, sisters and others around him. He does not need any formal lessons to learn his mother tongue. This is how; we all learnt to speak Memoni. We can understand and speak Memani fluently without going for any formal education. This is not unique to us. A child born in a Gujrati, Urdu, Hindi or English speaking family learns to understand and speak his respective mother tongue without difficulty. One has to have a formal education and learn a bit of grammar of the language if he adopts a literary pursuit in his mother tongue or when he wants to learn and express in writing or in a foreign language.

NEED OF PRINCIPLES OF GRAMMER

Every language has developed a grammar to enable a person not familiar with the language to learn it. Unfortunately, Memani is not a language. It is only a boli or a dialect. It is not written. Naturally, therefore, it does not have a grammar. Now that we have stated converting Memani boli into a language, we have to evolve or develop understanding of some principles of grammar applicable to it. It has also become essential to teach Memani to youngsters of the families which have taken up residence in countries like, USA, Canada, U.K., Africa and Middle East and have adopted a foreign language as a means of communication within the family. The children born in such families do not understand or speak Memani. Some of these children are very keen to learn Memani but they have no means to do so. This humble attempt is being made to fill that vacuum.

SCHEME OF THESE LESSONS

It is expected that these young children will not need to elaborate lessons in the Grammer because their elders will always be there to support them in their endeavors to learn Memani. In this article therefore, only simple principles of Grammer are discussed. This is followed by simple guidelines for writing Memani in Roman script. It will be followed by dialogues of day to day conversation in English and translated in Memani in Roman script.

LESSON NO. 1 SENTENCE

1.1 There can be sentence without a SUBJECT and VERB. The SUBJECT is the principle person or thing about which something is said in the sentence. For example: "AZIZ IS EATING". In this sentence, AZIZ is the subject.

1.2 The 'VERB' is that essential word in a sentence without which nothing can be said about the subject and this is the word which denotes the doing, being or suffering of an action, as "eating" in the above subject.

1.3 In the following sentences of English language, the subject comes first, the verb in the middle and other words at the end.
 - YOU ARE LAZY
 - LATIF IS VERY ILL

1.4 In Memani the order of the words will be different.
 The subject will normally be the first, the verb at the end and other words in the middle.
 - ANNY SUST YO
 - LATIF BHAOO BIMAAR AAE.

1.5 The same difference can be seen in interrogative sentences of English and Memani language.
 - WHO IS HE? - HOO KARE AAE?
 - WHAT IS THIS? - HEE KURO AEE?
 - WHERE IS THE BOY - CHOKRO KIDA AAE?

1.6 The following examples confirm that order of the "Subject" and "Verb" in "Memoni" is not same as in English language.
 - WHAT IS YOUR NAME? - AAENJO NAAM KURO AAE?
 - IS THIS HOUSE NOT YOURS - KURO HEE GHAR AAENJO NAAE?
 - WHO IS THAT MAN? - HOO MAROO KAIR AAE?
 - WHERE IS MY HORSE? - MINJHO GHORO KIDA AAE?
 - HE IS MY BROTHER - HEE MINJHO BHAA AAE.

LESSON NO. 2 ARTICLES

2.1 In English language, there are three articles i.e. 'a', 'an' and 'the'. In Memani languages, we have no articles. If article 'a' or 'an' is used in the sense of 'one'. We use 'Akro' in Memoni.
 For example:-
 o A tailor
 o Akro darzee

2.2 The article 'The' is not translated in Memani. Similarly, the articles 'a' and 'an' are also not translated in Memani except where 'a' is used in the sense of one.
 - He is a Soldier - Hoo Sipahi aae OR Hoo akro sipahee aae
 - Karim is a very lazy men - Karim bahooj sust maroo aae.

LESSON NO. 3 PROPOSITIONS

3.1 In English, the words 'on', 'in', 'from' etc are called propositions. They are written before the noun they govern. In Memani, it is just the reverse and the propositions are put 'after' the noun governed. See the following examples:

- My house is on a hill - Mijho ghar pahaari tey aae.
- Who is in the house? - Ghar mein kair aae?
- My office is in Karachi - Minjhee office Karachi mein aae.
- The book is on the table - Hee chopri table tey aae.

LESSON NO. 4 OTHERS

4.1. In Memani, there are only two genders i.e. "Masculine" and "Feminine". There is no neutral gender in Memani. The gender of neutral gender is determined by the usage of the word.

4.2. A few words of neutral gender are used as "Masculine" and some as "Feminine" genders. Normally, a word ending with "ee" or "i" is regarded as Feminine gender but this practice is not followed in all cases.
 For example:- "Hee kursi wadde aae". But we treat "table" also as feminine.
 For Example: "Hee table wade aae".

4.3 Normally "Pronouns" and "Adjectives" in Memani are used in almost same manner as in English.

4.4 These simple principles of grammer are sufficient for elementary knowledge of speaking and writing Memani.

LESSON NO. 5. WRITING MEMANI IN ROMAN SCRIPT

Roman script is an international script as compared to Urdu or Gujrati. It is therefore, considered desirable that we adopt Roman script as a script for Memani language. Some simple rules about writing Memani & Roman script are given in the following lines:

We all know that the alphabets of the English language have different phonetic sounds when used in different words. The following are the examples of different phonetic sounds of some of the alphabets:

- A = Fat, Advice Father Army, Appear
- I = Bid, Private, Import, Bird
- U = Mute, Run, Put
- E = Me, Bed, Elect
- O = Open, Money, Mouse
- C = Cal, Centre
- G = Game, Ginning
- N = Nine, King,
- S = Ship, Station
- Y = Myster, Tyre, Young

A very relevant example of different phonetic sounds is the sound of 'O' in the word "MEMON". Apparently, there is no justification of using 'O' between 'M' and 'N' if we look at the word Memon in Urdu or Gujrati. We are therefore starting use of 'a' for 'o' in "Memon" or "Memoni".

To cover these different phonetic sounds, we have to adopt specific sound for these alphabets to write Memoni in Roman script. I have developed some simple rules for this purpose.

- A = Will be used for its sound in FATHER or for its sound in Appear, fear etc. We will use 'E' for 'A' sound in FAT, MAP etc. For 'As' sound in ARMY, we will use 'AA'
- E = Will be used for its sound in 'BED' and not for its sound in 'ME'. For sound in "ME" we will use double E i.e MEE.
- U = Will be used for its sound in "BUT" and not for "PUT". For its sound in PUT, we will use "OO".
- C = Will be used for its sound in "Circle" or "City" and not "Cat". For sound of C in CAT we will use 'K'.
- G = Will be used for its sound in "Game" and not for sound in "Ginning". For sound of 'G' in GINNING we will use 'J'.
- I = Will be for its sound in INK, TIMBER etc but not for its sound in KITE, TIME etc. For this sound, we will use 'Y'.
- N = Will be used for its sound in NAME, MANAGER etc and also for "Mindi" (.) used on a Gujrati Alphabet for producing nasal sound or "Noon Gunna" used in Urdu. When 'N' is used for its "Nasal" sound, it will always be used in capital to provide a distinction between normal sound of 'N' and Nasal sound of "N".
- Y = Will be used for its sound in TYRE and TYCOON etc as well as for its sound in YOUNG, YES etc when used in the beginning of a word. For its sound in MYSTRY, SYMPATHY etc, we will use 'I'.

DIALOGUE NO. 1

English

- AKBAR : ASSALAM-O-ALAIKUM
 ASGHAR : WAALAIKUM ASSALAM
 AKBAR : PLEASE TELL ME WHERE IS BUNDER ROAD?
 ASGHAR : BUNDER ROAD IS THERE. LOOK (IT) IS NOT VERY FAR
 AKBAR : ARE YOU PAKISTANI?
 ASGHAR : NO I AM INDIAN
 AKBAR : WHAT IS YOUR NAME?
 ASGHAR : MY NAME IS AKBAR AND YOUR NAME?
 ASGHAR : VERY WELL, AKBAR SAHIB. MY HOTEL IS HERE
 AKBAR : EXCUSE ME (MAY I TAKE LEAVE?)
 ASGHAR : VERY WELL, ASGHAR SAHEB. GOODBYE.
 GOODBYE
- MEMANI
 AKBAR : ASSALAM-O-ALAIKUM
 ASGHAR : WAALAIKUM ASSALAM
 AKBAR : MEHERBANI KARI AANY BATAE SIGHNA KE BUNDER ROAD KIDA AAE?
 ASGHAR : DISSO BUNDER ROAD HUN TARAF AAE. WADHAREY DOOR NAE. AAEN PAKISTANI YO?
 AKBAR : NA AAN INDIAN YAAN.
 ASGHAR : AAENJO NAAM KURO AAE?
 AKBAR : MINJHO NAAM AKBAR AAE NEY AAENJO NAAM KURO AAE?
 ASGHAR : MINJHO NAAM ASGHAR AAE.
 AKBAR : ACHHA ASGHAR SAHEB, MIJHO HOTEL HITTAY AAE. IJAZAT?
 ASGHAR : ACHHA AKBAR SAHEB KHUDA HAFIZ
 AKBAR : KHUDA HAFIZ

DIALOGUE NO. 2

- AKBAR : ASSALAM-O-ALAIKUM. HOW ARE YOU?
 ASGHAR : (IT IS YOUR PRAYER), ALL IS WELL. AND ARE YOU ALL RIGHT?
 AKBAR : YES, I AM EXTREMELY WELL. ASGHAR SAHEB, TELL (ME) THIS.
 ASGHAR : WHAT IS THIS BIG BUILDING?
 ASGHAR : THIS BUILDING IS THE HABIB BANK. (IT) IS QUITE A NEW BUILDING?

- AKBAR : AND WHAT IS THAT THERE?
 ASGHAR : THAT IS BOHRI BAZAR. IT'S A VERY OLD BAZAR AND VERY INTERESTING.
 AKBAR : AND WHO IS THAT MAN? IS HE A SINDHI?
 ASGHAR : NO. HE'S A PANJABI. BUT THIS WOMAN HERE, SHE IS A SINDHI.
 AKBAR : I SEE, ASGHAR SAHEB, KARACHI IS A VERY INTERESTING CITY. LOOK. THERE'S A TEA SHOP HERE. COME ON, LETS HAVE ('DRINK') TEA.

MEMANI

- AKBAR : ASSALAM-O-ALAIKUM. ASGHAR SAHEB AAENJO KURO HAAL AAE?
 ASGHAR : AAENJI DUA SAY BADHAY THEEK AAE NE AAEN THEEK YO?
 AKBAR : AAON BILKUL THEEK AYAN. ASGHAR SAHEB MIKAY HEE BATARO AAE?
 ASGHAR : HEE VADI BUILDING HABIB BANK AAE. GHAREEJ NAVI BUILDING AAE.
 AKBAR : NEY HOO KURO AAE UDA?
 ASGHAR : HOO BOHRI BAZAR AAE. BAHOOJ JUNO BAZAR AAE NE BAHOOJ DICHUSP AAE.
 AKBAR : NEY HOO MARO KAIR AAE? HOO SINDHI AAE?
 ASGHAR : NA HOO PANJABI AAE. LEKIN HEE BAERI IDA, HEE SINDHI AAE.
 AKBAR : ACHHA ASGHAR SAHEB, KARACHI TA BAHOOJ DILCHUSP SHEHAR AAE. NARO IDA CHA JA HOTEL AAEN. HAO CHA PIYON TAE.

DIALOGUE NO. 3

ENGLISH

- AKBAR : THIS TEA SHOP IS REALLY VERY GOOD. THE TEA IS GOOD AND THE FOOD IS VERY TASTY.
 ASGHAR : YES (THERE'S) EVERYTHING HERE. AKBAR SAHEB, TELL ME. WHAT IS YOUR FULL NAME?
 AKBAR : MY FULL NAME IS AKBAR GHAFFAR. AND WHAT IS YOUR FULL NAME?
 ASGHAR : MY FULL NAME IS ASGHAR YUNUS. I AM AN ENGINEER HERE IN KARACHI. AND YOU?
 AKBAR : I AM A TOURIST IN KARACHI. IN INDIA I AM A DOCTOR. WHERE IS YOUR HOUSE IN KARACHI.
 ASGHAR : MY HOUSE IS ON BUNDER ROAD. IT'S NOT VERY FAR FROM HERE. IT'S AN OLD HOUSE, BUT IT IS VERY GOOD. (YOU) COME SOMETIME. SEE A PAKISTANI HOUSE.
 AKBAR : THANK YOU, IMRAN SAHEB. WHAT IS YOUR TELEPHONE NUMBER?
 ASGHAR : MY NUMBER IS 24735
 AKBAR : THANK YOU. AND MY NUMBER IS 16809.

MEMANI

- AKBAR : HEE CHA KHANOO BAHOOJ SARO AAE. CHA SARI AAE NEY KHAAO BHI BAHOOJ SARO AAE.
 ASGHAR : HA! HIDA BADHAY KEE AAE. AKBAR SAHEB HEE BATARO AAENJO PURO NAAM KURO AAE?
 AKBAR : MINJHO PURO NAAM AKBAR GHAFFAR AAE NE AAENJO PURO NAAM KURO AAE?
 ASGHAR : MINJHO PURO NAAM IMRAN YUNUS AAE. AON ENGINEER AYAN KARACHI MEIN NE AAEN ?
 AKBAR : AAON TOURIST AYAN KARACHI MEIN NEY INDIAN MEIN AAON DOCTOR AYAN. AYENJO GHAR KARACHI MEIN KIDA AAE ?
 ASGHAR : MINJHO GHAR BUNDER ROAD TEY AAE. WADHARY DOOR NAE. GHAR JUNO AAE PARN SARO AAE. KADEY AAEN ACHO. HAKREY PAKISTANI JO GHAR NARO

TEACH YOURSELF MEMONI

AKBAR : THANK YOU, IMRAN SAHEB. AAENJO PHON NUMBER KURO AAE?
 ASGHAR : MINJHO PHONE NUMBER IS 24735 AAE
 AKBAR : THANK YOU. NEY MINJHO PHONE NUMBER 16809 AAE.

DIALOGUE NO.4 ENGLISH

ASGHAR : COME (IN), AKBAR. PLEASE COME IN. HOW ARE YOU?
 AKBAR : WELL (IT IS YOUR PRAYER), ASGHAR SAHEB. I AM ALL RIGHT.
 ASGHAR : THANK YOU. MEET MY WIFE. HER NAME IS RAZIA. IN INDIA SHE IS ALSO A DOCTOR.
 ASGHAR : HELLO, RAZIA SAHEBA. COME PLEASE TAKE A SEAT (YOU PEOPLE) MEET MY WIFE. HER NAME IS BILQIS.
 RAZIA : HELLO, BILQIS SAHEBA. ARE THESE YOUR CHILDREN?
 BILQIS : YES, WE HAVE FOUR CHILDREN. TWO BOYS AND TWO GIRLS. THIS IS OUR ELDER (BIG) SON. HIS NAME IS HAMID. AND THIS IS OUR YOUNGER SON. HIS NAME IS IQBAL AND THESE ARE OUR TWO DAUGHTERS, NARGIS AND JAMILA. JAMILA IS VERY SMALL. ONLY TWO YEARS. (OLD). LOOK. THEIR THINGS ARE SCATTERED AROUND EVERYWHERE.
 RAZIA : IT DOESN'T MATTER. (THEY) ARE CHILDREN SO WHAT?
 BILQIS : DO YOU ALSO HAVE CHILDREN?
 RAZIA : NO. WE DON'T HAVE CHILDREN.

MEMANI

ASGHAR : ACHO AKBAR SAHEB. VIYO – AAENJO KURO HAAL AAE?
 AKBAR : AAENJI DUA AAE. ASGHAR SAHEB AON THEEK AYAN. MINJHI BAIRI SEY MILO. HINJO NAAM RAZIA AAE. INDIA MEIN HEE BHEE DOCTOR AAE.
 ASGHAR : RAZIA BAI KURO AAE. AAEN VIYO. AAEN BADHEY MINJHI BAIRI SEY BHEE MILO. HINKO NAAM BILQIS AAE.
 RAZIA : BILQIS BAI KURO HAAL AAE. KURO HEE AAENJA BACCHA AAEN?
 BILQIS : HA, ASANJA 4 BACCHA AAEN, 2 CHOKRA NE 2 CHOKRIYON. HEE ASANJO VADO CHOKRO AAE NE HINJO NAAM HAMID AAE ANE HEE ASANJO NANDHO CHOKRO AAE NE HINJO NAAM IQBAL AAE. NE HEE ASAN JEON 2 CHOKRIYON AAEN, NARGIS NE JAMILA. JAMILA BAHOOJ NANDHI AAE. KHALI 2 SAAL JEE. NARO HIJEON CHEEZON BADHAY JAGHA TEY PHALAEELY AAEN.

RAZIA : KOE GHAAL NAAE. BATCHI AAE BIYO KURO.
 BILQIS : KURO AAENJA BHI BATCCHHA AAEN?
 RAZIA : NA ASANJA BATCCHA NAEN.

DIALOGUE 5 ENGLISH

AKBAR : ASGHAR SAHEB. TELL (ME) THIS. ARE THE SCHOOLS IN KARACHI GOOD?
 ASGHAR : YES, BUT MY SON, HAMID, IS HERE. AS (FROM) HAMID, EH, HAMID! COME HERE THIS IS OUR INDIAN FRIEND, MR. AKBAR.
 HAMID : HELLO, MR. AKBAR.
 AKBAR : HELLO HAMID. TELL (ME) THIS. WHERE IS YOUR SCHOOL?
 HAMID : MY SCHOOL IS IN CLIFTON. IT'S A BIG AMERICAN SCHOOL.
 AKBAR : I SEE. YOU'RE IN AN AMERICAN SCHOOL. HOW MANY CHILDREN ARE THERE?
 HAMID : THERE ARE A LOT OF CHILDREN. THERE ARE TWO (OR) THREE HUNDRED CHILDREN.
 AKBAR : ARE THERE GIRLS THERE TOO, OR ONLY BOYS?
 HAMID : THERE ARE ONLY BOYS. THERE AREN'T (ANY) GIRLS.
 AKBAR : AND ARE YOU HAPPY AT SCHOOL?
 HAMID : YES. WE ARE VERY HAPPY THERE.
 AKBAR : AND WHERE IS CLIFTON? IS IT FAR FROM HERE?
 HAMID : YES, IT'S QUITE FAR FROM HERE. BUT IT'S A GOOD PLACE.

MEMANI

AKBAR : ASGHAR SAHEB. HEE BATARO KEY KARACHI MEIN SCHOOL SARA AAE?
 ASGHAR : HA, LEKIN MINJHO VADO CHOKRO 'HAMID' IDA AAE. HAMID SE PUCHO – HAMID HIDA ACH. HEE HAMID. HAMID HEE ASANJA INDIA DOST AKBAR.
 HAMID : HELLO, AKBAR SAHEB
 AKBAR : HELLO HAMID. HEE BATARO AAENJHO SCHOOL KIDA AAE?
 HAMID : MINJHO SCHOOL CLIFTON MEIN AAE. VADO AMERICAN

Theme for August 2010 Issue of Memon Alam

Readers are informed that the theme for August 2010 issue of Memon Alam will be "Education" All the readers are requested to share their views or send their articles on the theme latest by 10th July 2010

Law of the Garbage Truck

One day I hopped in a taxi and we took off for the airport. We were driving in the right lane when suddenly a black car jumped out of a parking space right in front of us. My taxi driver slammed on his brakes, skidded, and missed the other car by just inches! The driver of the other car whipped his head around and started yelling at us. My taxi driver just smiled and waved at the guy. And I mean he was really friendly. So I asked, 'Why did you just do that? This guy almost ruined your car and sent us to the hospital!'

This is when my taxi driver taught me what I now call, 'The Law of the Garbage Truck.'

He explained that many people are like garbage trucks. They run around full of garbage, full of frustration, full of anger, and full of disappointment. As their garbage piles up, they need a place to dump it and sometimes they'll dump it on you. Don't take it personally. Just smile, wave, wish them well, and move on.

Don't take their garbage and spread it.....

The bottom line is that successful people do not let garbage trucks take over their day.

Life's too short to wake up in the morning with regrets.
So love the people who treat you right. Pray for the ones who don't.

Life is ten percent what you make of it and ninety percent how you take it!

Have a blessed, garbage-free day.

Don't tell ALLAH how big your problems are.....tell your problems how big your ALLAH is "Keep Smiling Always"

The Shipwreck

The only survivor of a shipwreck was washed up on a small, uninhabited island. He prayed feverishly for Allah to rescue him, and every day he scanned the horizon for help, but none seemed forthcoming. He nevertheless remained hopeful of Allah's help and continued his sincere praying every day punctually.

He eventually managed to build a little hut out of driftwood to protect him from the elements [wind, rain etc] and to store his few possessions. But then one day, after searching for food, he arrived home to find his little hut in flames, the smoke rolling up to the sky.

The "worst" had happened; everything was lost he pondered. He was stunned with grief. "Allah, how could this happen to me!" he cried. Early the next day, just before Fajr Salaah (early Morning Prayer) he was awakened by the sound of a ship that was approaching the island. It had come to rescue him. "Alhamdulillah" [All praise is to Allah], he exclaimed with intense joy. "How did you know I was here?" the man asked the sailors on the ship. "We saw your smoke signal," they replied.

It is easy to get discouraged when things are going badly. But we shouldn't lose heart, because Allah is at work in our lives, even in the midst of pain and suffering.

Remember, next time your little hut is burning to the ground – it just may be a smoke signal that summons The Grace and Help of Allah the Greatest!

Allah the Almighty says in the Quran:

"And in Allah (Alone) let the believers, put their trust." (14:11)

"And whosoever puts his trust in Allah, then He will suffice him". (65:3)

Every piece of creative work inspires us.

3 decades of legacy

30,000 homes developed

Global presence in 90 countries

Since 3 decades, Memon have established an enviable reputation for commitment and maximising investor returns. Our unique properties in Dubai offer an unparalleled investment opportunity to earn significant returns on your investment. Whether you choose to invest as an individual or as a syndicate, these properties from Memon Investments are certain to help you fulfil your aspirations. Invest in Memon as we are changing the landscape of Dubai by redefining development.

www.memon.ae

Redefining Development

Memon Investments LLC

Toll Free
800 MEMON(63666)

5E Hamarain Centre, P.O. Box 41950, Dubai, UAE. Tel: +971 4 268 8111, Fax: +971 4 262 6455

WMO M.E. Chapter holds Second Get Together at Dubai

The second get-together of the Memons residing in Dubai was held under the aegis of World Memon Organisation (WMO), Middle East Chapter, on 13th June 2010. More than 100 members attended the meeting.

While welcoming the participants, Mr. Muhammad Iqbal Dawood, Trustee, World Memon Organisation, gave a detailed overview of the welfare activities of WMO around the world. He also appealed to the guests to join WMO to strengthen its welfare activities.

Mr. Muhammad Ahmed Shaikhani, Acting Assistant Secretary General, WMO Middle East Chapter, gave a detailed account of the scholarships granted by Pakistan and India Chapters for promoting education in the students of the Memon Community.

Mr. Muhammad Rafique Noorani thanked the participants, particularly Ms. Rashida Anwer of WMO Ladies Wing, who had participated along with other lady members.

Mr. Shabbir Patel, who hosted the function, also welcomed and thanked the participants for sparing time to attend the program.

In the end, Fatiha was observed for the eternal peace of the departed soul of Mr. Ahmed Abdullah of Mauritius.

CONGRATULATIONS

To The Elected Office Bearers of All Pakistan Memon Federation

Younus Bhagwara
Finance Secretary

Ahmad Abdul Razzak Chiny
President

Abdul Razak Usman Vayani
Secretary General

Iqbal Dawood Pakwala
Senior Vice President

Muhammad Arit Dangra
Senior Joint Secretary

મેમણ આલમ

(WMO)

ગુજરાતી વિભાગ
સંપાદક: ઉમર અ. રહેમાન ખાનાણી

તંત્રીસ્થાનેથી.....

મેમણ બિરાદરીની વસ્તી ગણતરી

-એક કરવા જેવું કામ, જે હજુ બાકી છે

મેમણ બિરાદરી એક લાંબો અને સમૃદ્ધ ઇતિહાસ ધરાવે છે. સંસ્કૃતિ અને વારસાના યેવિદ્ય ઉપરાંત સામાજિક ભલાઈ તથા દાન-ધરમની સદીઓ પૂરાણી તેની રિવાયતને પ્રતાપે મેમણ બિરાદરીને દુનિયાભરમાં તમામ વર્ગોથી આદરમાન પ્રાપ્ત રહ્યું છે.

મેમણ બિરાદરીની ઉમર કેટલી, એ તો ચોક્કસપણે નક્કી થઈ શક્યું નથી. પણ ૧૬મી સદીની જુની ઐતિહાસિક નોંધપોથીઓ ઉથલાવીએ તો તેમાં ત્રણ બાજુથી પાણી વચ્ચે ઘેરાયેલા કાઠિયાવાડ વિસ્તારમાં મેમણો મોજુદ હોવાનો ઉલ્લેખ મળી આવશે. કાઠિયાવાડ દ્રીપકલ્પ કચ્છ અને ખંભાતના અખાતો વચ્ચેનો પ્રદેશ છે જે આજે ભારતના ગુજરાત રાજ્યના તાબામાં છે. મેમણ બિરાદરીની ઉત્પત્તિ વિષે ઘણા ઇતિહાસકારો જુદા જુદા મંતવ્યો ધરાવે છે પણ સૌથી વધુ સ્વીકાર્ય અભિપ્રાય અનુસાર મેમણો સિંધના સપાટ પ્રદેશમાં મૂળિયાં ધરાવે છે અને કેટલાક ખાસ કારણોસર મોટા પાયે હિજરત કરીને તેઓ કચ્છ, ગુજરાત તથા કાઠિયાવાડના ગામ-ગામડાઓમાં જઈ વસ્યા હતા. વખત જતાં મેમણો તેમના નવા ગામોમાં પગ જમાવવામાં સફળ રહ્યા હતા અને સમયની સાથે તેમની જનસંખ્યામાં પણ ઉત્તરોત્તર વધારો થતો ગયો. કોઈ ચોક્કસ ગામમાં રહેતા મેમણોનું જુથ જે તે ગામના નામથી પોતાની આગવી ઓળખ ઊભી કરવા માંડ્યું. અલગ અલગ ગામોના મેમણો પોતાને તેમના સંબંધિત ગામના નામથી પરિચિત કરાવવા લાગ્યા. દાખલા તરીકે તેમણે પોતાને ધોરાજી મેમણ, વંથલી મેમણ, બાંટવા મેમણ, કુતિયાણા મેમણ વગેરે વગેરે નામથી ઓળખાવવાનું શરૂ કરી દીધું. (ધોરાજી, વંથલી, બાંટવા, કુતિયાણા વગેરે બધા નાના નાના ગામોના નામ છે.)

આ નાનકડા ગામો તથા તેના આસપાસના લોકોની કુલ વસ્તી માંડ થોડાક હજાર જ હતી પણ સમયની સાથે સાથે તેમની સંખ્યા વધતી ગઈ. ૧૯મી સદીના અંત ભાગમાં રેલ્વેના આગમન સાથે મેમણ બિરાદરીના પુરૂષો નોકરી-ધંધાની શોધમાં દૂર દૂર સુધી જવા સમર્થ બન્યા. તેનાથી આર્થિક સમૃદ્ધિ આવી અને મેમણોને બીજા શહેરો તથા પેટાખંડના બીજા ભાગોમાં પગ જમાવવાની તક મળી. એમાંના કેટલાક મેમણો તો કામધંધા ખાતર બીજા ખંડોમાં પણ જઈ વસ્યા.

પેટાખંડના ભાગલા સમયે ૧૯૪૭ દરમિયાન મેમણોને બીજી વખત મોટા પાયે હિજરત કરવાની ફરજ પડી. મોટી સંખ્યામાં મેમણ પરિવારો સિંધ પ્રદેશ (પાકિસ્તાન)માં પાછા ફર્યા અને કરાચી તથા પાકિસ્તાનના બીજા શહેરોમાં વસીને ઠરીઠામ થયા. કેટલાક મેમણ કુટુંબો કાઠિયાવાડ છોડીને ભારતમાં જ બીજા ભાગોમાં વસી ગયા.

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-1

હવે ૬૩ વરસો પછી મેમણો આજે દુનિયાભરમાં ફેલાઈ ગયા છે અને કરાચી, મુંબઈ, સુરત અને ભારત તથા પાકિસ્તાનના બીજા ભાગોમાં ગીચ વસ્તીઓ ધરાવે છે. મેમણો કે તેમના પરિવારોની ચોક્કસ સંખ્યા હજી સુધી નક્કી થઈ શકી નથી. આજના આધુનિક યુગમાં દરેક સમાજ તથા ઊંચાઈને તેના સભ્યોના જીવનધોરણને સુધારવા તેમજ પ્રગતિ અને વિકાસના આયોજન માટે એ સભ્યો વિષેની મૂળભૂત માહિતીની જરૂરત પડે છે.

વસ્તી ગણતરી દ્વારા એકઠાં કરાયેલા જનસંખ્યાને લગતા આંકડાઓ અને માહિતીઓથી સ્કૂલો, કોલેજો, હોસ્પિટલો, ઘર-પરિવારો, નોકરી-ધંધા તેમજ ઊંચાઈની ભલાઈ તથા પ્રગતિ માટે જરૂરી માળખાકિય સગવડોની માંગને નક્કી કરવામાં મદદ મળે છે. વસ્તી ગણતરીના આંકડાઓથી ઊંચાઈમાં જુદી જુદી વયના જુથોની સંખ્યા, ભણતરનું પ્રમાણ, સભ્યોના સામાજિક-આર્થિક ધોરણ, બેરોજગારીનું પ્રમાણ, આરોગ્ય સંબંધી બાબતો વગેરેની જાણકારી મળી રહે છે જે ઊંચાઈના ભાવિના આયોજનમાં ઉપયોગી થાય છે.

મેમણ ઊંચાઈની ભલાઈ અને ઉત્કર્ષ માટે લાંબા ગાળાની નક્કર યોજનાઓ ઘડવામાં આવા આંકડાઓ એકઠાં કરવા જરૂરી છે. આ એક એવી જરૂરત છે, જેના પર ગંભીરતાથી ધ્યાન આપવું પડશે અને તાકીદના ધોરણે સક્રિય પગલાં લેવા પડશે. આ કોઈ સરળ કામ નથી. આ એક લાંબી અને સમય માંગી લેતી પ્રક્રિયા છે, જેમાં થોડા વરસો પણ લાગી શકે છે.

વર્લ્ડ મેમણ ઓર્ગેનાઈઝેશન-પાકિસ્તાન ચેટર (WMO-PC) આ પ્રક્રિયાને ઓલ પાકિસ્તાન મેમણ ફેડરેશન તથા બીજી મેમણ જમાતોના સાથ-સહકારથી પહેલેથી જ શરૂ કરી ચૂક્યું છે અને લગભગ ૩૦,૦૦૦ મેમણ પરિવારો (૧૩૦,૦૦૦ વ્યક્તિઓ)ની વિગતો એકઠી કરી લેવાઈ છે. પણ આ તો પાશોરામાં પહેલી પૂણી જેવું કામ છે અને આગળ હજુ ઘણું લાંબું અને થકવી દેનારું કામ બાકી પડ્યું છે. આ વિશાળ પગલું ૨૦૦૪માં મોમ્બાસામાં WMOના બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટની બેઠકમાં લેવાયેલા ચાવીરૂપ નિર્ણયોના પ્રકાશમાં લેવાયું છે. અગ્રે એ નિર્દેશ કરવો જરૂરી છે કે પાકિસ્તાન સિવાય દુનિયાના બીજા ભાગોમાં આ સંબંધમાં મેમણોએ કોઈ ઉલ્લેખનીય કામ કર્યું નથી. આજના સમયની એ તાતી માંગ છે કે WMOના તમામ રીજીયનોમાં મેમણ ઊંચાઈ તેનું વસતી ગણતરીનું કામ એવી તાકીદ સાથે હાથ ધરે કે આવતા બે-ત્રણ વરસોમાં સંસ્થાના ભાવિ વ્યૂહના આયોજન માટે મેમણ ઊંચાઈની વસ્તી ગણતરીને લગતા આંકડા અને વિસ્તૃત માહિતી WMO પાસે મોજુદ હોય.

તમામ જમાતો, કલ્યાણ સંસ્થાઓ, તાલીમી તંત્રો, ઉદ્યોગો, વેપારી સંસ્થાઓ, કોમ્યુનીટી સેન્ટરો, સામાજિક જુથો તથા મેમણ ઊંચાઈ સાથે સંકળાયેલા સર્વને મેમણોની વસ્તી ગણતરીના આ અત્યંત મહત્વના કામમાં WMO સાથે હાથ મિલાવવાની આગ્રહભરી વિનંતી કરવામાં આવે છે. વસ્તી ગણતરી માટે ખાસ તૈયાર કરાયેલું ઓનલાઈન મેમન સેન્સસ ફોર્મ WMOની વેબસાઈટ પર મોજુદ છે. મેમણ વસ્તી ગણતરીનું કામ ચુક્રના ધોરણે હાથ ધરવાનું છે અને દરેકે દરેક જણે તેમાં ભાગ લેવાનો છે. આવો આપણે આ ભારે ભરખમ કામ પાર પાડવા હાથ મિલાવીએ. અલ્લાહ આપણને સૌને મેમણ ઊંચાઈની ભલાઈ માટે કામ કરવાની તૌફિક આપે અને મદદ કરે.

-પીર મુહમ્મદ એ. કાલીયા

ચીફ એડીટર

WMO મેમણ આલમ

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-2

યોખાના રાજા, મરચન્ટ પ્રિન્સ ઓફ ઊર્મા સર અબ્દુલ કરીમ જમાલ

પરદેશ ખેડતા રહેલા મેમણ બિરાદરીના વડવાઓએ આફ્રિકાની જેમ ઊર્મામાં પણ વેપાર-ધંધો ખિલવ્યો હતો. ઊર્માની વર્તમાન જનતાને કદાચ એ સત્યની ખબર નથી કે ઊર્માના વેપારી અને ઔદ્યોગિક વિકાસમાં મેમણ અને તેની અંગત સાહસવૃત્તિનો જબરો ફાળો રહ્યો છે. ઊર્માના શહેરે શહેરે અને ગામડે ગામડે મેમણોના વેપાર ઉદ્યોગો અને સખાવતોની નિશાનીઓ જોવા મળે છે. વેપાર, ઉદ્યોગ અને પાછળથી પલ્લાતા સમયના પ્રવાહો તેમજ કોમની પોતાની તેના ઇતિહાસ પ્રત્યેની બેદરકારીથી જેમના નામ સુદ્ધાં ભૂલાઈ-ભુંસાઈ ગયા હોય, એવા થોડા મેમણ મહાપુરુષો ઊર્માની ભૂમિમાં પણ પાંગર્યા છે. અને એ બધામાં સૌથી અગ્રસ્થાને જેને મૂકી શકાય છે એ મહાન મેમણનું નામ છે સર અબ્દુલ કરીમ અબ્દુલ શકુર જમાલ ઉર્ફે સર જમાલ.

બીજા વિશ્વ યુદ્ધ પહેલાં ઊર્મા પાક-ભારત ઉપખંડના એક ભાગ તરીકે જ બ્રિટીશ શાસન હેઠળ હતો. ઉપખંડના મુંબઈ, મદ્રાસ જેવા વિસ્તારોની સરખામણીમાં તે પુષ્કળ પછાત હતો. તેની અત્યારની વેપાર-ઉદ્યોગની પ્રગતિના મુખ્ય પ્રણેતા સર જમાલ હતા. ચાર-પાંચ દસકા સુધી તેમનું નામ ઉપખંડના વેપાર, ઉદ્યોગ અને સખાવતના ક્ષેત્રે ગૂંજતું રહ્યું હતું. એ છતાં અત્યારે માંડ એકાદ ટકા મેમણો તેમના નામ સુદ્ધાંથી પરિચિત હશે.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલનો જન્મ ઈ.સ. ૧૮૬૨માં જામનગર મુકામે થયો હતો. જમાલ તેમના પિતાનું નહીં બલ્કે દાદાનું નામ, તેમના પિતાનું નામ હાજી અ. શકુર જમાલ હતું, પરંતુ પાછળથી તેમના દાદાનું નામ જમાલ અટક તરીકે વપરાતું થઈ ગયું હતું અને આથી તેઓ પાછળથી સર અબ્દુલ કરીમ જમાલ અથવા સર જમાલના નામે જાણીતા થયા હતા.

હાજી અ. શકુર જમાલે ઈ.સ. ૧૮૬૮માં રંગુન ખાતે પોતાની પેઢી સ્થાપી હતી. એ વખતે અબ્દુલ કરીમની ઉંમર છ વરસની હતી એ સમયથી જ તેઓ ઊર્મા ખાતે લગભગ કાયમીપણે વસી ગયા હતા. તેમણે રંગુન કોલેજમાં ઉચ્ચ તાલીમ મેળવી હતી. ઈ.સ. ૧૮૮૨માં વીસ વરસની વયે તેમણે તેમના પિતાનું પીસગુડસ અને સિલ્કનું કામકાજ સંભાળી લીધું અને બે વરસ પછી તેમના પિતા નિવૃત્ત થતાં બાકીનો બધો વેપાર પણ સંભાળી લીધો.

ઘીમે ઘીમે તેમનો વેપાર વધુ વિશાળ

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-3

થતો ગયો. તેમણે હવે ચોખા, રૂ, વેજીટેબલ ઓઈલ વગેરે તરફ ધ્યાન આપ્યું. તેઓ બર્મામાં આ ઉદ્યોગો અંગે પ્રથમ પ્રણેતા હતા. તેમણે સાથે જ બર્માના દરેક મહત્વના સ્થળે પોતાની શાખાઓ ખોલી. એને પરિણામે એ દરેક જીલ્લાનો વેપાર અને વસ્તી વધવા લાગ્યા.

મેસર્સ એ.એસ. જમાલ એન્ડ કંપની નામની તેમની પેઢી મારફત તેમણે બર્મામાં સંખ્યાબંધ વિસ્તારોમાં તેલનું સંશોધન અને ડ્રીલીંગ કરવાના હક્કો મેળવ્યા હતા. એમાંથી કેટલાક સ્થળેથી મોટા પ્રમાણમાં તેલ મળી આવ્યું હતું અને જગતના તેલનકશા પર બર્માને સ્થાન મળ્યું હતું. પાછળથી આ કંપનીને ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૯માં ઈન્ડો-બર્મા પેટ્રોલીયમ કંપની લિમીટેડમાં ફેરવી દેવાઈ હતી અને સર અબ્દુલ કરીમ જમાલનું એ કંપની ઉપર વર્ચસ્વ રહ્યું હતું.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલ તેમની કંપની 'જમાલ બ્રધર્સ એન્ડ લિમીટેડ' ના મેનેજીંગ ડાયરેક્ટર હતા. સર જમાલનું મોટાભાગનું વેપારી અને ઔદ્યોગિક સામ્રાજ્ય આ કંપની હેઠળ હતું. તેઓ બીજી કેટલીક કંપનીઓના પણ ડાયરેક્ટર હતા. તેઓ બર્માના કેટલાક યુરોપીયન સાહસોમાં પણ ડાયરેક્ટર વગેરેની હેસિયતથી સામેલ હતા.

જાન્યુઆરી ૧૯૨૧માં હિંદુસ્તાનની પ્રથમ રાષ્ટ્રીય જહાઝી કંપની સિંધીયા સ્ટીમ નેવીગેશન કંપની લિમીટેડના જહાઝોએ પહેલીવાર બર્મિંગ્હામમાં પ્રવેશ કર્યો અને ત્રણ દિવસમાં ૬૪૦૦ ટન ચોખા લાદ્યા. એ સમયે આથી જબરી સનસનાટી ફેલાઈ અને સ્થાપિત બ્રિટીશ જહાઝી સિંધીયા કંપનીને તેમજ તેમાં માલ લાદતા વેપારીઓને ગંભીર પરિણામોની ધમકી આપી. એ ધમકીને પરિણામે બર્મામાંના હિંદી વેપારીઓ સુદ્ધાં કરવા લાગ્યા. માત્ર સર અબ્દુલ કરીમ જમાલે આ ધમકીઓની પરવા ન કરી અને ૧૯૨૧ના પૂરા વરસ સુધી રંગુનના

બારામાં લાંગરતા રહેતા સિંધીયાના દરેક જહાઝને ચોખાથી ભરી દીધું. તેમણે એ પૂરા વરસ દરમિયાન સિંધીયાના જહાઝો મારફત એક લાખ ટનથી પણ વધુ ચોખાની બર્માથી નિકાસ કરી. સિંધીયા કંપનીના એ સમયના ચેરમેન વાલચંદ હીરાચંદના શબ્દોમાં કહીએ તો 'હિંદી વહાણવટાનો ઇતિહાસ જ્યારે લખાશે ત્યારે સર અબ્દુલ કરીમ જમાલનું નામ કંપનીના શરૂઆતના મુરબ્બીઓ અને કંપનીને તેનું અસ્તિત્વ સુદ્ધાં ટકાવી રાખવાની લડતમાં સહાય કરનાર તારણહારોની યાદીમાં સન્માનપાત્ર સ્થાન ધરાવશે.'

તેઓ બર્મામાં 'ચોખાના રાજ' તરીકે પણ જાણીતા હતા. તેઓ એ ઉપરાંત બર્મામાં રૂ, તેલ વગેરેના ઉદ્યોગો સ્થાપવામાં પણ પ્રથમ હતા. તેમણે બર્મામાં ચોખા, રૂ અને તેમના સંખ્યાબંધ કારખાના સ્થાપ્યા હતા. તેમણે બર્મામાં ખાંડની મીલો, ઈમારતી લાકડાની મીલો, તેલ રીફાઈનરીઓ, રબર અને શેરડીના બગીચાઓ વગેરેની પણ સ્થાપના કરી હતી. ખાણ ઉદ્યોગમાં પણ તેમણે મહત્વનો ફાળો આપ્યો હતો. તેમના અવસાનના થોડા સમય પહેલા તેમણે બર્મામાં કાગળના એક કારખાનાની અને કેમીકલ ફેક્ટરીની પણ સ્થાપના કરી હતી.

બર્માના વેપાર ઉદ્યોગની પ્રગતિ તથા વિકાસમાં તેમણે જે સુંદર ફાળાઓ આપ્યા હતા તેમની જુદા જુદા સરકારી દસ્તાવેજોમાં અત્યંત લંબાણ નોંધ લેવાઈ છે.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલનું નામ તેમના વિશાળ વેપારથી પણ વધુ તેમની શાહી સખાવતો માટે જાણીતું છે. તેઓ દર વરસે વિવિધ સ્કોલરશીપો અને તાલીમી સંસ્થાઓની સહાય પાછળ સાડા સાત લાખ રૂપિયાનો ખર્ચ કરતા હતા. તેમણે દિલ્હીની તીબ્બી કોલેજ અને અલીગઢ મુસ્લીમ વિદ્યાપીઠને પચાસ હજાર રૂપિયાના ડોનેશનો આપ્યા હતા. તેમણે

જામનગરમાં પોતાના ખર્ચે જમાલ હોસ્પિટલ બંધાવી હતી. રંગુનની ડફરીન હોસ્પિટલ માટે પણ તેમણે જબરો ફાળો આપ્યો હતો. એ ઉપરાંત તેમણે જામનગરના જમાલ મદ્રેસો, રાજકોટમાં જમાલ મદ્રેસો, ધંધુકામાં અંજુમને ઈસ્લામ અને ચિતાગોંગમા એક શાળાની સ્થાપના કરી હતી. બર્મામાં પણ તેમણે રંગુનમાં મદ્રેસાએ ઈસ્લામીયા સ્કૂલ, ઈન્સીનમાં જમાલ ઈસ્લામીયા સ્કૂલ, મામીઓમાં જમાલ ઈસ્લામીયા સ્કૂલ વગેરેની સ્થાપના કરી હતી. એ ઉપરાંત તેમણે સંખ્યાબંધ સખાવતી કામોમાં તેમજ રાહત ફંડોમાં ઉદાર ફાળા આપ્યા હતા. રંગુનની ડફરીન હોસ્પિટલને લેડી જમાલના નામથી અપાયેલી ઈલેક્ટ્રીક લીફ્ટનું ઉદઘાટન હિંદુસ્તાનના એ સમયના વાઈસરોયની પત્ની લેડી જેમ્સફોર્ડે કર્યું હતું. તેમની બધી સખાવતો નાતજાતના કોઈ પણ ભેદભાવ વગર થતી હતી.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલને તેમની જાહેર સેવાઓની કદરદાની તરીકે બ્રિટીશ સરકાર તરફથી ઈ.સ. ૧૯૧૫માં 'સી.આઈ.ઈ.'નો અને ૧૯૨૦માં 'સર'નો ખિતાબ મળ્યો હતો. તેઓ એ ઉપરાંત 'મરચન્ટ પ્રિન્સ ઓફ બર્મા'ના જનતાએ આપેલા ખિતાબથી પણ ઓળખાતા હતા. તેમના માટે એવી વાત પ્રચલિત હતી કે જો તેમની મોટર ચોખા બજારમાં જતી દેખાતી તો તરત જ પૂરા બજારમાં તેજી આવી જતી. તેઓ લેજીસ્લેટીવ કાઉન્સીલના પણ કેટલાક સમય સુધી સભ્ય રહ્યા હતા. રંગુન વિધાપીઠની સેનેટના પણ તેઓ સભ્ય હતા.

તેઓ બર્માની મેમણ તેમજ મુસ્લીમ કોમના તો ઠીક બલ્કે તમામ હિંદુઓના સર્વોચ્ચ અને સન્માનિય નેતા હતા. આ બધી કોમો તેમના પ્રત્યે એટલું માન ધરાવતી હતી કે તેમનો અભિપ્રાય કાનૂનનું સ્થાન ભોગવતો હતો.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલ પાસે

અઢળક દોલત હતી. તેમનો રંગુનનો આલીશાન બંગલો 'જમાલી વીલા' જગતના બધા ભાગોની અગ્રગણ્ય વ્યક્તિઓથી ઉભરાતો રહેતો. હિંદુઓ લેડી જમાલને લક્ષ્મીનો અવતાર સમજતા, હિંદુ સ્ત્રીઓ તેમના દર્શનને શુભ શુકન ગણતી અને એ માટે 'જમાલી વીલા'ની આજુબાજુ આંટાઓ લગાવ્યા કરતી.

૧૯૧૧ના દિલ્લી દરબાર વખતે શહેનશાહ પાંચમાં જયોર્જ લંડનથી પોતાની એક ખાસ મોટર હિંદુસ્તાન લાવ્યા હતા. દરબાર પતી ગયા પછી સર અબ્દુલ કરીમ જમાલે એ મોટર ખરીદી લીધી હતી.

તેઓ તેમની વેપારી, ઔદ્યોગિક અને સખાવતી પ્રવૃત્તિઓને લીધે બર્મા અને હિંદુસ્તાનની અનેક જાણીતી વ્યક્તિઓના પરિચયમાં આવ્યા હતા. સર હારકોર્ટ બટલર, રામ્સે મેકડોનાલ્ડ, સર એલેક્ઝાંડર ઈડોગાન, મૌલાના મોહંમદ અલી, નામદાર આગા ખાન ત્રીજા, સાહેબગાદા આફતાબ એહમદખાન, રૂમાનીયાનો રાજા કોરોલ, જસ્ટીસ અબ્દુલ રહીમ, અર્લ ઓફ રોનાહેશે, મૌલાના શોકતઅલી, મહાત્મા ગાંધી, હકીમ અજમલખાન, જસ્ટીસ સુહરવર્દી, સર રોબર્ટ બ્લુક, પ્રિન્સ અલીખાન, લોર્ડ ઈન્ચકેપ, સર જહોન સાયમન, લેમેન્ટ એટલી, સર બેનેગલ રાવ તેમજ દેશી રાજ્યોના અનેક રાજવીઓ સાથે તેમનો નિકટનો પરિચય હતો. અને બધી અગ્રગણ્ય વ્યક્તિઓ રંગુનમાં 'જમાલ વીલામાં તેમની શાહી મેહમાનગીરી માણી ચૂકી હતી. સર અબ્દુલ કરીમ જમાલનું બીજું સપ્ટેમ્બર ૧૯૨૪ના રોજ અવસાન થયું હતું. એ પ્રસંગે બર્મા અને હિંદુસ્તાનના સંખ્યાબંધ નેતાઓએ શોકસંદેશાઓ મોકલાવ્યા હતા.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલના ત્રણ લગ્ન થયા હતા. પહેલાં લગ્નથી તેમને એક પુત્રી મરચમબાઈ, બીજા લગ્નથી એક પુત્ર જમાલ

અને ત્રણ પુત્રીઓ હલીમાબાઈ, ખાનમબાઈ અને મોમીનાબાઈ અને ત્રીજા લગ્નથી ત્રણ દીકરાઓ એહમદ, અબ્દુલ્લાહ અને અ. શકુર અને એક પુત્રી હવાબાઈ થયા હતા. એમાંથી અત્યારે માત્ર હલીમાબાઈ અને અબ્દુલ શકુર હયાત છે. હલીમાબાઈ કોઈમ્બુતરમાં છે. અબ્દુલ શકુર કરાચીમાં છે અને રેડીઓ પાકિસ્તાનની વેસ્ટર્ન મ્યુઝીક કોમર્શીયલ સર્વિસમાં કામ કરે છે. તેઓ ટેક્સટાઈલ ડાઈગ પ્રિન્ટીંગની ડીઝાઈનના પણ કારીગર છે.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલ પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વના સ્વામી હતા. તેઓ મહાન ઉદ્યોગપતિ તરીકે સર્વત્ર પ્રસિદ્ધ હતા. તેમનો મોભો અને વ્યક્તિત્વ બધે હેકાણે માન ઉપજાવતું હતું. એ છતાં તેઓ એકંદર શરમાળ પ્રકૃતિના તેમજ અત્યંત વિવેકી તથા નમ્ર સ્વભાવના હતા.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલ સામાન્ય ઉંચાઈના અને સશક્ત બાંધાના માણસ હતા. તેઓ મોટે ભાગે કાળી અચકન, સફેદ લેંઘો અને સફેદ પાઘડી પહેરતા. હાથમાં લાકડી રાખવાની તેમની આદત હતી. તેઓ એજ પોષાકમાં પોતાના કામદારો અને સ્ટાફના

માણસોને મુલાકાત આપતા. શહેનશાહ જયોર્જ પાંચમાના રાજ્યાભિષેક નિમિત્તે દિલ્હીમાં યોજાયેલા દરબારમાં તેમને આમંત્રણ મળ્યું ત્યારે પણ તેઓ એજ પોષાકમાં ત્યાં ગયા હતા. સર અબ્દુલ કરીમ જમાલ પાસે અઢળક ધન હોવા છતાં તેમનું અંગત જીવન નિષ્કલંક અને સ્વચ્છ રહી શક્યું હતું. તેઓ ચુસ્ત મજાહબપરસ્ત હતા તેમજ પરદાના પ્રખર હિમાયતી હતા. તેમને માત્ર એક વ્યસન હતું. તેઓ ચીરટના જબરા શોખીન હતા અને દિવસમાં સંખ્યાબંધ ચીરટો પી જતા હતા.

સર અબ્દુલ કરીમ જમાલના ઈન્તેકાલ પછી તેમનું વેપારી સામ્રાજ્ય લાંબો સમય ટક્યું ન હતું. જુદા જુદા સ્થિતિસંજોગો અને કારણોસર આ બધી જમાવટ બહુ જલ્દી ભાંગી પડી હતી. એ પછી બીજું વિશ્વ યુદ્ધ શરૂ થતાં તેમના સંતાનો હિંદુસ્તાન ખાતે હિજરત કરી આવ્યા હતા. અત્યારે તેમના ચાર દસકા પહેલાના વિશાળ વેપારી-ઔદ્યોગિક સામ્રાજ્યનું કોઈ નિશાન બાકી નથી. માત્ર તેમના નામ સાથે સંકળાયેલી કેટલીક સખાવતો તેમનું નામ યાદ અપાવતી રહી છે.

(જુન ૧૯૬૪ 'મેમણ આલમ'માંથી)

જત લખવાનું કે.....

એક જણાએ નોકરી માટે અનેક પગથીયાં અને પોતાના બૂટ ઘસી નાખ્યા બાદ, સરકારી નોકરી માટે અરજી કરી. અરજી કર્યાંને મહિનાઓ વીત્યા. કોઈ જવાબ ન મળે, ઓફિસના આંટાફેરા કરીને તેને લાગ્યું કે હવે બુટ ઉપરાંત પગનાં તળીયાં પણ ઘસાઈ જશે. ભાઈ હતાશ થઈને બેઠા હતા કે એક દિવસ એક અમલદારથી અનાયાસે મુલાકાત થઈ, અમલદાર જુની ઓળખાણવાળા નીકળી આવ્યા અને ભાઈને તરત નોકરી મળી ગઈ.

નોકરી કર્યાંને ત્રણેક મહિના થયા બાદ ભાઈને પોતે જે ખાતામાં કામ કરતા હતા તેના તરફથી એક પત્ર મળ્યો જેમાં લખ્યું હતું કે “જત લખવાનું કે, તમારી નોકરી માટેની અરજી મળી, અફસોસ છે કે તમારી લાયકાત મજકુર હોદ્દા માટે પુરતી નથી એટલે તમને નોકરી મળી શકે તેમ નથી.

મજાની વાત તો એ છે કે કાગળની નીચે સહી કરનાર ભાઈ પણ પોતે જ હતા !

હાજી કાસમ તારી વીજળી રે, મધદરિયે વેરણ થઈ !

એક દુઃખદાયક ઘટના

મેમણ બિરાદરીના સાહસિક વહાણવટીઓનો ઉલ્લેખ થાય છે ત્યારે 'વીજળી'વાળા હાજી કાસમની યાદ તાજી થાય છે સૌરાષ્ટ્રના સમુદ્ર કાંઠા નજીક ૧૮૮૮ની સાલમાં વીજળી જહાજની દારૂણ હોનારતે ભારે હાહાકાર મચાવ્યો હતો. વેટનાં નામનું એ જહાજ હાજી કાસમની વીજળી તરીકે લોકજીભે ચહેલું છે અને તેની અનેક વાર્તાઓ લોકકથાઓ પ્રચલિત થઈ છે. ગુણવંતરાય આચાર્યનું 'હાજી કાસમ તારી વીજળી' નામનું પુસ્તક ભારે લોકપ્રિય થયું હતું. મેમણ પત્રકાર મહુમ હબીબ લાખાણીએ કાઢેલા એ પુસ્તકની

ઈતિહાસિક વિગતોના અવતરણો 'મેમણ આલમ'માં અગાઉ પ્રગટ કરી ચૂક્યું છે અને મેમણ આલમનો આધાર લઈને બીજા સામયિકોએ પણ એ માહિતીનો ઉપયોગ કર્યો છે. તાજેતરમાં અમદાવાદમાં વાય.એમ. ચીતલવાલાનું 'વીજળી હાજી કાસમ'ની નામનું સંશોધન પુસ્તક પ્રગટ થયું છે જેમાં જહાજ હોનારત અંગે મળતી રજેરજની માહિતી રજૂ કરવામાં આવી છે. હાજી કાસમ નૂરમોહમદ આગબોટવાલાના એ 'વીજળી' જહાજને લગતી પ્રાપ્ત માહિતીઓને આધારે એક ટુંકો લેખ અત્રે રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

ઉત્તર એટલાન્ટીક સમુદ્રમાં બર્મુડા ટ્રાઈએંગલ નામે ઓળખાતા પાણી વચ્ચે એક ખાસ વિસ્તાર છે જ્યાંથી પસાર થતાં અનેક જહાજો અલોપ થઈ ચૂક્યા છે. જેમના નામ નિશાન મળ્યા નથી. સંશોધકો જહાજ લાપતા થવાના કારણો પર હજુ પણ જંચ પડતાલ કરતા રહે છે. સામાન્ય સમજ મુજબ એ ખાસ સ્થળે સમુદ્રના પેટાળમાં કોઈ એવો ભમરિયો ફૂવો હોવો જોઈએ જે જે મોટા મોટા જહાજોને આખેઆખા ઓહિયા કરી જાય છે. જે કે છેલ્લા સંશોધનમાં મોટાભાગના આવા બનાવોને ગેરસમજ પર આધારીત ગણાવાયા છે. બીજી તરફ આપણા સૌરાષ્ટ્રના કિનારે માંગરોળ-પોરબંદર વચ્ચે એવો કોઈ ભમરિયો ફૂવો હોવાની જાણ નહીં હોવા છતાં ત્યાં અંગ્રેજોનો 'વેટના' નામનો જહાજ તેના પરના તમામ

ઉતારાઓ, તમામ ખલાસીઓ સાથે ખોવાઈ ગયો હતો અને એ વિશાળ જહાજનું નામનિશાન સુદ્ધાં મળ્યું નહોતું અને ના તો જહાજ ખોવાઈ જવાનું કોઈ ચોકકસ કારણ નક્કી થઈ શક્યું છે. અંગ્રેજોની વિઝન નામની કંપનીની માલિકીનો આ 'વેટના' જહાજ આપણે ત્યાં 'વીજળી'ના હુલામણા નામે લોકપ્રિય થયો હતો અને તેના ફૂલવાની દુર્ઘટના સંબંધે અનેકાનેક લોકવાયકાઓ પ્રચલિત છે. ગુજરાતીના વિખ્યાત લેખક ગુણવંતરાય આચાર્ય આ સત્ય ઘટનાને આધારે 'હાજી કાસમ તારી વીજળી' નામે પ્રખ્યાત નવલકથા લખી હતી.

વિશ્વના જહાજ ઈતિહાસમાં 'ટાઈટેનીક' નામની સ્ટીમર ૧૪મી એપ્રિલ ૧૯૧૨ના રોજ એટલાન્ટીક સમુદ્રમાં હિમવર્ષા

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-7

દરમિયાન સમુદ્રી ખડક સાથે ટકરાઈને ડૂબી ગઈ હતી અને તેના પર સવાર ૧૫૦૦માંથી મોટાભાગના મુસાફરો પણ સ્ટીમર સાથે ડૂબી ગયા હતા. છેક ૯૦ના દાયકામાં ટાઈટેનીકના ભંગારને ૩૦૦૦ ફુટ નીચે સમુદ્રના તળીયેથી શોધી કઢાયો હતો. એપછીથી ટાઈટેનીક પર કેટલાયે ગ્રંથો અને લેખો છપાયા. પશ્ચિમી સમાજમાં 'ટાઈટેનીક હી સ્ટોરી કલ સોસાયટી' સ્થપાઈ જે હેઠળ સમુદ્રી સંશોધનનું કામ એકઠાઈ ચાલી રહ્યું છે. 'ટાઈટેનીક' નામની ફિલ્મ પણ દુનિયાભરમાં ધુમ મચાવી હતી.

પણ ટાઈટેનીક ડૂબી એનાથી ૨૪-૨૫ વર્ષ પહેલાં 'વીજળી' જહાજ સૌરાષ્ટ્રના કિનારા નજીક ડૂબ્યું હતું અને એ પણ સેંકડો મુસાફરો સમેત સમુદ્રના પેટાળમાં ક્યાં ખોવાઈ ગયું એની આજ સુધી ખબર પડી નથી પણ ટાઈટેનીક જેટલી નામના આ બદનસીબ 'વીજળી'ને મળી નથી.

ઈંગ્લેન્ડ સામ્રાજ્યના કાળમાં ગ્લારગો નજીક કલાર્ડ નદીના વહાણવાડામાં આ 'વેટના' જહાજ એટલે કે 'વીજળી'નું બાંધકામ ૧૮૮૫માં થયું

હતું અને બાદમાં વીગન કંપનીએ તેને કચ્છ અને મુંબઈ વચ્ચે ફેરા કરવા મૂક્યું હતું. એ જમાનામાં બત્તીઓ નવી નવી આવી હતી. વળી જહાજ પર વીજળીની બત્તીઓ લોકો માટે કોતુક સમાન હતી એટલે ઝબુક ઝબુક વીજળી સાથેના વેટના જહાજનું હુલામણું નામ

વેરણ વીજળી

કાસમ, તારી વીજળી રે, મધદરિયે વેરણ થઈ ?
હાજી કાસમ, તારી વીજળી રે, ભરદરિયે વેરણ થઈ !
ભુજ-અંજારથી જાતિયું જાનું, જાય મુંબઈ શહેરે કાસમ
દસ વાગે તો ટિકટું લીધી, અગિયારે વેતી થઈ કાસમ,
તેર જાનું તો સામટી જાતી, ચડયા કેસરીઆ ગોર કાસમ,
સાત વેસું માંચ શેઠિયા બેઠા, જાનીઓનો નહીં પાર કાસમ,
મધદરિયે તો મામલો મચ્યો, દરિયે ડોલ્યા વાણ કાસમ,
લેલી સાહેબની ચીઠીયું મલ્યું, વીજળી પાછી વાળ કાસમ,
પાછી વાળું તો માવડી લાજે, અલ્લા માથે ઈતબાર કાસમ
કાયને કૂંપે કાગળો લખિયા, તેય તણાયા જાય કાસમ
ભૂજમાં હાકેમ હાથ પછાડે, પીર ઉતારે પાર કાસમ
હિંદુ, મુસલમાન માનતા માને, કોઈએ ન કરી વાર કાસમ,
મુંબઈ તે શેરમાં માંડવા રોપ્યા, ખોબલે વેચી ખાંડ કાસમ,
ઢોલ, સરણાયું ઢમકે વાગે, જુએ જાનુની વાટ કાસમ,
દેશ પરદેશ તાર વછૂટયા, વીજળી વેરણ થાય કાસમ,
મામો ભાણેજો કુસકે રુએ, રોયે ઘરની નાર કાસમ,
સગા રોવે ને સગવા રોવે, બેની રોવે બાર માસ કાસમ
પીઠી ચોળેલી લાડકી રોવે, માંડવે ઊઠી આગ કાસમ,
ફટ રે ભૂંડી વીજળી તૂને, તેરસો માણસ જાય કાસમ,
વીજળી કે, મારો વાંક નહીં બાવા, લખ્યા છઠીના લેખ કાસમ

'વીજળી' પડી ગયું અને બાદમાં 'હાજી કાસમની વીજળી' તરીકે લોકજીભે ચઢી ગયું. હાજી કાસમ મૂળ કુતીયાણાના ગરીબ કુટુંબના

મેમણ હતા પણ સાહસિક વૃત્તિને પ્રતાપે બાદમાં આપબંને આગળ વધ્યા હતા અને વહાણવટાના ક્ષેત્રમાં સફળતા મેળવીને મુંબઈના શીર્ષાગલા અજંટોમાં તેમણે મોખરેનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરી લીધું હતું. સૌરાષ્ટ્રમાં મોટાભાગના લોકો હાજી કાસમને વીજળી જહાજના માલિક માનતા હતા અને તેઓ હાજી કાસમ આગબોટવાળા તરીકે ઓળખાતા હતા. ૧૭૦ ફૂટ લાંબા, ૨૬ ફૂટ પહોળા અને ૯ ફૂટ ઊંચા એ જમાનામાં તોર્તીંગ ગણાતા વીજળી જહાજનું વજન લગભગ ૬૬ ટન હતું અને આ જહાજે તેની છેલ્લી સફર ૮મી નવેમ્બર ૧૮૮૮ના રોજ શરૂ કરી હતી જ્યારે તે કુલ ૭૪૬ મુસાફરોને લઈને માંડવી બંદરથી મુંબઈ જવા ઉપડ્યું હતું. જોગાનુજોગ જહાજના કપ્તાનનું નામ પણ કાસમ જ હતું. કાસમ ઈબ્રાહીમ. જહાજના ખલાસીઓ મોટેભાગે કચ્છના મુસલમાન હતા. વીજળી જહાજ પોરબંદરના બારા નજીક લાંગર્યું ત્યારે તોફાની મોસમને જોતાં તેને આગળની સફર માટે થોડો વખત થોભી જવાની સલાહ પણ અપાઈ હતી. જહાજ પર સામાન્ય મુસાફરો ઉપરાંત લગ્ન માટે મુંબઈ જઈ રહેલી ૧૮ જેટલી બરાતના જાહેચાઓ તેમજ મેટ્રીકની પરીક્ષા દેવા જઈ રહેલા ભુજ, અંજાર, રાપર, માંડવી વગેરે ગામોના ૪૦૦ જેટલા તો વિદ્યાર્થીઓ સફર કરી રહ્યા હતા અને તેમાં હિંદુ-મુસલમાન સૌ શામેલ હતા. મોટાભાગના મુસાફરો માંડવી અને દ્રારકાથી 'વીજળી'માં ચઢ્યા હતા. પોરબંદરમાં સાવ ઢૂંકું રોકાણ કર્યા બાદ વીજળી આગળ ચાલ્યું હતું અને તેને માંગરોળ ના કિનારા નજીકથી પસાર થતું જોયાની શાહેદીઓ મળી હતી. પણ એ પછી તે એકાએક ગાયબ થઈ ગયું. એ સમયે સમુદ્રમાં ભયાનક વાવાઝોડું ચાલી રહ્યું હતું એટલે વીજળી ડૂબી ગયાનો ધાસ્કો પડ્યો હતો પણ કોઈને સમજાયું નહીં કે આટલું મસ મોટું જહાજ

છેવટે ગયું ક્યાં ? કેમ કે એ જહાજનો કાટમાળ પણ મળ્યો નહોતો અને તેના સેંકડો મુસાફરોમાંથી કોઈ એક મુસાફરની લાશ સુલ્લાં ક્યાંયે જોવાઈ નહોતી. કાંઠા નજીક કુબ્યું હોત તો તેનો ભંગાર અને મૃતદેહો જરૂર કિનારા પર તણાઈ આવ્યા હોત.

'વીજળી' ક્યાં ડૂબી ગયું તેનો ભેદ આજ સુધી ઉકેલાયો નથી. કોઈએ સમુદ્રી ચક્રવાતમાં દૂર સુધી ઢસડાઈ ગયાની અને કોઈએ ભમરિયા ડૂવામાં ગારત થઈ ગયાની શંકા દર્શાવી હતી. બાદમાં તો મોટાપાયે તેની શોધખોળ કરાઈ હતી અને નિષ્ણાંતોની ઈન્કવાયરી પણ બેસાડાઈ હતી પણ કોઈ ચોકકસ પરિણામ સુધી પહોંચી શકાયું નહોતું.

વીજળી સંબંધે આજે પણ અનેક કિસ્સા ચર્ચાતા રહે છે અને સંખ્યાબંધ લોકગીતો પણ ગવાતા રહે છે. હાજી કાસમની વીજળી વેરણ થઈને યાદચાર બની ગઈ છે.

દુનિયાનો સૌથી લાંબો માણસ સુલ્તાન કોસેન ઈસ્તંબુલનો રહેવાસી છે. તેની ઊંચાઈ ૮ ફૂટ ૧ ઈંચ છે જ્યારે સૌથી નાના માણસની ઊંચાઈ ૨ ફૂટ ૫.૩૭ ઈંચ છે.

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-9

મેમણી કહેવતો

ગરજ પોયતાં ગઘેડે કે પે ચુંનુ ખપે
મતલબ પડતા હલ્કા માણસને પણ માન આપવું
પડે.

ગરજ કે અકકલ ના વોય
મતલબ માટે માણસ વધુ વિચારતો નથી.

ગજજી ઘોડીને ડેઢ ગજજી લગામ
નાની વસ્તુને મોટું સ્વરૂપ આપવું.

ગડો અગીયા ને ઢગા વાસે
પદ્ધતિ વગરનું કામ.

ગાંચકે કુહીને કુતોકે ખીર પીરાયનું
સારા પાસેથી મેળવી નરસા માણસને આપવું.

ગઘેડે કે બરો અચી વીને
ઢંગઘડા વગરની વાત કહેવી.

ગાળથી ગુંમડા ના થીન
ભૂંડી વાતોથી કોઈ નુકસાન થતું નથી.

ઘાસલેટ થી વીચો

માલ નકામું થઈ જતા ઉપરોક્ત કહેવત બોલાય

નીવરો માળુ નખ્ખોદ વાળે

બો ઘોડેજા સવાર, ધુળઘાણી ને ખુવાર

માં જી અખ મીચાણી ને દુનિયા લુંટાણી

અખીચેજો અંધો ને નામ સોજરો

ઠલ્લો ચણું વગે ઘણું

ચોરકે ચોય, ચોરી કર, ઘણીકે ચોય જાગનું રે

અકકલજો અોથમીર, મંગાયાસી મિરયા તાં ગિનિઆ વો કોથમીર

દુઃખેતો મથો ને ઘસેતો પેટ

મુફત જો ખેનું ને મીસીદમેં સુમણું

મુંમે સકકર ને પેટમેં કતર,

સુઈજો કમ સંધનજો, કતરજો કમ કપનજો

ઉતાવળે આમા ન પકન

(‘મેમણ મિત્ર’ પાક્ષિકના સૌજન્યથી)

મોકલનાર: હાજી મેમણ

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-10

બાંટવા

તા. ૧૨-૬-૧૯૩૪

ઓલ ઈન્ડિયા મેમણ કોન્ફરન્સની બાંટવા 'કોન્ફરન્સ કમિટિ'ની સ્થાપના જે તા. ૧૨.૬.૩૪ના રોજ જનાબ અલી મોહંમદ એહમદ કારાના પ્રમુખપદે કરવામાં આવી હતી તેના ઓહદેદારોના શુભ નામ નીચે મુજબ છે:

પ્રેસીડેન્ટ: જ. વલી મોહંમદ કાસમ દાદા, વાઈસ પ્રેસીડેન્ટ : જ. શેઠ સુલેમાન હાજી ઈબ્રાહીમ, જ. અ. રહેમાન અ. ગની મેંઢાં, જ. હાજી હબીબ હાજી એહમદ બાલાગામવાલા. સેક્રેટરીઓ: અ. લતીફ હા. હુસેન મદ્રાસવાલા, અ. લતીફ દાઉદ એહમદ નાના

જો. સેક્રેટરીઓ: રહેમતુલ્લાહ હાશમ નાકરાવાલા, અબા અલી અ. શકુર વકીલ. ટ્રેઝરર: હાજી હબીબ હાશમ કાપડીયા. ઓડીટરો: આદમ અલી મોહંમદ દોચકી, એહમદ હા.અ. કરીમ બહારચારી.

મેનેજીંગ કમિટી

(૧) તૈયબ હુસેન કાસમ દાદા. (૨) ઈસ્માઈલ હા. દાદા મુન (૩) ઈસ્માઈલ હુસેન કાસમ દાદા (૪) અલી મોહંમદ એહમદ કારા (૫) અ. શકુર જાની નાકરાવાલા (૬) ઉસ્માન નૂરમોહંમદ ખાટકી (૭) હબીબ હા. દાઉદ (૮) રહેમતુલ્લાહ હા. કરીમ બાલાગામવાલા (૯) સિદ્દીક સુલેમાન તોલા (૧૦) રહેમતુલ્લાહ હુસેન મામદ માંડવીયા (૧૧) હા.હુસેન હા. નૂરમોહંમદ ખાનાણી (૧૨) અબા તૈયુબ આહમદ સુરમાવાલા (૧૩) અ. શકુર હા. અલાના (૧૪) સુલેમાન શકુર રાઠોડ (૧૫) સાલેહ મોહંમદ કોડવાવવાલા (૧૬) સાલેહ મોહંમદ અહમદ ઝારા.

વિસાનગર

તા. ૭-૭-૧૯૩૮

(૧) તા. ૭.૭.૩૪ના રોજ પાંચ વાગે સ્થાનિક જમાત અને નાની મેમણ જમાતની સભા મોહંમદ અમીન ઉસ્માન ભાઈના મેડા ઉપર મળી હતી. જે વેળા સુલેમાન ભાઈ શેર મોહંમદ

મેમણ કોમ ૭૫ વર્ષ પહેલાં

નાના વાલાએ તેમના પુત્રની શાદીના શુભ પ્રસંગે વર્ષોથી પળાતા વારાઢીના કુરિવાજોને તિલાંજલી આપી શેઠ મોસુફે મોહલ્લાની મસ્જુદમાં રૂ. ૧૦૧-૦૦ ભેટ આપ્યા હતા. તેનો સ્વિકાર સ્થાનિક જમાતે તાળીઓના ગડગડાટ વચ્ચે હર્ષથી કર્યો હતો. શેઠ મોસુફ ગુજરાતી (થારાદી) મેમણોમાં પહેલાં જ ગૃહસ્થ છે. જેમણે વારાઢીના ઘાતકી રિવાજને તિલાંજલી આપી યોગ્ય સખાવતનો પ્રચાર કર્યો છે. તે માટે આજે સમસ્ત જમાતની સભા તેમને ઘન્યવાદ આપે છે અને શેઠ મોસુફની પુત્રની શાદી મુબારક હો તેવી દુઆ ગુજારે છે. શેઠ મોસુફે રૂ. ૧૦-૦-૦ વેલ્ડેર સોસાયટીને ભેટ આપ્યા છે અને મોહંમદ અમીન ઉસ્માન ભાઈએ તેમની પુત્રીની શાદીની ખુશાલીમાં રૂ. ૨૫-૦-૦ મસ્જુદમાં રૂ. ૧૦-૦-૦ વેલ્ડેર સોસાયટીને ભેટ આપ્યા છે.

વેરાવલ

તા. ૧૮-૭-૧૯૩૪

(૧) મેમણ અંજુમનની એક જનરલ સભા પગપાળે દુનિયાની મુસાફરીએ નીકળેલ મીસ્ટર ટી. એમ. કાસિમને અભિનંદન આપવા માટે અંજુમનના પ્રેસીડેન્ટ મી. ઉસ્માન અ. ગની ખાંડવાળાના પ્રમુખપદા હેઠળ અંજુમનના વિશાળ હોલમાં ભરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં પ્રેસીડેન્ટ સાહેબે મી. ટી. કાસિમની ઓળખાણ કરાવી તેમના સાહસ વિષે કેટલુંક વિવેચન કર્યું હતું. મી. કાસિમના માનમાં ભાઈ અ. ગની યુસુફ હાજીએ રચેલી નઝમ ભાઈ અ. લતીફ વલી મોહંમદે વાંચી સંભળાવી હતી.

ભાઈ અ. ગની હાશમે તેમને અભિનંદન આપી સફર સફળ ઈચ્છી હતી. તે બાદ

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

મી.ટી.એમ. કાસિમે પોતાની સાહસિક સફરનું વર્ણન અસરકારક રીતે રજૂ કર્યું હતું, તે બાદ અંજુમન તરફથી મી. અ.શકુર ઈસ્માઈલ લાકડવાલાએ મી.ટી.એમ. કાસિમને યાંત્રીનો મેડલ અને ફૂલહાર અર્પણ કર્યા હતા.

બાંટવા

તા. ૨૦-૭-૧૯૩૪

ચાલુ સાલની મુંબઈ યુનિવર્સિટીની બી.એ. અને મેટ્રીકની પરીક્ષાઓ પાસ કરનાર બાંટવાના વિદ્યાર્થીઓ મી. સાલેહ મોહમદ અબ્દુલ હમીદ મોલ્વી બી.એ., મી. ઈસ્માઈલ અબ્દુર્રહીમ શેખ બી.એ., મી. જાન મોહમદ કોડવાવવાલા અને મી. રહેમતુલ્લાહ મુનને મદ્રસા-એ-ઈસ્માલીયાની વર્કિંગ કમિટી તરફથી માનપત્રનો મેળાવડો મુંબઈના મેચીસના શાહ સોદાગર શેઠ દાઉદ ઈબ્રાહીમ પારેખના પ્રમુખપદે તા.૨૦.૭.૩૪ના રાખવામાં આવ્યો હતો. પ્રમુખ સાહેબની પધરામણી થતા તેમને મદ્રસા-એ-ઈસ્લામીયાના બોયઝ સ્કાઉટોએ સલામી આપી હતી. સભાની શરૂઆત કુઆને પાકની તિલાવતથી થઈ હતી. ત્યારબાદ મદ્રસા-એ-ઈસ્લામીયાના હેડમાસ્તર જનાબ એમ.વાય. ઈન્જીનીયર તેમજ શેઠ અલી મોહમદ કારા અને બીજા વક્તાઓએ તકરીરો કરી હતી. ત્યારબાદ પાસ થયેલા વિદ્યાર્થીઓને ફૂલહાર કરવામાં આવ્યા હતા અને સોનાના ચંદ્રકો અર્પણ કરવામાં આવ્યા હતા.

કુતિયાણા

૮-૪-૧૯૩૬

અહીંના એક ઉત્સાહી કાર્યકર્તા જ. ઉસ્માન હાજી અ. ગની ભાયલા પરદેશ જતા હોવાથી તેમના માનમાં એક મેળાવડો યોજાયો હતો. જ. અબુલ કરીમ અબ્દુલ ગની બહેરા આ મેળાવડાના પ્રમુખ હતા. તેમણે જ. ભાયલાની સેવાભાવનાના વખાણ કર્યા હતા. જ. ભાયલાએ વળતો આભાર માન્યો હતો. બાદમાં જ. ફાઝીલ તરફથી ટી પાર્ટી આપવામાં આવી હતી.

મેમણ સેવા સમિતિની છેલ્લી મિટીંગમાં પ્રેસીડેન્ટનું રાજીનામું પાસ થતાં તેમની જગ્યાએ જ. ઉસ્માન કાસિમ ગાડીતની નિમણુંક કરવામાં આવી છે. શેઠ હાજી અ. કરીમ તરફથી નવી બંધાએલી ગર્લ્સ સ્કૂલ અને ઝનાના હોસ્પિટલની ઉદઘાટન ક્રિયા તા. ૧લી મેના રોજ નામદાર દીવાન સાહેબના હાથે થશે એવી વકી છે.

રાજકોટ

તા. ૯-૪-૧૯૩૬

રાજકોટના જાણીતા કાર્યકર્તા જ. મુહમ્મદ ઉસ્માન સાબુવાલાના દુઃખદ અવસાનથી અહીં શોકની લાગણી ફેલાઈ ગઈ છે. મહુમ રાજકોટ મેમણ એસોસિએશનના એક જોશીલા કાર્યકર હતા. અહીંની યંગ મેન્સ મેમણ એસોસિએશનના ઉત્સાહી કાર્યકર્તા અને કોન્ફરન્સની વર્કિંગ કમિટીના મેમ્બર જ. આહમદ એયુબ તા. ૧૯મીના કરાચી જવા રવાના થયા હતા. તેઓ શેઠ આદમજી હાજી દાઉના રંગુન ખાતેના માચીસ ડીપાર્ટમેન્ટમાં હતા. હવે તેમની બદલી કરાચીની ઓફિસના મેજર તરીકે થયેલી છે. જ. એસ. વી. મોતીવાલા જણાવ્યા મુજબ અહીંની મેમણ બોર્ડિંગની વ્યવસ્થા ઘણી જ સંતોષકારક છે. જ. ઉસ્માન ઈસાભાઈ વકીલે બોર્ડિંગના સુધારામાં પુરતો ફાળો આપ્યો છે.

અહીંના જાણીતા કાર્યકર્તા જ. મુહમ્મદ ઉસ્માન જુનાણીનું તા. ૯મી એપ્રિલે શોકજનક અવસાન થયું હતું. મહુમે રાજકોટ ખાતે ભરાયેલી કોન્ફરન્સની પહેલી બેઠક પ્રસંગે પેન્ડોલ કમિટીના સેક્રેટરી તરીકે ફરજ બજાવી હતી. તેઓ રાજકોટની યંગ મેન્સ મેમણ એસોસિએશનના હમદર્ અને અમલી કાર્યકર હતા. તેમજ કોન્ફરન્સની ત્રીજી વર્કિંગ કમિટીના ઉત્સાહી સભાસદ હતા. તેમના અડાળ અવસાન બદલ શોક પ્રદર્શિત કરવા ધી યંગ મેન્સ મેમણ એસોસિએશનની એક શોકસભા તા. ૨૨-૪-૧૯૩૬ના રોજ સાંજે જ. નુરમુહમ્મદ એયુબ ગોપાલાનીના પ્રમુખપદા હેઠળ મળી હતી.

મારી ડાયરી

સંકલન: ઉમર અ. રહેમાન ખાનાણી

સમાજ, સરકાર, મઝહબ, સિયાસત, સાહિત્ય, પત્રકારિત્વ, ઇતિહાસ, વિજ્ઞાન અને રમત-ગમત સહિતના જાહેર જીવનના લગભગ તમામ ક્ષેત્રોમાં મેમણ બિરાદરીના સભ્યો અગત્યનો ભાગ ભજવતા રહ્યા છે, જેની નોંધ રખાવી જોઈએ. આ સંબંધમાં 'મેમણ આલમ'માં અપાતી રહેલી માહિતીઓમાં મેં ૧૯૪૯થી જ મારી ડાયરી લખવી શરૂ કરી હતી. એ ડાયરીને સન ૨૦૦૩માં *My Diary*ના શિર્ષક હેઠળ અંગ્રેજીના પુસ્તક રૂપે પ્રગટ કરવામાં આવી હતી. એ પુસ્તકમાં ડિસેમ્બર ૨૦૦૨ સુધીની ટુંકી નોંધો ટપકાવેલી હતી. હવે એ પછીના ગાળાની નોંધો અત્રે પ્રગટ કરવામાં આવી રહી છે, જે ભવિષ્યમાં નવી પેઢી માટે અગત્યની પુસ્તક તરીકે થઈ શકે છે. મજકુર ટુંકી નોંધોની વિગતવાર માહિતી 'મેમણ આલમ' માસિકમાં પ્રગટ થઈ ચૂકી છે.

૯-૭-૨૦૦૪

વર્લ્ડ મેમન ઓર્ગેનાઈઝેશનની કોન્ફરન્સ મોમ્બાસા (કેન્યા) ખાતે યોજાઈ હતી. ઓર્ગેનાઈઝેશનની બીજી વાર્ષિક સામાન્ય સભામાં WMOના ત્રીસ સભ્યો સહિત ૧૦૦થી વધુ ડેલીગેટોએ ભાગ લીધો હતો. આ પ્રસંગે WMOના પ્રમુખ હાજી અ. રઝઝાક યાકુબની આગેવાનીમાં ૧૯ ઓક્ટોબરે તેમજ કેન્યા મેમણ જમાતના પ્રતિનિધિઓ પર આધારિત ડેલીગેશને કેન્યાના પ્રમુખ હિજ એકસીલેન્સી મવાઈ કીબાકીની નેરોબીના સ્ટેટ હાઉસમાં મુલાકાત લીધી હતી. કેન્યાના પ્રમુખે કેન્યાની વિકાસ યોજનાઓમાં મેમણ બિરાદરીએ ભજવેલી મહત્વની ભૂમિકાને બિરદાવી હતી.

૯-૮-૨૦૦૪

ઈસ્લામાબાદ ખાતે પાકિસ્તાનના પ્રાઈમ મીનીસ્ટર ચૌધરી શુજાહત હુસેને જ. મોહમ્મદ યાકુબ તબાનીને બિઝનેસમેન ઓફ ધ ઈયરને એવોર્ડ ઈનાયત કરેલ.

૧૪-૮-૨૦૦૪

પાકિસ્તાનના પ્રમુખ તરફથી ૧૪મી ઓગસ્ટે આઝાદી દિનના અવસરે મેસર્સ યુનુસ બ્રધર્સ તેમજ લક્કી ગ્રુપ ઓફ ઈન્ડસ્ટ્રીઝના ચેરમેન જનાબ અ. રઝઝાક તબાને 'સિતારા-એ-ઈસ્તીયાઝ'ના ખિતાબથી નવાઝેલ છે.

૨૧-૮-૨૦૦૪

બાંટવા મેમણ જમાતઅત કરાચી તરફથી જનાબ અ. અઝીઝ રહેમતુલ્લાહ કાંચા લિખીત તારીખે બાંટવાની અંગ્રેજી આવૃત્તિનું પ્રકાશન જ. આહમદ અડાયા હસ્તે કરવામાં આવેલ.

૧૬-૯-૨૦૦૪

હાલારી મેમણ જનરલ જમાત તરફથી હાલાર જનરલ હોસ્પિટલનું ઉદ્ઘાટન સમારંભ જનાબ સિરાજ કાસમ તેલીના પ્રમુખપદે યોજવામાં આવેલ. ૧૯૫૨માં આ હોસ્પિટલની ૮ બેડથી શરૂઆત

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-13

કરવામાં આવી હતી, આજે તેમાં ૧૦૦ બેડની સગવડ છે.

* * *

૧૮-૯-૨૦૦૪

યુનાઈટેડ મેમણ જમાત ઓફ પાકિસ્તાન તરફથી ૧૮ અને ૧૪મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૪ના બંધીન ખાતે મેમણ કન્વેશન યોજાયું હતું.

મુખ્ય મહેમાન તરીકે સિંધના મુખ્ય પ્રધાન ડૉ. અરબાબ ગુલામ રહીમ હાજર રહ્યા હતા. તેમણે જણાવ્યું હતું કે આમ તો બધા મેમણો સિંધ સાથે જ સંકળાયેલ છે અને સિંધી બોલી પણ એક સરખી જ છે. મેમણ શબ્દ મોમીનનો અપભ્રંષ છે. એમને દીનથી મોહબત અને લાગણી છે.

* * *

૧૭-૧૦-૨૦૦૪

પાકિસ્તાનના અગ્રણ્ય મેમણ વિજ્ઞાનીક અબ્દુલ હમીદ આહમદ મિયાં છોટાણીનો ૧૭મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૪ના કરાચી ખાતે ઇન્ટેકાલ થયેલ.

જ. છોટાણીએ પાકિસ્તાન કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટીફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ રીચર્સ PCSIR સાથે સંકળાયેલા રહીને રસાયણીક સંશોધન ક્ષેત્રે અમૂલ્ય ફાળો આપ્યો હતો. તેમની સેવાઓની કદરરૂપે ૧૯૬૮માં પાકિસ્તાનના પ્રમુખ ફિલ્ડ માર્શલ મોહમ્મદ ઐયુબખાને તેમને દેશનો એક સન્માનીત ચંદ્રક 'તમગાએ કાઈદે આઝમ' અર્પણ કર્યો હતો.

* * *

૫-૧૧-૨૦૦૪

મેમણ બિરાદરીની વિરલ વિભૂતિ જ. અ. લતીફ ઈબ્રાહીમ જમાલ પમી નવેમ્બર ૨૦૦૪ના ઇન્ટેકાલ કરી ગયા. વ્યાપાર અને અર્થકારણમાં અજોડ કુનેહ ધરાવતા જ. લતીફ જમાલ એક મહાન દાનવીર હતા. તેમનો સૌથી મોટો અને યાદગાર પ્રોજેક્ટ "હુસેન ઈબ્રાહીમ જમાલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ કેમેસ્ટ્રી" છે. પાકિસ્તાનના પ્રમુખ ફિલ્ડ માર્શલ ઐયુબખાને જનાબ લતીફ જમાલને 'સિતારાએ કાઈદે આઝમ'નો ખિતાબ અર્પણ કરેલ.

જર્મનીના પ્રમુખ ડૉ. લ્યુબ્કેએ જ. લતીફ જમાલને નાઈટ કમાન્ડર કોસથી નવાઝ્યા. ઈરાનના શહેનશાહ શાહ રઝા શાહ પહેલવીએ જનાબ લતીફ જમાલને 'નિશાને હુમાયું'નો એવોર્ડ આપેલ.

* * *

૫-૧૨-૨૦૦૪

ગ્રીનવીચ યુનિવર્સિટીએ જાણીતા મેમણ સામાજિક કાર્યકર મોલાના અ. સત્તાર એધીને દુઃખી માનવતા માટે તેમણે બજાવેલી અમૂલ્ય સેવાઓ બદલ ડોક્ટરેટની પદવી અર્પણ કરી હતી.

* * *

૧૯-૧૨-૨૦૦૪

વર્લ્ડ મેમણ ઓર્ગેનાઈઝેશન (યુકે)ના સૌજન્યથી તથા ઓલ ઇન્ડિયા મેમણ જમાત ફેડરેશનના સહયોગથી ભારતમાં રાજકોટ ખાતે મેમણ કોલોની અને કોમ્યુનીટી હોલનું ઉદઘાટન તા. ૧૯-૧૨-૨૦૦૪ના જ. નાસીર કુલારાના હસ્તે કરવામાં આવેલ જેમાં ૩૬ અરજદારોને ફલેટોની સોંપણી કરવામાં આવી હતી.

* * *

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-14

મુઝીહ મીઠડી કોમ મુઝીહ મેમણ કોમ

(મેમણ કોમ જે કોમી નગમું)

સિંધી ભાષામાં મૂળ રચિયતા
મો. ઉસ્માન 'અદીબ' (કિપ્લો) ગુજરાતી
અનુવાદક: યાહયા હાશીમ બાવાણી
શલ પાકિસ્તાન આબાદ હુજે,
એ શાદ હુજે શલ મુસ્લીમ કોમ
તેંહ સા ગડ ખુશહાલ હુજે,
શલ મુઝીહ મેમણ કોમ
મુઝીહ મીઠડી કોમ
મુઝીહ મેમણ કોમ
(સદા પાકિસ્તાન આબાદ રહે ને સદા શાદ
રહે મુસ્લીમ કોમ અને એથી એ અદકેરી ખુશહાલ
રહે સદા સર્વદા મારી મીઠડી મેમણ કોમ)
પાકિસ્તાન હો જડેલ જુડયો,
કાઈદે આઝમ તકે યયો;
ત મુલ્કલાય રહેમત મેમણ થીયો,
જિયો જાન દેશજી મેમણ કોમ
મુઝીહ મીઠડી કોમ
મુઝીહ મેમણ કોમ
(જયારે પાકિસ્તાન જડયું ત્યારે કાઈદે
આઝમે કહ્યું હતું કે આ મુલ્ક માટે મેમણ કોમ
રહેમત સમાન છે. આ દેશ માટે જીવજાન સમાન
છે. મારી મીઠડી કોમ મારી મીઠડી કોમ.)

વાપાર સજજો મુઝો હથમે આ,
માઅલી હાલત મુઝો દમસે આ
હર દફતર મુઝો કમસાં આ,
અહેમિયતવારી મુઝીહ કોમ
મુઝીહ મીઠડી કોમ
મુઝીહ મેમણ કોમ
(વ્યાપાર મારા હસ્તક મારા હાથોમાં છે
(દેશની) માઅલી હાલત-આર્થિક દશા મારા
દમથી છે. પ્રત્યેક ઓફિસોમાં રોનક મારા કામથી
છે એવી એહમિયતવારી એટલું મહત્વ ધરાવતી
મારી મેમણ કોમ, છે મારી મીઠડી કોમ. મારી
મીઠડી કોમ)

દીન તે કાયમ દિયાનતદાર,
અમીન અસાં એ અમાનતદાર;
હર ચળો કમલાય તેયાર,
મુઅઝીઝ આહે મુઝીહ કોમ
મુઝીહ મીઠડી કોમ
મુઝીહ મેમણ કોમ
(દીન પર સદા કાયમ રહેનાર,
દીયાનતદાર, પ્રમાણિક માતબર એવી મારી કોમ
છે; હર ભલા કામ માટે સદા તત્પર રહેનાર
રૂઆબદાર અને મોભાદાર મારી કોમ છે. મારી
મીઠડી કોમ, મારી મેમણ કોમ.)

મુખે ફખર માં મેમણ આહીયાં,
મુઅઝીઝ કોમ જે ઢિક કણ આહીયાં;
મેવે વાળો માં વણ આહીયાં,
મોમીન આહે મુઝીહ કોમ.
મુઝીહ મીઠડી કોમ
મુઝીહ મેમણ કોમ
(મને ફખર છે કે હું મેમણ છું, એક મોભાદાર
અને ઈજ્જતદાર કોમના ફર્દ-સભ્ય હોવા પર
મને ગર્વ છે. હું (ભલાઈનાં) ફળ આપનાર એક
ઝાડ સમાન છું. મારી કોમ મોમીન છે ઈમાનવંત

મેમણ આલમ જુન ૨૦૧૦

G-15

છે. મારી મીઠડી કોમ, મારી મેમણ કોમ)
 પેંહ જે દેશ જે અહમ સુતૂન,
 અસા ઉસૂલ આ અમન સકુન
 ચન્ગો સભ અસાં કે ચૂન,
 ઈઝઝતવારી મુન્ગીહ કોમ

મુન્ગીહ મીઠડી કોમ

મુન્ગીહ મેમણ કોમ

(હું મારા દેશનો મહત્વ ધરાવનાર સ્થંભ
 છું; સુફૂન(ધૈર્ય) અને શાંતિ એ અમારો જીવન
 સિદ્ધાંત છે. સૌ અમને 'ચન્ગાભલાં' લોક કહે
 છે એવી કીર્તિવંત મારી કોમ છે. મારી મીઠડી
 કોમ મારી મેમણ કોમ)

અયો 'ઉસ્માન' અજ અહેદ કરચું,

આલઅયાલ અંચ માલ મધચું

કોમ તા સબ કુરબાન કરચું

પૌંચ ઝીન્દા રહેન્દી મેમણ કોમ

મુન્ગીહ મીઠડી કોમ

મુન્ગીહ મેમણ કોમ

(ચાલો આજે સોગંદ લઈએ દ્રઢ નિશ્ચય
 કરીએ, આપણી આલઓલાદ અને સમગ્ર માલમતા
 આપણી કોમ પર નિહાવર કરીએ. જે આપણે એવી
 કુરબાની અર્પણ કરીશું તો પછી (નિશંક) આપણી
 કોમ સદા જીવંત રહેશે, આબાદ રહેશે. મારી મીઠડી
 કોમ મારી મેમણ કોમ)

શાદ અંચ આબાદ હુજે મુન્ગીહ મેમણ કોમ
 દાઈમ કાયમ શાદ હુજે મુન્ગીહ મેમણ કોમ
 મુન્ગો દીન ઈમાન હુજે મુન્ગીહ મેમણ કોમ
 મુન્ગો જી અંચ જાન હુજે મુન્ગીહ મેમણ કોમ

(સદા શાદ અને આબાદ રહે મારી કોમ
 દાયમ અને કાયમ રહે મારી કોમ. (મને ધર્મ
 અને આસ્થા મારી કોમથી મળ્યા છે માટે) મારી
 કોમ મારો ધર્મ છે. મારી કોમ માટે મારો ઈમાન છે
 મને મારા જીવતર કરતાં પણ વહાલી મારી કોમ
 છે. મારી મીઠડી કોમ મારી મેમણ કોમ.)

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

સ્થાનિક સમાચાર

ઓલ પાકિસ્તાન મેમણ ફેડરેશન

૨૦૦૯-૨૦૧૧ના ઓહદેદારો

ઓલ પાકિસ્તાન મેમણ ફેડરેશનની
 ૨૦૦૯-૨૦૧૧ માટે ઓહદેદારોની ચુંટણી
 તા. ૩૦-૫-૨૦૧૦ના યોજવામાં આવી હતી
 જેમાં બહુમતિએ નીચેના ઓહદેદારો ચુંટાઈ
 આવ્યા હતા.

પ્રમુખ:

જ. એહમદ અ. રઝઝાક ચીનોઈ

સીનીયર ઉપ પ્રમુખ:

જ. મો. ઈકબાલ પાકવાલા

સેક્રેટરી જનરલ:

જ. અ. રઝઝાક ઉસ્માન વયાણી

સીનીયર જોઈન્ટ સેક્રેટરી:

જ. હાજી અ. રઝઝાક ડાંગરા

ફાયનાન્સ સેક્રેટરી:

મો. ચુનુસ બગસરા

કોઈનું બુર
 જોલું નહિ

કોઈનું બુર
 સાંભળવું નહિ

કોઈનું બુર
 બોલવું નહિ

بچوں میں فریبی کی عجیب وجہ

بچوں کی پرورش کے حوالے سے والدین مختلف نظریات رکھتے ہیں۔ بعض والدین بچوں کی

تربیت میں بہت سخت گیر رویہ اپناتے ہیں۔ ان کے لیے سخت اصول متعین کیے جاتے ہیں۔ مشاہدے سے اس تصور کو تقویت حاصل ہوتی ہے کہ جن بچوں کے والدین بے جا مرضی چلاتے ہیں بچوں کے محسوسات کا خیال نہیں رکھتے وہ بچے عموماً ابتدائی عمر ہی سے وزن کی زیادتی کا شکار ہو جاتے ہیں۔ اس کے برعکس ماہول میں پرورش پانے والے بچے ہر دم متحرک رہتے ہیں اور وزن کی زیادتی کا شکار بھی نہیں ہوتے۔ اسی لیے والدین کو متعین کی جاتی ہے کہ بچوں کی پرورش میں ان کی خواہشات کو ضرور مد نظر رکھنا چاہیے۔

صرف سینڈوچ پر زندہ شخص

مشرقی لندن کا ایک معمار گذشتہ پچیس سال سے صرف مارماٹ سینڈوچ کھا کر زندگی بسر کر رہا ہے۔ 35 سالہ جارج لیبرٹ ساکن ہیکنی اس سینڈوچ کھارے معالے بہت پسند کرتا

ہے۔ چنانچہ ناشتہ دوپہر کے کھانے اور رات کے کھانے میں صرف مارماٹ سینڈوچ کھاتا ہے۔ اگر ہر ماہ اس کے کھائے ہوئے سینڈوچ کی مقدار کا ذخیرہ کیا جائے تو 7 فٹ اونچا سینڈوچ بن سکتا ہے۔ اس کے

سینڈوچ میں چھترہ موز، سلیری اور سارڈین پھلیاں بھی بھری ہوتی ہیں لیکن ہر سینڈوچ میں مارماٹ لازمی طور پر ہوتا ہے جو وٹامن ڈی سے بھرپور ہوتا ہے۔ یہ معالہ سب سے پہلے 1920 میں ہیئتار کرنے والی کینی برٹن آن ٹریٹ نے تیار کیا تھا۔

بند گوبھی سرطان سے تحفظ کا ذریعہ

مطب مشرق کی ایک ممتاز ماہر نے اپنے تازہ ترین مقالے میں بتایا کہ مختلف بیماریوں سے بچاؤ کے لیے یوں تو سبزیاں ہی اپنے اتمہ خصوص اثرات رکھتی ہیں لیکن بند گوبھی کو کینسر سے تحفظ کے لیے سب سے

اہم غذا کا درجہ دیا جاسکتا ہے۔ بند گوبھی جگر کی بیماریوں سے محفوظ رہنے کے لیے بھی مخصوص تاثیر کی حامل ہے۔ بند گوبھی کو کئی حالت میں کھانا زیادہ مفید ہے۔ محققین بند گوبھی کی افادیت کے حوالے سے اس حد تک پر یقین ہیں کہ اسے جگر، کینسر اور آستوں کے مرض کے لیے قدرتی دوا کا نام دیتے ہیں۔ ماہرین کا مشورہ ہے کہ خصوصاً مہمرا افراد، مریض اور ناتواں بچوں کے لیے بند گوبھی سب سے زیادہ مفید ہے جو گرتی ہوئی صحت کو بھی سہارا بخشتی ہے۔

گوشہ حیرت

سبزیوں کی سبزیوں سے دمے کا علاج

فرانس کے غذائی سائنسدانوں نے مشاہدے سے یہ ثابت کیا ہے کہ بچوں والی سبزیوں سے مرض میں آرام فراہم کرنے کے سبب بنتی ہے۔ سبزیوں کی سبزی میں ایسے اجزاء پائے جاتے ہیں جو دمے کے خلاف قوت مدافعت پیدا کرتے ہیں۔ سانس کی نالیوں اور تنہ کردہ بالائتھق کے سلسلے میں فرانس میں دس ہزار

افراد کو زیر تجربہ رکھا گیا جو دمے کے مرض میں مبتلا تھے انہیں باقاعدگی سے ایسی سبزیوں استعمال کروائی گئیں تجربے کے نتیجے میں سبزیوں کے استعمال کو صرف دمے سے بچاؤ کے علاوہ عمومی صحت کی بہتری کے لیے بھی مفید پایا گیا۔

ڈبل روٹی میں زائد حیاتین کی شمولیت

انسانی صحت کا معیار بچر بنانے کے لیے ماہرین غذائیات نت نئے تجربات میں مصروف عمل ہیں اب غذائیت کے حوالے سے نئی خبریں سامنے آ رہی ہیں مثلاً امریکا میں ڈبل روٹی آنے اور

میدے میں فولک ایسڈ کی آمیزش کی جا رہی ہے۔ محققین کا خیال ہے کہ اگر ڈبل روٹی میں بعض ضروری حیاتین شامل کر دیے جائیں تو صرف ڈبل روٹی سے صحت عامہ کی صورت حال بہتر ہو سکتی ہے۔ بلکہ بچوں میں دماغ، ریزہ کی ہڈی اور خون کی قلت جیسے امراض پر بھی قابو پایا جاسکتا ہے۔ دنیا بھر میں ڈبل روٹی کثرت سے فروخت ہونے والی غذا ہے جس میں مصنوعی حیاتین شامل کر کے عصبانی نظام میں بھی بہتری لائی جاسکتی ہے۔

سرجری سے اب آواز بھی جوان!

امریکی سائنسدانوں کا کہنا ہے کہ آپریشن کے ذریعے بوڑھی لڑکی ہوئی آواز کو اب تازہ پایا جاسکتا ہے۔ آپریشن سے صوتی پردے کا قائلہ کمر دیا جاتا ہے اور اس کے

نتیجے میں بوڑھی آواز جوان ہو جاتی ہے۔ پلاسٹک سرجری کی بدولت کی طرف بھی متوجہ ہو رہے ہیں تاکہ مذکورہ سرجری میں گردن میں کے مصنوعی کلو اگایا جاتا ہے جس کے نتیجے میں صوتی پردے کا قائلہ کم ہو جاتا ہے۔ اور

آمید کی جارہی ہے کہ اس نئی تکنیک کا فائدہ ان لوگوں کو پہنچے گا جو تازہ جوان رہنے کی زبردست خواہش رکھتے ہیں۔

چھٹیوں میں ٹائم ٹیبل مقرر کر دیں تو بچے زیادہ انجوائے کر سکتے ہیں

ٹیبل بنادیا جائے جس کے باعث بچے آسانی سے اپنی چھٹیاں بھی انجوائے کریں اور کام بھی مکمل کریں۔ چھٹیوں میں دوسری چیزیں بھی سیکھی جاسکتی ہیں جیسا کہ آج کل مختلف اسکولوں اور

کوچنگ سینٹروں میں سرکریپ مکمل گئے ہیں جن میں لیکچرنگ کورسز، کمپیوٹر کورسز اور مختلف کورسز کرائے جاتے ہیں اس کے علاوہ سلامتی، کننگ، پیٹنگ وغیرہ بھی۔ والدین جو ٹائم ٹیبل ترتیب دیتے ہیں اس لحاظ سے بچے اپنی چھٹیاں گزاریں جیسا کہ صبح اٹھنے کے بعد دو سے تین گھنٹے پڑھیں، پھر کچھ وقت کے لئے کھیلیں، پھر کھانا کھائیں، کچھ دیر کے لئے آرام بھی کریں، یعنی سو جائیں، پھر اٹھنے کے بعد کسی دوسری مصروفیت میں خود کو مصروف کر لیں، کسی سرکریپ میں داخلہ لے لیں، پھر شام کو کھینے کیلئے کچھ وقت نکالیں، اس کے بعد رات کا کھانا کھا کر جلد سونے کی کوشش کریں، تاکہ صحت متاثر نہ ہو اس طرح آپ کی چھٹیاں بہترین اور اچھے طریقے سے گزر سکتی ہیں اس کے علاوہ گھومنے پھرنے کے لئے جمعہ اور اتوار کا دن مقرر کر لیں، اگر تمام بچے اس طریقے سے چھٹیاں گزاریں گے تو نہ وہ اپنی پڑھائی سے غافل ہوں گے اور نہ ہی اپنی چھٹیوں میں بوریت محسوس کریں گے بلکہ ان کی چھٹیاں بہت اچھی گزریں گی اور وہ کھیل کود اور اپنی پڑھائی کے علاوہ بھی بہت کچھ سیکھیں گے جو ان کے لئے مفید ہوگا۔

چھٹیوں کا نام ذہن میں آتے ہی ذہن کابلانے لگتا ہے اور مختلف قسم کے پروگرامز ذہن میں آتے ہیں، یہی وجہ ہے کہ گرمیوں کی چھٹیوں کا ذہن میں آتے ہی جہاں بچے خوش ہوتے ہیں وہاں اکثر والدین پریشان ہو جاتے ہیں۔ والدین اور بچے چھٹیاں گزارنے کے ہزار طریقے سوچتے لگتے ہیں۔ پروگرامز میں کرنے لگتے ہیں، غرض کہ ہر پور طریقے سے چھٹیاں گزارنے کی ترکیب اپنے ذہن میں لاتے ہیں اور پھر ان چھٹیوں میں گمن ہو کر اپنی پڑھائی سے غفلت برتنے لگتے ہیں۔ والدین بچوں کے آگے پیچھے پھرتے رہتے ہیں کہ کسی طرح سے بچے اپنا ہوم ورک مکمل کر لیں، یا اپنے ٹیوشن، کوچنگ سینٹر وغیرہ چلے جائیں، مگر بچے اس سے مس نہیں ہوتے، پھر چھٹیوں کے اختتامی دنوں میں پریشان نظر آتے ہیں، اپنی مسکین و معصوم صورتوں کا فائدہ اٹھاتے ہوئے اپنے بڑے بہن بھائیوں سے کام مکمل کرواتے ہیں اس لئے والدین اور گھر کے بڑوں کو چاہئے کہ بچوں پر تھوڑی سی سختی کریں اور ان کے اوقات مقرر کر دیئے جائیں کہ دن میں دو یا تین گھنٹے کا وقت اپنی پڑھائی کو ضرور دیں، اس کے بعد کھیلیں، گویں یہ نہیں کہ پورا پورا دن کھیل کود میں نکال دیں، ہمیں چاہئے کہ بچوں کی چھٹیاں کا رآمد بنائیں اور انہیں کھیل ہی کھیل میں ایسی چیزیں سکھائیں جس سے ان کا ذہن کھلے اور وہ اس کام میں بوریت بھی محسوس نہ کریں کہ ان سے کوئی کام جبر و زیادتی سے کرایا جائے گا تو وہ جلد آکٹا ہٹ کا شکار ہو جائیں گے چھٹیوں کا ہوم

ورک ہی نہ کرائیں، بلکہ پچھلا بھی دہرائیں اور ہو سکے تو تھوڑا بہت آگے کا سبق یاد کروائیں تاکہ چھٹیاں ختم ہونے کے بعد کلاس میں شرمندگی نہ اٹھانی پڑے بلکہ اساتذہ

اور طلبہ و طالبات کی نظروں میں بہتر مقام حاصل کریں اس مقصد کو پورا کرنے کے لئے ایک ٹائم

چلاتا رہ گیا لیکن کوئی بھی اپنے گھر سے نہ نکلا کسی نے لڑکے کی مدد نہ کی صبح ہوئی جب گاؤں کے لوگ اپنے اپنے کاموں پر جانے کے لئے نکلے تو انہیں نے دیکھا کہ شیر نے لڑکے اور اس کی بھیڑوں کو مار ڈالا تھا۔

لوگوں کو بہت افسوس ہوا کہ کاش وہ لڑکے کو بچا لیتے مگر اس کے جھوٹ بولنے کی وجہ سے کسی نے اس کی مدد نہیں کی اور صبح وپکارن کر یقین نہیں کیا۔

صبح ہے کہ جھوٹے آدمی کی بات کا کوئی یقین نہیں کرتا اس لئے بچوں ہمیشہ سچ بولوں۔

جھوٹ کی سزا

کسی گاؤں میں ایک لڑکا رہتا تھا وہ روزانہ جنگل میں بھیڑ بکریاں چرایا کرتا شام کا وقت تھا گاؤں کے لوگ کھانا کھا کر سونے کی تیاری کر رہے تھے یہ لڑکا پہاڑی پر چڑھ گیا اور زور زور سے چیختے لگا۔

بچاؤ، بچاؤ، شیر آ گیا میری بھیڑیں کھا جائے گا لوگ لاشیاں کھائیاں وغیرہ لے کر دوڑے لڑکے کو بچانے کے لئے آئے۔

لڑکا ہنسنے لگا اور کہنے لگا میں تو یونہی مذاق کر رہا تھا۔ دوسری رات لڑکے نے پھر یہی کیا تیسری رات صبح شیر آ گیا لڑکا

میمن عالم کا دسترخوان

بیف کارن سوپ

بھئی کے دانے
ایجنو موٹو
پیاز، انڈے، آلو، گاجر
دو عدد
آدھی پیالی
کارن فلور
آدھی پیالی
نمک
حسب ذائقہ

ترکیب: بڈیوں میں کالی مرچ ایک کھڑا پیاز دو آلو دو گاجر میں اور تقریباً دو سیر پانی ڈال کر دھبی آج پر دو سے چار گھنٹے تک پکائی اب بخنی تیار ہوگی۔ اسے چھان لیں اور اس میں قیر اور بھئی کے دانے گھا کر ڈال دیں اور دس منٹ تک پکائیں اب نمک اور ایجنو موٹو شامل کر دیں، کارن فلور گھول کر رکھیں اور پانی آنے پر ڈال دیں اور اس کے بعد پھینٹنا ہوا انڈے ڈال کر چولہا بند کریں۔

ہری مرچ
آٹھ دس عدد
اچار رسالہ
ایک پیکٹ
کلوٹی میتھی دانہ
ایک چمچ چائے کا
سولف، برائی
ایک چمچ چائے کا

اچار گوشت

اجزاء
گوشت
ایک کلوگرام
دہی
آدھا کلوگرام
نماز (پسا ہوا)
آدھی پیالی
لہسن (پسا ہوا)
ایک چمچ چائے کا
اورک (پسی ہوئی)
ایک چمچ چائے کا
پیاز (بڑی کٹی ہوئی)
دو چمچ چائے کے
سرخ مرچ (پسی ہوئی)
حسب ذائقہ
نمک
حسب ذائقہ
تیل
تین چوتھائی پیالی

ترکیب: گوشت کے چھوٹے ٹکڑے کاٹ لیں دہی میں سارا رسالہ شامل کر کے دہی کو پھینٹ لیں اس کے بعد تیل میں تیل ڈالیں اس کو ایک منٹ تک تیز آگ پر گرم کریں اب آج بھکی کر کے گوشت اور دہی ڈال دیں اور دس منٹ تک بھون لیں، تقریباً اتنا بھونیں کہ دہی کا پانی خشک ہو جائے اور تیل اور رسالہ الگ الگ نکلنے لگے۔

اس کے بعد گلنے کے لئے پانی ڈال دیں اور بھکی آج پر گوشت کو گھاسیں اچار رسالہ کوٹ لیں، ہری مرچوں کو لمبائی میں کاٹ کر ان کے

بیج نکال لیں۔ اور رسالہ مرچوں میں بھر لیں گوشت گل جانے پر پانی خشک کر لیں اور رسالہ بھری مرچوں کو گوشت پر رکھ دیں اگر اچار رسالہ باقی بچا ہوا ہو تو اس کو بھی گوشت کے اوپر چھڑک دیں آدھی پیالی پانی گوشت میں ڈال دیں تاکہ شور بہ گوشت میں رہے۔ سالن کو تقریباً پندرہ منٹ کے لئے دم پر رکھ دیں۔ تاکہ مرچیں گل جائیں اور رسالے کی خوشبو گوشت میں بس جائے اچار گوشت تیار ہے۔

مچھلی کے کباب

اجزاء: مچھلی
آدھا کلو (کانٹے کے بغیر)
کالی مرچ
آدھا پیالی کا چمچ
انڈے
چار عدد
لیمون کارن
آدھا پیالی کا چمچ
میں کارن فلور
حسب ضرورت
تیل
تلنے کے لئے

ترکیب: مچھلی کو اہال کر مسل لیں، انڈے پھینٹ کر مچھلی میں شامل کر لیں بیسن لیمن کارن، نمک کالی مرچ شامل کریں تیل گرم کریں اور اس میں چھوٹے چھوٹے کباب بنا کر تیل میں یہ کباب نماز اور رسالہ کے ساتھ کھائے جاسکتے ہیں۔

وقت کے ساتھ ہی دوپٹوں کے سائز میں اضافہ ہوا ہے جو بعض مرتبہ ڈھائی گز لمبے بھی ہوتے ہیں۔ لباس کی تراش فراس میں جدت طرازی کے ساتھ ہی دوپٹوں کے بجائے اب کاہار دوپٹوں کا زمانہ آ گیا ہے۔ جن پر مختلف ڈیزائنوں کی لیس کے علاوہ موتی اور ستاروں کا کام ہاتھ یا مشین سے کڑھائی بھی کی جاتی ہے۔ یا کم از کم ہیکو کے

دوپٹے شرم و حیا کی علامت ہی نہیں بلکہ مشرقیت کا عکاس بھی ہے جبکہ اسلامی نکتہ نظر سے اسے خواتین کے لباس کا لازمی حصہ تصور کیا جاتا ہے۔ کسی بھی خاتون نے خواہ کیسے ہی قیمتی اور نایاب کپڑے زیب تن کر رکھی ہوں مگر وہ پینہ نہ ہو تو ایک ادھورا پن سامھوس ہوتا ہی اور اچھی بھلی عورت کا حسن نامہ پڑ جاتا ہے دور حاضر کی خواتین دوپٹے کو بہت زیادہ توجہ دیتی ہیں اور اسے نمایاں تر رکھنے کیلئے زیادہ شوخ رنگوں کا انتخاب کیا جاتا ہے۔ تاہم اب یہ گلے میں پڑے ہوئی ایک ایسی چیز بن کر رہ گیا ہے جس کی محض فیشن کے طور پر ضرورت محسوس کی جانے لگی ہے۔ البتہ ایسی بے شمار خواتین دیکھنے میں آسکتی ہیں جن کا دوپٹے سے کوئی تعلق نہیں ہوتا

دوپٹہ: خواتین کے لباس کا ایک اہم حصہ

مغرب میں خواتین دوپٹے کو اسکارف یا مفکر کے طور پر استعمال کرتی ہیں

مراسلہ: رضوانہ رشید

ذریعے کناروں کو مختلف رنگوں سے سجا دیا جاتا ہے جو دیکھنے میں بھلے محسوس ہوتے ہیں۔ چونکہ آج کل مہنگے اور بیش قیمت دوپٹوں کا رواج چل نکلا ہے تو اس کے ساتھ ہی ان کی حفاظت کا مسئلہ بھی درپیش رہتا ہے۔ کیونکہ بہر حال خواتین کے لئے فیشن کے ساتھ سلیقے کا اظہار بھی ضروری ہے۔

☆ کائن کے دوپٹے کو کلف لگا کر رکھیں۔

☆ کائن اور لون کے دوپٹوں پر خوبصورتی کیلئے ابرق کا استعمال برسوں سے کیا جا رہا ہے۔ اس کا طریقہ یہ ہے کہ کلف لگانے کے بعد کیلے دوپٹے پر تھوڑی تھوڑی ابرق چھڑک دیں اور سوکنے کے لئے کسی دیوار پر پھیلائیں یا یا آگنی پر مت مانگیں۔ دوپٹے خواہ کسی بھی قسم کا ہوا سے اچھی طرح سے استری کر کے رکھیں تاکہ سلٹوں پر نہ سے تھوڑا رہ سکے۔

☆ جن دوپٹوں پر لیس لگی ہو ان کے چاروں جانب کناروں کو اچھی طرح پکا کریں جبکہ لیس ایسی پسند کریں جن کے دھاگے مضبوط ہوں۔ ہنر موتی لگے دوپٹے خریدنے کے بعد ہونے لگے لگا کر موتی کپے کر لیں جو کہ عموماً ڈھیلے ہو کر ٹوٹ جاتے ہیں۔

☆ کاہار دوپٹے کو استعمال کے بعد پولی تھین بیگ میں لپیٹ کر رکھیں تاکہ اس پر کیا ہوا کام سیاہ نہ پڑ جائے۔ پنے ہوئے دوپٹے کی چنٹ کھول کر استعمال کریں اور بعد میں اس طرح لپیٹ کر رکھیں کہ چنٹ خراب نہ ہو۔

☆ عام طور پر استعمال کئے جانے والے دوپٹے زیادہ مت دھوئیں۔

☆ کلف لگائے جانے والے دوپٹے پر اس وقت استری کر لیں جب اس میں ہلکی سی نمی موجود ہو۔

☆ دوپٹوں کو دیگر کپڑوں کے ساتھ واشنگ مشین میں قطعی مت دھوئیں بلکہ کسی معیاری واشنگ پاؤڈر سے صابن بھر کر چھوڑنے کے لئے پھیلا دیں، چھوڑنے سے دوپٹے پھٹ جانے کا احتمال رہتا ہے۔

حالانکہ بعض جدت پسند خواتین جو کہ جہز کے ساتھ شرٹ اور پیٹ پیسنے کی عادی ہیں دوپٹے کو اسکارف یا مفکر کے طور پر بھی کرتی ہیں۔ جبکہ مغرب میں بھی خواتین نے اپنے لباس میں دوپٹے کا استعمال شروع کر دیا جو اپنے رنگ و روپ کے باعث بے حد حسین دکھائی دیتی ہیں۔

پہلے پہل خواتین کسی بھی سوٹ کے ساتھ کسی بھی قسم کا دوپٹہ اوڑھ لیتی تھی۔ جبکہ زائد العریا یونٹری خواتین تو برسوں پر ایک چادر اوڑھ کر کام چلاتی تھیں۔ مگر وقت کے ساتھ ساتھ دوپٹوں کی میچنگ کا رواج عام ہو چلا ہے۔ آج ہم دیکھتے ہیں کہ شہنوں، جارجت، جیسے رنگ

استعمال میں

آرگنوا، آرکنڈی اور زری رنگی دوپٹے خواتین کے ہیں جن کو سوٹ کے رنگوں خصوصاً طور پر منتخب کیا جاتا ہے اگرچہ دوپٹے کی طرح اوڑھنا

چاہئے مگر گھروں، تقریبات اور گھر سے

باہر انہیں اوڑھنے کے مختلف قابل قبول اسٹائل بھی سامنے آئے ہیں تو عمر لڑکیوں کے کا نہ سے پریاگلے میں جھولتے دوپٹے بھی برے نہیں لگتے جبکہ گلے میں

رسی کی طرح دوپٹے انکائے تقریبات میں چمکتی ہوئی

محسوس نہیں ہوتیں کچھ خواتین کمر کی طرف سے لائے ہوئے دوپٹے کو اگلی جانب ڈال لیتی ہیں تو پردہ دار خواتین سر سے لے کر پیر تک اچھی طرح لپیٹ کر اوڑھتی ہیں تاہم ہر طرح سے دوپٹا پٹی سچ ڈھج دکھا رہا ہے۔

عرب ممالک میں خواتین عام طور پر برقع یا حجاب استعمال کرتی ہیں۔ تو مغرب میں مفکر کا رواج عام ہے۔ برسبیر پاک و ہند میں عورتیں اور لڑکیاں دوپٹوں کے علاوہ بڑی چاروں سے اپنے جسم کو ڈھانپ کر رکھتی ہیں۔ گزشتہ برسوں میں جھولتے دوپٹے اوڑھنے کا رواج تھا مگر اب

خیال رکھیں تاکہ بچہ ممکن حد تک دانوں سے محفوظ رہ سکے، کپڑے بھی ہلکے پھلکے اور لون کے پہنائیں موٹے یا ریشمی کپڑوں سے پرہیز کریں۔

اگر کسی وجہ سے بچے کو نہلا نا ممکن نا ہو تو کسی صاف گیلے تولیے یا کپڑے سے اس کے پورے بدن کو پونچھ دیں اور تولیے سے خشک کرنے کے بجائے اس کے بدن کو گیلا چھوڑ دیں جس کمرے میں آپ یا آپ کا بچہ ہو اس کا درجہ حرارت

16 سے 20 سینٹی گریڈ تک ہونا چاہئے۔ اگر کمرہ بہت زیادہ گرم ہے تو پھر کھڑکیاں کھول دیں پنکھا چلا دیں لیکن اس بات کا خیال رہے کہ پتھری کی ہوا کا رخ براہ راست بچے کی طرف نہ ہو۔

گرمی میں پانی بار بار پیئیں لیکن بہت زیادہ ٹھنڈے پانی سے پرہیز کریں اور بچوں کو بھی بہت زیادہ ٹھنڈا پانی نہ دیں اسی طرح کولڈ ڈرنک وغیرہ بھی زیادہ نہ لیں اور نانی زیادہ بچوں کو دیں بچوں کو گھر میں تازہ پھلوں سے نکالا ہو جو سو دیں اور خود بھی وہی لیں کیونکہ تازہ پھلوں کے جس آپ کو فوری توانائی اور طاقت دیتے ہیں گرم موسم اور سخت لُٹ سے بچیں اور بچوں کو بھی ناٹھنے دیں۔

مشروب اور پانی کا استعمال زیادہ سے زیادہ کریں غسل سے پہلے جسم کے متاثرہ حصوں پر ہی لگانے سے آرام ملتا ہے اور گرمی دانے بھی ختم ہوتے ہیں اسی طرح نہانے سے پہلے مٹانی کچی

مٹی کو پانی میں ملا کر متاثرہ حصوں پر لگائیں جب سوکھ جائے تو ٹھنڈے و سادہ پانی سے غسل کر لیں اسی طرح نیم کے پتوں کو ابال کر اس پانی سے غسل کریں گرمی دانوں سے نجات کے لئے پریکٹی بیٹ پاؤ ڈر بھی بہت کارآمد ہے اس میں ٹھنڈک کا احساس ہوتا ہے اور جسم کو راحت ملتی ہے۔

یہ بات تو تقریباً سب جانتے ہیں کہ جب ہمیں گرمی لگتی ہے تو ہمارا جسم ہمیں ٹھنڈک پہنچانے کی غرض سے پسینہ خارج کرتا ہے پسینے کے غدود ہماری جلد کے نیچے واقع ہوتے ہیں ان غدود سے پسینہ نکلنا یوں کے ذریعے ہماری جلد تک پہنچتا ہے اگر کسی وجہ سے یہ نالیاں بند ہو جائیں تو پسینہ کے غدود سے پسینہ بہہ کر جلد تک نہیں پہنچ پاتا پھر رکا ہوا پسینہ گرمی دانوں کی صورت میں جلد پر ابھرتا ہے اگر پسینہ جلد

کے بالکل نیچے رکا ہوا ہو تو جلد پر ایسے چھوٹے چھوٹے بلبلے سے نمودار ہو جاتے ہیں جیسے شہم کے قطرے ہوں اور اگر پسینہ جلد کے نیچے قدرے گہرائی میں ہو تو اس صورت میں بڑے سرخ دانے جلد پر نکل آتے ہیں جن میں شدید خارش ہوتی ہے۔

گرمی دانے عام طور پر اس وقت زیادہ نکلتے ہیں جب موسم گرم ہونے کے ساتھ ساتھ ہوا میں نمی کا تناسب بھی بڑھ جائے گرمی دانے بچوں میں بڑوں کی نسبت عام ہوتے ہیں

اس کا سبب یہ ہوتا ہے کہ بچوں کے پسینے کے غدود چونکہ ابھی پوری طرح فعال نہیں ہوتے اس لئے جب تپش زیادہ ہوتی ہے تو وہ پوری طرح جسم کو ٹھنڈا نہیں کر پاتے ہیں اور گرمی دانے نکل پڑتے ہیں اگر آپ ان دانوں کو Magnifying Glass کے ذریعے دیکھیں تو ہر دانے میں آپ کو پسینے کے بہت سے معمولی سے قطرے بھی دکھائی دیں گے وہ نیچے جن کا رنگ صاف ہو انہیں گرمی دانے زیادہ ہوتے ہیں گرمی دانے واقعی

ہوتے ہیں یا ہوتے ہیں اور ختم ہو جاتے ہیں اگر موسم کی تبدیلی کے باوجود بھی یہ دانے برقرار رہیں اور بڑھتے چلے جائیں تو پھر ایسی صورت میں ڈاکٹر سے رجوع کریں گرمی دانے قابل تشویش نہیں ہوتے لیکن پھر بھی توجہ اور احتیاط لازمی ہے گرمی میں چھوٹے بچوں کو روزانہ سادے پانی سے اور اچھے سوپ سے جو جراثیم کش سے نہلائیں۔ صفائی کا خاص

ہیں اس سے یہ جھٹک رہا ہے کہ باآخرا یک دن کرکٹ بھی ہاکی کی طرح زوال پذیر ہو جائیگی۔

اگر کسی کو یہ دیکھنا ہو کہ ٹیلنٹ کے ساتھ مذاق کسے کہتے ہیں، اگر کوئی جاننا چاہتا ہو کہ نوجوان صلاحیت کو بے حوصلہ کس طرح کیا جاتا ہے اور حقدار کا حق کیسے مارا جاتا ہے اور سرکاری اداروں کو کیسے اپنی من مانی کے ذریعے چلایا جاتا ہے تو اس کو کہیں جانے کی ضرورت نہیں ہے کیونکہ پاکستان میں یہ تمام مثالیں بکھری پڑی ہیں بلکہ بعض اوقات یہ تمام چیزیں ایک ہی جگہ پر مل جاتی ہیں۔ پاکستان میں ویسے تو ہر شعبہ کا انداز نرالہ ہے لیکن کھیلوں کے بارے میں بھی اب آپ کچھ نہیں کہہ سکتے کیونکہ یہاں کسی وقت بھی کچھ بھی ممکن ہے

ہمارے ہاں ٹیلنٹ کے ساتھ زیادتی کرنا اور کسی کی اہلیت کا مذاق اڑانا ایک عام سی چیز ہے۔ ایک طرف کسی کو بنانے اور ستوارنے کی سرتوڑ کوششیں کی جارہی ہوتی ہیں تو

دوسری طرف بنے ہوئے کو بگاڑنے کا سلسلہ شروع ہو جاتا ہے سوچ کا یہی فرق، فیصلوں کا یہی تار پڑھاؤ عرصہ دراز سے پاکستان میں تمام کھیلوں کے کھلاڑیوں کو تباہ کر رہا ہے اور صلاحیتوں کا تباہ ہو رہا ہے۔ مگر کوئی اس جانب توجہ دینے کی زحمت

اقدامات کریں۔ جبکہ فیڈریشن ان تمام تر الزامات کو بے بنیاد قرار دیتی ہے لیکن ٹیم کی کارکردگی سے یہ بات عیاں ہے کہ فیڈریشن ٹھیک کام نہیں کر رہی ہے اور فٹبال کے فنڈز کو ذاتی مقاصد کیلئے استعمال کیا جاتا ہے۔ کھیل چاہے کوئی بھی ہو اس کو چلانے والے اگر مخلص اور دیانتدار ہوں تو وہ بہت جلد ترقی کر لیتا ہے مگر پاکستان کی یہ بد قسمتی ہے کہ یہاں ہر ادارے کا سربراہ اس ادارے کو اپنی ذاتی پسند ناپسند کی نذر کر دیتا

ہے اور گزشتہ کئی سالوں سے ایک نئی روایت چل پڑی ہے جس میں ایسے لوگوں کو آگے لایا جاتا ہے جو کہ اس ادارے کو چلانا تو دور کی بات ہے اس کی سمجھ بوجھ بھی نہیں رکھتے اس کی زندہ مثال یہ ہے کہ پاکستان کے کئی بڑے ادارے زوال کا شکار ہو چکے ہیں اور اسی طرح اسپورٹس کی دنیا میں بھی حکومت نے ایسے ایسے لوگ لاکر بٹھائے ہیں جو کہ مذکورہ کھیل سے بالکل نا آشنا ہوتے ہیں اور اس کا نتیجہ ہم سب کے سامنے ہے کہ پاکستان میں تمام تر کھیل

اگر فٹبال کی ترقی کو ایشیا کی سطح پر دیکھا جائے تو جاپان، ایران، کوریا اور سعودی عرب کی ٹیمیں عالمی کپ فٹبال میں شاندار پرفارمنس کا مظاہرہ کر چکی ہیں لیکن پاکستان ہی ایشیا میں ایک ایسا ملک ہے جہاں کھیلوں کو بجائے تفریح کے طور پر استعمال کرنے کے ذاتی مقاصد کیلئے استعمال کیا جاتا ہے اور یہی وجہ ہے کہ آج پاکستان میں قومی کھیل ہاکی اور کرراہ ارض پر سب سے زیادہ کھیلے جانے والے کھیل فٹبال کی کارکردگی زوال کا شکار ہو چکی ہے۔

ی نہیں کرتا۔ اب یہ حال ہے کہ مواقع کے منتظر کھلاڑی یہ بھی سوچنے پر مجبور ہو گئے ہیں کہ کیا وہ اس ملک کے شہری نہیں ہیں کہ ان کے ساتھ بدسلوکی کی جارہی ہے۔ کون ہے جو ان نوجوانوں کے اس سوال کا جواب دے۔؟؟

☆☆☆

زوال پذیر ہو چکے ہیں جب میں قومی کھیل ہاکی، اسکوئش، فٹبال، ہاکنگ، اور اس کے علاوہ کئی دوسرے کھیل شامل ہیں جن کے فنڈز ہزپ کر لیے جاتے ہیں اور کانڈی کاروائی تک ان کھیلوں کا نام رہ گیا ہے۔ ایک کرکٹ ہی ایسا کھیل ہے جس کا پاکستان میں مستقبل ہے لیکن گزشتہ دس سالوں سے پاکستان کرکٹ میں جو طوفان آئے ہیں اور مزید آنے والے

پاکستان کی بین الاقوامی

ترقی کی لہریں

مراسلہ: محمد یاسین جمہ

وسیع تعداد موجود ہے۔ لیکن آجکل ہاکی کی پر فارمنس کا معیار اس قدر نیچے گر چکا ہے جس کی ماضی میں کوئی مثال نہیں ملتی۔ پاکستان کو فٹبال کی گورننگ باڈی یعنی فیفا کی رکنیت آزادی کے ایک سال بعد ہی مل گئی تھی لیکن اتنا عرصہ گزرنے کے بعد بھی ہماری ٹیم کی کارکردگی میں بہتری نہیں آسکی۔

پاکستان کا اس وقت فیفا کی ورلڈ رینٹنگ میں 192 واں نمبر ہے جبکہ سب سے بہترین پوزیشن 1994 میں حاصل کی جب قومی ٹیم کا عالمی رینٹنگ میں 151 واں نمبر تھا لیکن یہ اتفاق بھی محض ایک بار ہی ہوا اور آج 13 برس گزرنے کے بعد بھی بجائے ٹیم کی کارکردگی میں بہتری پیدا ہوتی معیار روز بروز گرتا چلا جا رہا ہے۔ اس کی ذمہ مثال گزشتہ دنوں اولمپک کوالیفائنگ رائونڈ میں پاکستانی ٹیم کو قطر کے ہاتھوں 7 صفر کی بدترین شکست ہے۔ حریف ٹیم کو پیچنگ اولمپک کوالیفائنگ تک رسائی کیلئے 6 گولز کی ضرورت تھی پاکستانی ٹیم نے سات گول کھا کر راستہ مزید آسان بنا دیا۔ پاکستانی ٹیم کی ناقص کارکردگی کے پیچھے کئی عوامل کارفرما ہیں ان میں سب سے زیادہ فیڈریشن کے عہدیدار اور ان کے اصول ہیں۔ فٹبال دراصل "سمجھ" کا کھیل ہے اور اس طرح اس کے سسٹم کو چلانے کیلئے بھی سمجھ کی ضرورت ہے۔

پاکستان میں آج تک کوئی فٹبال کا بڑا کلب سامنے نہیں آسکا اور نہ ہی قومی ٹیم نے ماسوائے سیف گیمز کے کبھی کوئی بڑی کامیابی حاصل نہیں کی۔ فیڈریشن کے صدر اور ان کے دیگر ساتھیوں پر یہ الزام لگایا جاتا ہے کہ وہ فیفا سے ملنے والا پرنٹیشن فنڈ کھاتے ہیں اور چھوٹے شہروں کو فنڈ نہیں دیتے تاکہ وہ اپنے اپنے علاقوں میں اس کھیل کی ترقی کیلئے

فٹبال دنیا کا مقبول ترین کھیل ہے اور یہ واحد کھیل ہے جو دنیا میں سب سے زیادہ دیکھا اور کھیلا جاتا ہے۔ یورپ کو فٹبال کی سلطنت اور ایشیا کو کرکٹ کا سرزمین کہا جاتا ہے۔ ایشیا میں محض کرکٹ ہی سب سے مقبول ترین کھیل ہے اور دوسرا مقبول ہاکی کو قرار دیا جاسکتا ہے کیونکہ ہاکی ایک تو برصغیر کی پیداوار ہے اور پھر کسی دوسرے کھیل کی عدم مقبولیت کے سبب ہاکی ہی کرکٹ کے بعد ایشیا کے مقبول ترین کھیل کا درجہ رکھتا ہے جبکہ دنیا کے دوسرے خطوں کی بدولت یہاں فٹبال کا کھیل نہ تو کھیلنے میں ترقی کر سکا اور نہ ہی دیکھنے کی حد تک کرکٹ یا ہاکی سے زیادہ مقام حاصل کر سکا۔ برصغیر میں فٹبال کی عدم دلچسپی کی کئی وجوہات ہیں جن میں نمایاں یہ فٹبال ایک محنت طلب کھیل ہے اور اس کیلئے صبر کی سب سے زیادہ ضرورت ہے جو کہ ایشیا میں بہت کم پایا جاتا ہے۔ ف

نہال کھیلنے کیلئے سمجھ کے ساتھ ساتھ اس کھیل کو کھیلنے کیلئے فٹنس کی بہت ضرورت ہے اور ہماری ٹیموں میں ہمیشہ فٹنس کا ہی سب سے بڑا مسئلہ رہا ہے۔ اگر فٹبال کی ترقی کو ایشیا کی سطح پر دیکھا جائے تو جاپان، ایران، کوریا اور سعودی عرب کی ٹیمیں عالمی کپ فٹبال میں شاندار پرفارمنس کا مظاہرہ کر چکی ہیں لیکن پاکستان ہی ایشیا میں ایک ایسا ملک ہے جہاں کھیلوں کو بجائے تفریح کے طور پر استعمال کرنے کے ذاتی مفاد کیلئے استعمال کیا جاتا ہے اور یہی وجہ ہے کہ آج

پاکستان میں قومی کھیل ہاکی اور کراہ ارض پر سب سے زیادہ کھیلے جانے والے کھیل فٹبال کی کارکردگی زوال کا شکار ہو چکی ہے۔ ہاکی پاکستان میں فٹبال سے زیادہ اس لئے مقبول ہے کیونکہ ایک تو یہ قومی کھیل ہے دوسرا پاکستان میں ہاکی کی سمجھ بوجھ رکھنے والے لوگوں کی ایک

اتفاق میں برکت ہے

ابن انشاء کی ”آخری کتاب“ سے انتخاب

مراسلہ: جہانزیب عبدالناصر

اب بیٹوں میں پھر چہ میگوئیاں ہوئیں، گنھا؟ وہ کیوں؟ اب رسی کہاں سے لائیں بھئی بہت تنگ کیا اس بڑھے نے۔ آخر ایک نے اپنے پا جاے میں سے ازار بند نکالا اور گنھا پاندھا۔

بڑے میاں نے کہا ”اب اس گنھے کو توڑو۔“
بیٹوں نے کہا ”لو بھئی یہ بھی اچھی رہی، کیسے توڑیں، کلباڑا کہاں سے لائیں“
باپ نے کہا: ”کلباڑے سے نہیں ہاتھوں سے توڑو، گنھے سے توڑو۔“

حکم والد مرگ مفاجات، پہلے ایک نے کوشش کی۔ پھر دوسرے نے، پھر تیسرے نے، پھر چوتھے نے، پھر پانچویں نے، لکڑیوں کا بال بیکانہ ہوا۔ سب نے کہا ”ہاؤ جی ہم سے نہیں ٹوٹتا یہ لکڑیوں کا گنھا۔“

باپ نے کہا: ”اچھا اب لکڑیوں کو الگ الگ کردو، ان کی رسی کھول دو۔“ ایک نے جمل کر کہا: ”رہی کہاں ہے؟ میرا ازار بند ہے۔ اگر آپ کو کھلواتا تھا تو گنھا بندھوایا ہی کیوں تھا لاؤ بھی کوئی متبطل دینا میں ازار بند ڈال لوں پا جاے میں۔“

باپ نے بزرگانہ شفقت سے اس کی بات کو نظر انداز کرتے ہوئے کہا ”اچھا اب لکڑیوں کو توڑو، ایک ایک کر کے توڑو۔“

لکڑیاں چونکے موٹی موٹی اور مضبوط تھیں، بہت کوشش کی، کسی سے نہ ٹوٹیں۔ آخر میں بڑے بھائی کی باری تھی، اس نے ایک لکڑی پر گنھے کا پورا زور ڈالا۔ اور تراق کی آواز آئی۔

باپ نے نصیحت کرنے کے لئے آنکھیں یک دم کھول دیں، کیا دیکھتا ہے کہ بڑا بیٹا بے ہوش پڑا ہے، لکڑی سلامت پڑی ہے۔ آواز بیٹے کے گنھنے کی ہڈی ٹوٹنے کی تھی۔

ایک لڑکے نے کہا: ”یہ بڑا بہت جاہل ہے“

دوسرے نے کہا ”اڑیل، خندی“

تیسرے نے کہا: کھوسٹ، ہسکی، عقل سے پھیل، گھامڑ۔

چوتھے نے کہا: سارے بڑھے ایسے ہی ہوتے ہیں کجبت مرتا بھی نہیں۔“

بڑھے نے اطمینان کا سانس لیا کہ بیٹوں میں کم از کم ایک بات پر اتفاق رائے ہوا۔ اس کے بعد آنکھیں بند کیں اور نہایت سکون سے جان دے دی۔

مبین برادری کے نمائندہ جریدہ مبین عالم کے صفحات برادری کے باصلاحیت لکھنے والے طلباء طالبات اور خواتین و حضرات کو یہ دعوت دیتے ہیں کہ اگر آپ بھی کسی موضوع پر اپنی کہنی ہوئی یا سمجھی ہوئی تحریر کو مبین عالم کے صفحات کی زینت بنانا چاہیں تو برمت کیجئے جلد اپنی تحریریں مندرجہ ذیل پتہ پر ارسال کر دیجئے۔ شکریہ

(طریقہ کار اور اشاعت کے حقوق محفوظ ہیں۔ ادارہ)

World Memon Organisation

32/B Street # 6, Muslimabad off Kashmir Road, Karachi.

ایک بڑے میاں جنہوں نے اپنی زندگی میں بہت کچھ کمایا بنایا تھا آخر بیمار ہوئے مرض الموت میں گرفتار ہوئے، ان کو اور تو کچھ نہیں، کوئی فکرتھی تو یہ کہ ان کے پانچوں بیٹوں کی آپس میں نہیں بنتی تھی۔ گاڑھی کیا پتی بھی نہیں چھتی تھی۔ لڑتے رہتے تھے کبھی کسی بات پر اتفاق نہ ہوتا تھا حالانکہ اتفاق میں بڑی برکت ہے۔ آخر انہوں نے بیٹوں پر اتحاد اور اتفاق کی خوبیاں واضح کرنے کے لئے ایک ترکیب سوچی۔ ان کو اپنے پاس بلایا اور کہا: دیکھو میں اب کوئی ذمہ کامہمان ہوں۔ سب جا کر ایک ایک لکڑی لاؤ۔

ایک نے کہا: لکڑی؟ آپ لکڑیوں کا کیا کریں گے؟ دوسرے نے آہستہ سے کہا: بڑے میاں کا دماغ خراب ہو رہا ہے۔ لکڑی نہیں، شاید لکڑی کہہ رہے ہیں۔ لکڑی کھانے کو بی چاہتا ہوگا تیسرے نے کہا: نہیں کچھ سردی ہے شاید آگ جلانے کو لکڑیاں منگاتے ہوں گے، چوتھے نے کہا: بابو جی کو کسے لائیں؟

پانچویں نے کہا: نہیں اپنے لاتا ہوں، وہ زیادہ اچھے ہیں گے۔

باپ نے کراہتے ہوئے کہا: ”ارے نالائقوں۔ میں جو کہتا ہوں وہ کرو۔ کہیں سے لکڑیاں لاؤ جنگل سے۔“

ایک بیٹے نے کہا: یہ بھی اچھی رہی، جنگل یہاں کہاں؟ اور جھگڑے والے لکڑیاں کہاں کانٹے دیتے ہیں۔ دوسرے نے کہا: اپنے اپنے میں نہیں ہیں، بابو جی۔ کب رہے ہیں جنوں میں کیا کیا کچھ۔

تیسرے نے کہا: بھئی لکڑیوں والی بات اپن کی تو سمجھ میں نہیں آئی۔

چوتھے نے کہا: بڑے میاں نے عمر بھر میں ایک ہی تو خواہش کی ہے اسے پورا کرنے میں کیا حرج ہے؟

پانچویں نے کہا: اچھا میں جاتا ہوں، نال پر سے لکڑیاں لاتا ہوں۔

چنانچہ وہ نال پر گیا، نال والے سے کہا: خان صاحب ذرا پانچ لکڑیاں تو دینا۔ اچھی مضبوط ہوں۔

نال والے نے لکڑیاں دیں۔ ہر ایک خاصی موٹی اور مضبوط۔ باپ نے دیکھا۔ تو اس کا دل بیٹھ گیا، یہ بتانا بھی خلاف مصلحت تھا کہ لکڑیاں کیوں منگائی ہیں اور اس سے کیا اخلاقی نتیجہ نکالنا مقصود ہے، آخر بیٹوں سے کہا: اب ان لکڑیوں کا گنھا پاندھ دو۔

جدید سائنسی تحقیق میں سب سے زیادہ اہمیت مہلیوں کو دی جا رہی ہے۔ نیم کے بیج کھجی حالت میں کڑوے لیکن جب پک کر پھل کی شکل اختیار کر لیتے ہیں تو میٹھے ہو جاتے ہیں انہیں بیس کر نیم کا تیل حاصل کیا جاتا ہے۔ سائنسدانوں نے اس تیل میں ایک جزی کر نشاندہی کی ہے جو اتنا طاقتور ہے کہ اسے کھیتوں میں پیدا ہونے والے کیڑے کوڑوں کے لئے بہت مہلک پایا گیا ہے۔

بھارت میں نیم کی طبی خواص سے متاثر ہو کر باقائدہ ایک ادارے کی تشکیل کی گئی ہے۔ جن کے سربراہ ماہر نباتات نے جنوبی ایشیا، فلپائن، مشرقی، افریقہ، آسٹریلیا، ملائیشیا میں نیم کو بطور قدرتی کرم کش دوا کے طور پر استعمال کرنے کا آغاز کیا ہے۔ ان کا کہنا ہے کہ نیم دنیا میں تیزی سے پھیلنے والی بیماریوں کے خاتمے میں اہم کردار ادا کر سکتا ہے۔ مثلاً لیبریا، ڈیگوبنار، ایڈز وغیرہ، اس پر مزید تحقیقات کی جا رہی ہیں۔ ماہرین نباتات نے بھارتی حکومت پر زور دیا ہے کہ نیم کے فوائد سے مستفید ہونے کے لئے تیزی سے کام کیا جائے۔ چین اور برازیل اس سلسلے میں بھارت پر سہت حاصل کرنے کے لئے ہر سال اپنے ملک میں لاکھوں کی تعداد میں نیم کے درخت لگا رہے ہیں۔

ہمارے ملک میں بڑھتی ہوئی آلودگی، متعدد بیماریوں اور دیگر طبی مسائل کے حل میں نیم اہم کردار ادا کر سکتا ہے لیکن افسوس ہے کہ عصر حاضر کی تحقیق کے باوجود بھی ہم نیم کی پیداوار میں اضافے کے لئے خاطر خواہ اقدامات پر قطعی توجہ نہیں دے رہے بلکہ درختوں کا بے دریغ کٹناؤ جاری ہے خصوصاً نیم کو اب بھی محض صرف درخت سمجھا جاتا ہے۔ جبکہ نیم ہزار فوائد کا مجموعہ ہے۔ اس مفید درخت کی لکڑی سے بھی دیدہ زیب فرنیچر تیار کیا جاتا ہے جس کے متعلق خوش آئند بات یہ ہے کہ نیم کی لکڑی سے تیار شدہ فرنیچر میں دیک نہیں لگتی برسوں مضبوط دکھائی دیتا ہے۔

ماہرین تحفظ ماحولیات کی رائے کے مطابق اگر ہر شخص ایک نیم کا درخت لگائے تو ایک عشرے میں آلودگی کا تناسب نصف سے بھی کم رہ جائیگا۔ نیم بھری نوع انسان کو چھاؤں مہیا کرتا ہے یہ ایک دوا بھی ہے اور بہت قلیل عرصے میں ایک تناور درخت کی شکل اختیار کر لیتا ہے۔ ہمیں بھی نیم کی افزائش کے لیے خصوصی منصوبہ بندی ضرور کرنی چاہیے۔

میا طبی خواص کے باعث مختلف بیماریوں میں اتنی کامیابی کے ساتھ استعمال کیا جاتا رہا ہے کہ نیم کو بھارتی درخت کے نام سے پکارا جاتا ہے۔

نیم کے افادیت ثابت ہونے پر حالیہ بین الاقوامی زرعی کمیٹی ادارے نیم کو جراثیم کش دوا کے طور پر استعمال کرنے میں خصوصی دلچسپی لے رہے ہیں جبکہ نامور عالمی ادویاتی ادارے نیم سے طبی مصنوعات تیار کر رہے ہیں اور مصنوعات میں بھی نیم کی شمولیت کی تشہیر کی جاتی ہے تاکہ مصنوعات کی شرح فروخت میں اضافہ کیا جائے اور نیم کے قدرتی معجزاتی کرکٹوں سے بھی بھرپور استفادہ کیا جائے۔

آج بھی ہر برصغیر میں چھوٹے شہر میں نیم درخت وافر تعداد موجود ہیں شندھی چھاؤں گرم تہتی دوپہر میں پناہ لیتے ہیں۔ مشہور ہے کہ دیگر سایہ دار مقام کے مقابلے میں نیم کے درخت کی نیچے درجہ حرارت تین ڈگری کم ہو جاتا ہے۔ گزشتہ صدی کے وسط میں جب برطانوی راج نے برصغیر میں دہلی کو صدر مقام بنایا تھا تو انگریزوں نے شہر کے گرد نیم کے درخت بڑے پیمانے پر لگوائے تھے تاکہ شہر کے درجہ حرارت کو کم رکھا جاسکے اور فضا آلودگی سے پاک رہے۔

بھارت میں نیم کے روایتی استعمالات کو آج بھی نہایت اہمیت دی جاتی ہے۔ جب کسی کو جلدی بیماری لاحق ہوتی ہے تو اسے نیم کے پتوں سے تیار کردہ ہستر پر سلا یا جاتا ہے اور نیم کی چھال میں کرم پر لگائی جاتی ہے۔ نظام ہضم کو بہتر بنانے کے لئے نیم سے تیار کردہ مشاندہ مرہض کو پلایا جاتا ہے جس سے ناصرف معدے، آنتوں اور جگر کو فائدہ ہوتا ہے بلکہ جسم میں جراثیم کے خلاف قوت مدافعت بھی پیدا ہوتی ہے۔ نیم کا درخت صحرائی علاقوں کے باشندوں کے لئے نعمت سے کم نہیں اس درخت کی جزیں زمین میں اتنی گہرائی تک ہوتی ہیں کہ یہ صحرائیں بھی سرسبز و شاداب نظر آتا ہے اور میلوں پھیلی ہوئی جڑوں سے پانی حاصل کر لیتا ہے۔ ان صحرائی علاقوں میں جب مویشیوں کو چرنے کے لئے کوئی بڑو دستیاب نہیں ہوتا تو جانور نیم کو پتوں کا چارہ ہی استعمال کرتے ہیں اس کے علاوہ صحرائی باشندے، جھلسی ہوئی جلد، جراثیم کے خاتمے چہرہ دکھانے کے لئے بھی نیم ہی کو بطور صابن استعمال کرتے ہیں۔

جراثیم کش قدرتی دوا

جزیر ہابرس سے انسانوں کے لیے نسخہ شفا کا کام دیتا آ رہا ہے۔ تاریخ و طب کی کتابیں نیم کے فوائد سے بھر پوری ہیں جن سے ثبوت ملتا ہے کہ برصغیر میں چچک، خسرہ، جلدی امراض کا علاج صرف نیم ہی سے کیا جاتا تھا۔ کہا جاتا ہے کہ نیم کے بیج، پتوں اور جڑ سے حاصل کیے جانے والے تیل کو پانی میں ملا کر زخم دھونے سے ہی چند دنوں میں زخم مندمل ہو جاتے ہیں اور نشان تک باقی نہیں رہتا۔

ماہرین نباتات نے نیم کے پتوں کو لیہارثری میں بغور مشاہدہ کیا تو یہ حقیقت سامنے آئی کہ نیم میں موجود جراثیم کش اجزاء اس قدر طاقتور ہیں کہ وہ دائرس کا مقابلہ کرنے کی بھی صلاحیت رکھتے ہیں۔ یہ عمدہ جراثیم کش ہونے کے ساتھ ہی مہیچھو ندی سے بھی محفوظ رکھتا ہے۔ نیم کے بارے

میں یہ دلچسپ حقیقت بھی سامنے آئی ہے کہ درد ختم کرنے والی عہد جدید کی موثر دوا اسپرین میں شامل کیا جانے والا جز نیلی سیلک ایسڈ جو بید کے درخت سے حاصل کیا جاتا ہے یہی جز زیادہ طاقتور شکل میں بھی موجود ہے۔ یہ جز میں پھلنے پھولنے سے روکتا ہے۔ سائنسدان نیم سے مانع سرطان کی ادویات تیار کرنے میں مصروف عمل ہیں ایشیائی ممالک اس لحاظ سے خوش قسمت ہیں کہ نیم کا درخت گرم مرطوب آب و ہوا رکھنے والے ممالک میں بہت تیزی سے افزائش پاتا ہے نیم کا درخت خصوصاً پاکستان، بھارت، بنگلہ دیش، سری لنکا، برما اور چین میں نہایت افراط کے ساتھ پایا جاتا ہے ایک عمومی رائے کے مطابق نیم کا آبائی وطن چین ہے جہاں سے یہ برصغیر میں کاشت کیا

درخت پھول، پودے زمین کا فطری حسن ہیں، جو فضا کو خوشگوار رکھتے ہیں اور ماحول کو بھی شفاف رکھنے میں اہم کردار ادا کرتے ہیں۔ ماہر ماحولیات کی رائے کے مطابق درختوں کی موجودگی ہی سے آلودگی کے بڑھتے ہوئے طوفان کو متبادل کیا جاسکتا ہے۔ نئی نوع انسان، تمام اقسام کے جانور اور موشیوں کی غذائی ضروریات کا دار و مدار بھی پھل دار درختوں پر ہے جبکہ پرندوں کو سکون اور محفوظ زندگی کا مسکن بھی یہ درخت ہیں، جہاں وہ اپنے گھونسلے بنا کر خاندان کی شکل میں رہائش اختیار کرتے ہیں۔ درختوں اور پودوں کے فوائد گنوائے جائیں تو یقیناً ہمیں گھنٹوں درکار ہوں لیکن قدرت کی اس نعمت کے فوائد ختم نہ ہوں گے انسان اگر درختوں کی محبت سے دیکھ بھال کرتا ہے۔ تو درخت بھی انسان کو خشنڈی چھاؤں سے نوازتے ہیں۔ انہی درختوں میں کچھ اقسام تو اس نوعیت کی ہیں جنہیں بہت دیکھ بھال کی ضرورت نہیں ہوتی یہ از خود پیدا ہوتے جاتے ہیں بہت جلد پروان چڑھتے ہیں اور انسان کی صدیوں تک اپنے حیرت انگیز فوائد سے نوازتے رہتے ہیں انہی درختوں میں سے ایک نام 'نیم' کا ہے۔ اپنے طبی خواص کے لحاظ سے قطعی منفرد ہے جس کا ایک ثبوت یہ ہے کہ برصغیر کے اس درخت پر مغرب میں تحقیقات کا سلسلہ جاری ہے جن سے ثابت ہوا ہے کہ نیم کے بیج سے حاصل کیا جانے والا تیل دنیا بھر میں پائی جانے والی جلدی امراض کے مکمل خاتمے کے لئے اکسیر کا درجہ رکھتا ہے۔ تحقیقی نیم کی اکثریت اس بات پر متفق ہے کہ نیم ایگزیم، کھجلی، خارش اور تمام تر جلدی امراض کو جڑ سے ختم کرنے کی بھرپور صلاحیت رکھتا ہے، جو کسی عہد نویمیت کی دوا سے بھی قطعی ممکن نہیں۔ لہذا اب مغربی دوا ساز اداروں نے نیم کو بطور موثر ترین ہتھیار کیٹور پر استعمال کرنا شروع کر دیا ہے۔ ایسی ادویات منظر عام پر آ رہی ہیں جو نالصحاتیم کے کیویادی اجزاء سے تیار کی گئی ہیں ان ادویات کو موثر ترین پہلو یہ ہے کہ یہ ادویات جسم پر کوئی منفی اثرات بھی مرتب نہیں کرتیں اور مرض کا یکسر ختم کرنے کی بھرپور صلاحیت بھی رکھتی ہیں۔

زمانہ قدیم میں جب سائنس و ٹیکنالوجی ناپید تھیں تب قدرتی جڑی بوٹیوں کے ذریعے ہی مختلف امراض کا علاج کیا جاتا تھا۔ تاریخ کے مفصل مطالعہ سے یہ حقیقت سامنے آتی ہے کہ نیم

جام نگر میمن جماعت کے زیر اہتمام

سالانہ جلسہ تقسیم انعامات برائے طلبہ و طالبات 2009 - 2007ء

جناب امین اسماعیل کٹ پیس والا (سابق صدر جام نگر میمن جماعت، کوآرڈینیٹر سپریم کونسل میمن فیڈریشن) نے اپنی تقریر میں کہا کہ میں سب سے پہلے اتنا عمدہ پروگرام منعقد کرنے پر موجودہ عہدیداران اور ایجوکیشن کمیٹی کے چیئرمین اور ان کی ٹیم کو اور کامیاب طلبہ و طالبات کو دل کی گہرائیوں سے مبارکباد پیش کرتا ہوں۔ میمن برادری میں سابق اور فلاحی ادارے سب سے زیادہ ہیں۔ میمن برادری ہمیشہ جوش و جذبے کے ساتھ انسانیت کی خدمت کرتی ہے۔ ہمیں نیک اور خدمت کے کام اللہ تعالیٰ کی رضا کے لئے کرنا چاہیے۔ اگر ہم اللہ تعالیٰ کو خوش رکھنا چاہتے ہیں تو نیک کام کریں، نیکی کی خوشبو کو پھیلائیں۔ جام نگر میمن جماعت کے نوجوان والیٹر جماعت کے شانہ بہ شانہ کام کر رہے ہیں۔ برادری کے تخیل حضرات کو چاہیے کہ وہ جماعت کے فلاحی کاموں میں بھرپور تعاون کریں تاکہ غریب اور ضرورت مند لوگوں کی زیادہ سے زیادہ امداد کی جاسکے۔ ہمیں اپنے نوجوانوں پر بے حد فخر ہے۔ وہ بڑی محنت سے برادری کے کاموں میں ہاتھ بٹاتے ہیں۔ میں اللہ تعالیٰ سے دعا کرتا ہوں کہ وہ ہماری برادری میں اتحاد اور محبت پیدا فرمائے اور ہماری محبت و خلوص میں تسلسل برقرار رکھے (آمین)

جناب ایچ ایم شہزاد مہمان خصوصی سیکریٹری جنرل ورلڈ میمن آرگنائزیشن (پاکستان چیئر) نے اپنی تقریر میں کہا کہ جو لوگ مشکل مالی حالات میں گزارا کر رہے ہیں وہ WMO کی تعلیمی اسکیم سے فائدہ اٹھائیں۔ ہم جماعت کے 150، 200 بچوں کی تعلیمی ضروریات پوری کرنے کی کوشش کریں گے۔ WMO (پاکستان چیئر) نے ایجوکیشن اور ہاؤسنگ کی فیلڈ میں اہم اور موثر خدمات انجام دی ہیں۔ ہم اپنے بچوں اور بچیوں کو زیادہ سے زیادہ تعلیمی سہولیات فراہم کریں، اگر جماعت کو کسی قسم کی دشواریاں ہوں تو ورلڈ میمن آرگنائزیشن ان کے ساتھ عملی تعاون کے لئے تیار ہیں۔ موجودہ دور میں تعلیم بے حد ضروری ہے۔ معاشی ترقی اور خوشحالی کے لئے آئی ٹی کی تعلیم اور فنی تعلیم بے حد ضروری ہے۔ WMO نے MITI کے نام سے ایک خلیہ رقم سے ایک ٹیکنیکل ادارہ قائم کیا ہے۔ برادری کے بچے اگر ٹیکنیکل تعلیم حاصل کرنا چاہتے ہیں ہم انہیں ہر قسم کی سہولیات دینے کے لئے تیار ہیں۔ آپ نے مزید کہا کہ میمن برادری نے پاکستان کی تعمیر اور ترقی میں اہم رول ادا کیا ہے۔ پاکستان کی اقتصادی ترقی میں میمن کی بڑی کردار ہے اس کا اعتراف حکام بالا نے ہمیشہ کیا ہے۔ میمن برادری کے لوگ دین اور دنیا کی فلاح و بہبود کے کاموں میں ہمیشہ بڑھ چڑھ کر حصہ لیتے ہیں یہی ہماری شناخت ہے۔ ہمیں اپنے میمن ہونے پر فخر ہے۔ ہم وہ برادری ہیں جو امن کی بات کرتی ہے۔ ہماری شناخت، اپنے بچے اور زبان سے وابستہ ہے۔ آخر میں یہ کہوں گا کہ WMO (پاکستان چیئر) کے عہدیداران میمن برادری کی نوجوان نسل کو زیادہ سے زیادہ تعلیم یافتہ دیکھنا چاہتے ہیں۔

جام نگر میمن جماعت کے زیر اہتمام سالانہ جلسہ تقسیم انعامات برائے طلبہ و طالبات (2007-2009) اتوار 14 مارچ 2010ء کو شام 6 بجے YMCA گراؤنڈ میں تقریب منعقد کی گئی جس میں برادری کی معززین کی بڑی تعداد نے شرکت کی۔ تقریب کے مہمان خصوصی ورلڈ میمن آرگنائزیشن (پاکستان چیئر) کے اعزازی سیکریٹری جنرل جناب ایچ ایم شہزاد تھے۔ کیمپنگ کے فرائض جناب سلیم غلام نبی اور اعزازی جنرل سیکریٹری جام نگر میمن جماعت جناب خرم عبدالقادر جولانے مشترکہ طور پر انجام دیئے۔ تقریب کا آغاز تلاوت کلام پاک سے جناب محمد فاروق بکالی نے کیا اور بارگاہ رسالت مآب میں ہدیہ نعت رسول مقبول ﷺ جناب فہد سلیم کٹ پیس والا نے پیش کیا۔

جناب محمد سلیم غلام نبی نے تعارفی کلمات میں کہا کہ وہ لوگ جو بچوں پر درہنہ کرنا ہی جماعت کے لئے وقت بھی دیتے ہیں اور قیمتی مشورے بھی اور پیسے بھی دیتے ہیں۔ وہ اپنی جماعت کو آگے سے آگے لانے میں اہم ترین کردار ادا کرتے ہیں۔ Gathering کے حوالے سے آپ کے تمام پروگرام کامیاب ہوئے ہیں۔ یہ سب کچھ ایک ٹیم ورک کا حصہ ہوتا ہے۔ مستقبل کے ان معماروں کو انعامات سے نوازا جا رہا ہے جنہوں نے شعبہ زندگی میں تعلیمی حوالے سے پوزیشنیں حاصل کی ہیں انہیں اول، دوم اور سوئم انعامات دیئے جائیں گے۔

جناب شاہد لوکنڈ والا (کوچیز میمن ایجوکیشن کمیٹی جام نگر میمن جماعت) نے اپنی تقریر میں کہا کہ یہاں میں تمام خواتین و حضرات کا شکریہ ادا کرتا ہوں جنہوں نے اس پروگرام میں شرکت کر کے طلبہ و طالبات کی ہمت اور حوصلہ افزائی فرمائی۔ میں جناب حاجی نور محمد بسن والا اور پوری مینجنگ کمیٹی کا شکریہ ادا کرتا ہوں جنہوں نے ہمیں اس قابل سمجھا اور ہمیں یہ ذمہ داری سونپی۔ میں جناب عبدالحمید گڑ والا، جناب نوید داؤد کاس، جناب عبدالغفور گھانی والا، جناب کبیر سہرا والا بالخصوص جناب خرم عبدالقادر چولا کا مشکور ہوں جن کی شب و روز انتھک محنت سے یہ پروگرام منعقد ہوا۔ آج کی تقریب میں طلبہ و طالبات کو انعامات سے نوازا جائے گا۔ ہماری برادری میں اعلیٰ تعلیم حاصل کرنے کا رجحان بہت کم ہے۔ میں تمام کامیاب طلبہ و طالبات کو اور بالخصوص دو طالبات کو مبارکباد پیش کرتا ہوں اور ان کے والدین کو سلام پیش کرتا ہوں۔ برادری کی چھوٹے پوزیشن حاصل کرنے والوں کو بھی خصوصی انعامات سے نوازا جائے گا۔

امید کرتا ہوں دوسرے طلبہ و طالبات بھی اعلیٰ تعلیم حاصل کریں گے اور جماعت اور ملک کا نام روشن کریں گے۔ جن والدین کو تعلیم کے لئے معاشی مسائل کا مسئلہ ہو تو اس کے لیے جماعت ان کا بھرپور ساتھ دے گی اور تعاون کرے گی۔ جماعت کی یہ پالیسی رہی ہے کہ جماعت کا کوئی بچہ مالی وسائل کی کمی کے باعث غیر تعلیم یافتہ نہ رہے۔ میری گزارش ہوگی کہ آپ اپنے بچوں کو تعلیم ضرور دلوائیں۔

میمن برادری سے تعلق رکھنے والی تمام جماعتوں اور اداروں کو اطلاع دیتے ہوئے ہم انتہائی مسرت محسوس کرتے ہیں کہ میمن برادری کا نمائندہ جریدہ میمن عالم اپنی پوری آب و تاب کے ساتھ ورلڈ میمن آرگنائزیشن کے زیر انتظام شائع ہو رہا ہے، لہذا تمام جماعتوں اور اداروں سے گزارش ہے کہ اگر وہ اپنے پروگرام کی رپورٹس جریدہ میمن عالم میں شائع کرانا چاہیں تو اپنی رپورٹ بمعہ تصاویر کے ورلڈ میمن آرگنائزیشن پاکستان چیئر کے دفتر واقع مسلم آباد کراچی کو روانہ کر دیں۔ شکریہ

(مطریقہ کار اور اشاعت کے حقوق محفوظ ہیں۔ ادارہ)

World Memon Organisation

32/8 Street # 6, Muslimabad off Kashmir Road, Karachi.

بہمنی ہالائی میمن جماعت کراچی کی تعلیمی تقریب

بہمنی فیڈریشن انجکیشن بورڈ نے بہمنی برادری کے قائم کردہ تعلیمی اداروں میں ایک ہی قسم (یکساں) یونیفارم، درسی کتب (کورس)، ٹیچر ٹینگ کا آغاز کر دیا ہے جس کا آغاز ہالائی میمن جنرل جماعت اسکول سے کیا گیا ہے۔ آپ نے مزید کہا کہ بہمنی فیڈریشن ہاؤس کی تکمیل ہو چکی ہے۔ اس میں 250 افراد کے لئے جدید سہولیات سے آراستہ آڈیٹوریم قائم کیا گیا ہے جس میں تمام بہمنی جماعتیں اپنی سماجی اور تعلیمی تقریبات کا انعقاد کر سکیں گی۔ اس کے بعد بہمنی ہالائی میمن جماعت کے لیے 25 ہزار روپے کے ڈونیشن کا اعلان کیا گیا پھر قرعہ اندازی کے ذریعے انعامات تقسیم کئے گئے۔

بہمنی ہالائی میمن جماعت کے تعلیمی جلسے میں جماعت کے صدر حاجی عبدالرزاق منگروہ ایک طالبہ کو شیلڈ پیش کرتے ہوئے۔ ساتھ کمرے ہونے تعلیمی کمیٹی کے چیئرمین حاجی عبدالکریم ہاشم کمانی، جنرل سیکریٹری حاجی عثمان کمانی۔

تقریب کے مہمان خصوصی میمن فیڈریشن کے صدر جناب احمد چٹوٹی نے ادارے کو مبارک باد پیش کرنے کے بعد کامیاب طلبہ و طالبات کو دی مبارک باد پیش کی اور مستقبل میں ان کی شاندار کامیابیوں کے لئے دعا کی۔ آپ نے کہا کہ انعام یافتگان کے ساتھ ان کے والدین بھی مبارک باد کے مستحق ہیں۔ بہمنی برادری کے قائم کردہ اسکول، اسپتال، دو خانے صرف برادری کے لئے نہیں بلکہ عوام الناس کے لئے خدمات انجام دے رہے ہیں۔ بہمنی فیڈریشن سے وابستہ جماعتیں اور ادارے برادری کی بھی خدمت کرتے ہیں اور غیر برادری کی بھی۔ بہمنی فیڈریشن ایک مشن کے تحت خدمتی کام کر رہی ہے ہم اس کے مشن اور ویژن کو آگے بڑھا رہے ہیں۔ بہمنی فیڈریشن ہمیشہ آپ کے ساتھ ہے۔

دیگر مقررین نے بھی خطاب کیا۔ مہمانان گرامی کو شیلڈ پیش کی گئیں۔ شام چھ بجے شروع ہونے والا انعامی جلسہ 11 بجے تک جاری رہا۔ اس کے بعد عشاء پیش کیا گیا۔

بہمنی ہالائی میمن جماعت کراچی کے زیر اہتمام 2009ء میں عالم، حافظ، پرائمری اور سیکنڈری تعلیم، گریجویٹ اور پروفیشنل تعلیم میں امتیازی پوزیشن ہولڈر 155 طالب علموں کو انعامات اور اسناد دینے کے سلسلے میں یکم مئی 2010ء کو لگھتی لان میں ایک جلسہ برائے تقسیم انعامات و اعزازات منعقد کیا گیا۔ جماعت کے ممبران اور ان کی فیملیوں، طالب علموں اور ان کی فیملیوں کے علاوہ بہمنی برادری کے معززین کی بڑی تعداد نے اس میں شرکت کی۔

تقریب کے مہمان خصوصی آل پاکستان میمن فیڈریشن کے صدر جناب احمد چٹوٹی تھے جبکہ تقریب کی صدارت سندھ کے صوبائی وزیر تعلیم جناب ہیر مظہر الحق نے کی۔ گیٹ آف آرمز میں

سابق صدر میمن فیڈریشن جناب عبدالعزیز میمن، سینئر نائب صدر میمن فیڈریشن جناب عبدالقادر عثمان، ڈائریکٹر بسم اللہ بلڈر جناب حاجی محمد الیاس واڈو پریانی، سابق جنرل سیکریٹری میمن انجکیشنل اینڈ ویلفیئر سوسائٹی جناب زکریا صدیق، جناب حاجی مسعود پارکچہ، میمن فیڈریشن کے سیکریٹری جنرل جناب عبدالرزاق ویانی، جناب سلیم عبدالشکور جاوا والا اسٹیج پر تشریف فرما تھے۔ ان کے علاوہ جناب عبدالقادر راجکوٹ والا، جناب زکریا وڈال والا وغیرہ کے علاوہ بے شمار شخصیات بھی تقریب میں موجود تھیں۔ تقریب کا آغاز تلاوت کلام پاک اور نعت رسول مقبول ﷺ سے کیا گیا۔

جماعت کی گولڈن جوبلی کے موقع پر منعقدہ اس تقریب کے موقع پر برادری کی بڑی تعداد نے شرکت کی۔ گزشتہ 25 سال سے جماعت کے سیکریٹری کے طور پر خدمات انجام دینے اور سیکریٹری کے طور پر سلور جوبلی جناب عثمان عبدالنہی کمانی نے بہمنی بولی میں اظہار خیال کیا۔ آپ نے 50 سال بہمنی ہالائی میمن برادری کی خدمت کرنے والے تمام برادری کے ورکرز کا

شکر یہ ادا کیا اور ان کی خدمات کو سراہا۔ آپ نے 2009ء کے کامیاب طلبہ و طالبات انعامات حاصل کرنے، برادری کے ممبران اور معززین کی، صدر جلسہ، مہمان خصوصی، گیٹ آف آرمز خوش آمدید کہا اور ان کی آمد پر دلی شکر یہ ادا کیا تھا۔

جناب نادر شیخ نے اسٹیج پر قومی نغمہ پیش کیا اور سامعین سے داد وصول کی۔

معروف گجراتی شاعر اور کالم نویس اور قلم کار جناب فحشی دھوراجوی نے اپنا میٹھی کلام بنا کر سامعین کو محظوظ کیا تھا انہیں جماعت کی جانب سے گفٹ پیش کیا گیا۔

میمن فیڈریشن کے اعزازی سیکریٹری جنرل جناب عبدالرزاق ویانی نے اپنی تقریر میں کہا کہ میں جماعت کو طالب علموں کی اس طرح حوصلہ افزائی کرنے اور تقریب کے انعقاد پر جماعت کے عہدیداران اور تعلیمی کمیٹی کے چیئرمین اور ان کے اراکین کو دی مبارک باد پیش کرتا ہوں۔

رپورٹ: انیس غازیانی

آل پاکستان میمن فیڈریشن کے انتخابات اور تقریب حلف برداری

صدر کے عہدے کے امیدوار جناب احمد عبدالرزاق چٹوکی 196 ووٹ حاصل کر کے کامیاب قرار پائے۔ ان کے مقابل امیدوار جناب محمد حنیف مولانی نے 139 ووٹ حاصل کئے۔

سینئر نائب صدر کے عہدے کے امیدوار جناب محمد اقبال پاک والا 189 ووٹ حاصل کر کے کامیاب قرار پائے۔ ان کے مقابل امیدوار جناب الطاف ذکر نے 148 ووٹ حاصل کئے۔

اعزازی جنرل سیکریٹری کے عہدے کے امیدوار جناب عبدالرزاق ویانی 192 ووٹ حاصل کر کے کامیاب قرار پائے۔ ان کے مقابل جناب فیصل ایوب کھٹانی نے 143 ووٹ حاصل کئے۔

سینئر جوائنٹ سیکریٹری کے عہدے کے امیدوار جناب محمد عارف حاجی عبدالرزاق ڈانگرا 190

پرسکون ماحول میں اپنے اپنے پسندیدہ امیدواروں کے حق میں رائے دی استعمال کیا۔ ایکشن سے قبل آل

ووٹ حاصل کر کے کامیاب قرار پائے۔ ان کے مقابل جناب عبدالحمید قاسم نے 144 ووٹ حاصل کئے۔

فنانس سیکریٹری کے عہدے کے امیدوار جناب محمد یونس بکرا 194 ووٹ حاصل کر کے کامیاب قرار پائے۔ ان کے مقابل جناب کاشف محمد یونس قناتی نے 143 ووٹ حاصل کئے۔

مورخہ 11 جون بروز جمعہ 2010ء کو آل پاکستان میمن فیڈریشن کے ایکشن میں کامیاب عہدیداران کی حلف برداری کی ایک پروکار اور یادگار تقریب کا اہتمام کیا گیا جس میں چیف ایکشن کمشنر عبدالحمید ابدانی نے منتخب عہدیداران سے حلف لیا تقریب میں میمن برادری کی ممتاز شخصیات نے خصوصی طور پر شرکت کی اور بعد ازاں پر تکلف مشائیہ کے بعد یہ پروکار تقریب اختتام پذیر ہوئی۔

آل پاکستان میمن فیڈریشن کے انتخابات برائے سال 2011ء، 2009ء، مورخہ 30 مئی 2010ء کو میمن فیڈریشن ہاؤس (پلاٹ 502 گلی نمبر 9) قاروق مولانی روڈ (بالمقابل) اسلامیہ کالج میں صبح 10 بجے سے 11 بجے تک منعقد ہوا۔

ایکشن میں اتحاد قاروق مولانی ہتیل اور اتحاد ہتیل نے بھرپور حصہ لیا۔ ایکشن سے دو ہفتے قبل دونوں پینلوں نے اپنے اپنے فلاحی پروگرام کے اہداف، منظور طبع کر کے کریمین فیڈریشن سے وابستہ میمن جماعتوں اور اداروں کے عہدیداران اور ممبران کے سامنے کارز میٹنگوں میں پیش کئے۔ اس انتخاب کے ایکشن کمشنر جناب عبدالحمید ابدانی اور معاون ایکشن کمشنر جناب عبدالرشید آکبانی اور اراکین کی نگرانی میں پرامن اور خوشگوار ماحول میں انعقاد پذیر ہوئے۔ اور ووٹرز نے

پاکستان میمن فیڈریشن کا سالانہ جنرل ہاؤس کا اجلاس میمن فیڈریشن ہاؤس کے آڈیٹوریم میں منعقد ہوا۔ جس سے ادارے کے عہدیداران نے خطاب کیا۔ اعزازی جنرل سیکریٹری جناب عبدالرزاق ویانی نے میمن فیڈریشن کی دو سالہ کارکردگی کا مفصل احوال و حساب پیش کیا۔ جس کی اتفاق رائے سے منظوری دی گئی۔ جنرل ہاؤس کے اجلاس کے بعد میمن فیڈریشن ہاؤس کے ہال میں صبح گیارہ بجے ووٹرز نے ووٹ ڈالنے کا آغاز کیا اور یہ سلسلہ بغیر کسی وقفے سے شام پانچ بجے تک چلتا رہا۔

میمن فیڈریشن سے وابستہ جماعتوں، اداروں کے عہدیداران اور ممبران اور بیرون کراچی، حیدرآباد، سکسر، بھٹنڈہ دیگر دور دراز علاقوں کے ووٹرز نے اس موقع پر اپنا حق رائے دی استعمال کیا۔ دونوں پینلوں کو ان کی پسند کے نشان الاٹ کئے گئے تھے۔ اتحاد قاروق مولانی ہتیل کا انتخابی نشان موسم بقی اور اتحاد ہتیل کا انتخابی نشان گلاب کا پھول تھا۔

میمن فیڈریشن کی جانب سے نماز ظہر کے بعد تمام ووٹرز حضرات اور میمن برادری کے لوگوں کو ظہرانہ پیش کیا گیا تھا۔ صبح گیارہ بجے شروع ہونے والے ایکشن شام پانچ بجے پھر خوبی اختتام پذیر ہوئے۔ امیدواروں اور ایجنٹ صاحبان، ایکشن کمشنر اور ان کی کمیٹی کے ارکان کے سامنے ووٹوں کی کتنی نصف گھنٹے کے اندر برقی رقراری کے ساتھ مکمل کر لی گئی۔ ایکشن میں جملہ ووٹرز کی تعداد 353 تھی، جن میں سے ڈالے گئے (کاسٹ) ووٹوں کی تعداد 337 تھی۔ تمام ڈالے گئے ووٹوں کا تناسب 95.44 فیصد رہا۔ بعد ازاں انتخابات کے چیف ایکشن کمشنر جناب عبدالحمید ابدانی اور معاون ایکشن کمشنر جناب عبدالرشید آکبانی نے کامیاب امیدواروں کا اعلان کیا۔

قوم کی تعمیر و ترقی اور غربت کے خاتمے میں ایک بہت اہم کردار ادا کرنے والا ادارہ

ادارے میں داخلے کی سہولت فراہم کر کے ان نظر انداز کئے جانے والے نوجوانوں کے لیے مواقع پیدا کر دیے ہیں۔ یہ نوجوان MITI سے ٹیکنیکل ٹریننگ حاصل کرنے کے بعد اپنے اپنے پسندیدہ شعبوں میں آسانی سے ملازمت حاصل کر سکتے ہیں۔

میں نے ہر شعبے میں جا کر یہ بھی دیکھا کہ متعدد نوجوان آلات کے ساتھ پرنٹنگ ٹریننگ میں مصروف تھے۔ مختلف شعبوں میں مجھے ان زیر تربیت نوجوانوں کے تیار کردہ ماڈل بھی دکھائے گئے۔ ان میں کم لاگت کے ریفریجریٹر بھی شامل تھے، موٹر بھی اور لفٹ وغیرہ بھی تھیں۔ فی الحال اس ٹیکنیکل ادارے میں نوجوان لڑکے ہی تربیت حاصل کر رہے ہیں مگر یہاں لڑکیوں کی عملی تربیت کی سہولت بھی فراہم کی جائے گی۔ اس سلسلہ میں اس وسیع عمارت کی تیسری منزل پر کام مسلسل جاری تھا۔ مجھے یہ بھی بتایا گیا کہ ابھی تک لڑکیوں کی ایک ہزار درخواستیں موصول ہو چکی ہیں جو یہاں مختلف کورسز کی ٹریننگ حاصل کرنے کی خواہش مند ہیں۔ لڑکیوں کی ٹریننگ کے لیے درج ذیل کورسز متعارف کرائے جائیں گے: ٹیکنگ (بیک کرنا)، کوکنگ (کھانا پکانا)، اسٹیک (سلائی)، ایجوڈائنگ (کڑھائی) اور پوٹیشن (میک اپ) اور دوسرے ٹیکنیکل کورسز بھی۔

MITI میں جو ٹیکنیکل کورسز کرائے جا رہے ہیں ان میں درج ذیل شامل ہیں: کمپیوٹر ہارڈ ویئر، ریفریجریٹر اور ایئر کنڈیشنر کی مرمت (ریپئرنگ)، موٹر وائٹنگ، انڈسٹریل الیکٹریشن، آٹو الیکٹریکل، آٹو میک، لفٹ ری ریپئرنگ، موبائل فون کی مرمت (ری انسٹالیشن، الیکٹریک ویلڈنگ، ٹیکنال ڈیزائننگ، پمپ کا کام، یو پی ایس کی انسٹالیشن (تعمیر)، UPS کی ریپئرنگ وغیرہ۔ اس کے علاوہ انگریزی زبان کے کورس تمام نوجوان اور لڑکیاں (تربیت حاصل کرنے

والے) کے لیے بھی ہیں۔ اس ادارے میں بلا امتیاز، رنگ، نسل، قوم، ذات اور مذہب کے سب لوگوں کو تربیت دی جاتی ہے۔

نوجوانوں کو مذکورہ بالا کورسز چار ماہ کی مدت میں صرف 2000 روپے کے عوض کروا کے بلاشبہ MITI تعمیر و ترقی اور غربت کے خاتمے میں اہم کردار ادا کر رہی ہے کیونکہ یہاں سے ٹریننگ حاصل کرنے والے اپنے پسندیدہ شعبوں میں آسانی سے ملازمت حاصل کر سکیں گے۔ MITI کے دورے کے بعد میں نے ڈیزل پمپ (مہمانوں کی کتاب) میں یہ الفاظ لکھے تھے: ”علم طاقت ہے اور طاقت کا فروغ صدقہ جاریہ ہے۔ علم کے فروغ کی خدمت انجام دے کر MITI قومی تعمیر و ترقی میں بہت اہم کردار ادا کر رہی ہے۔“

تحریر: حاجی قاسم حاجی عباس کا لاؤڈ والا ٹورنٹو کینیڈا

جب میں کراچی کے دورے پر گیا تھا تو مجھے کورنگی میں قائم ایمین انڈسٹریل اینڈ ٹیکنیکل انسٹی ٹیوٹ MITI کو دیکھنے کا موقع ملا۔ یہ ورلڈ ایمین آرگنائزیشن (WMO) کا ایک پراجیکٹ ہے جس میں نئی ڈسٹرکٹ گورنمنٹ کراچی کا اشتراک بھی شامل ہے۔ اس مقصد کے لیے نئی ڈسٹرکٹ گورنمنٹ کراچی (CDGK) نے WMO کو ایک بہت بڑی زمین مع عمارت مفت فراہم کی ہے تاکہ اس پراجیکٹ کو عمل میں لایا جاسکے۔ WMO پاکستان چیمبر کے صدر جناب بیگمہ کالیانے مجھے MITI کا دورہ کرنے کی دعوت دی تھی۔

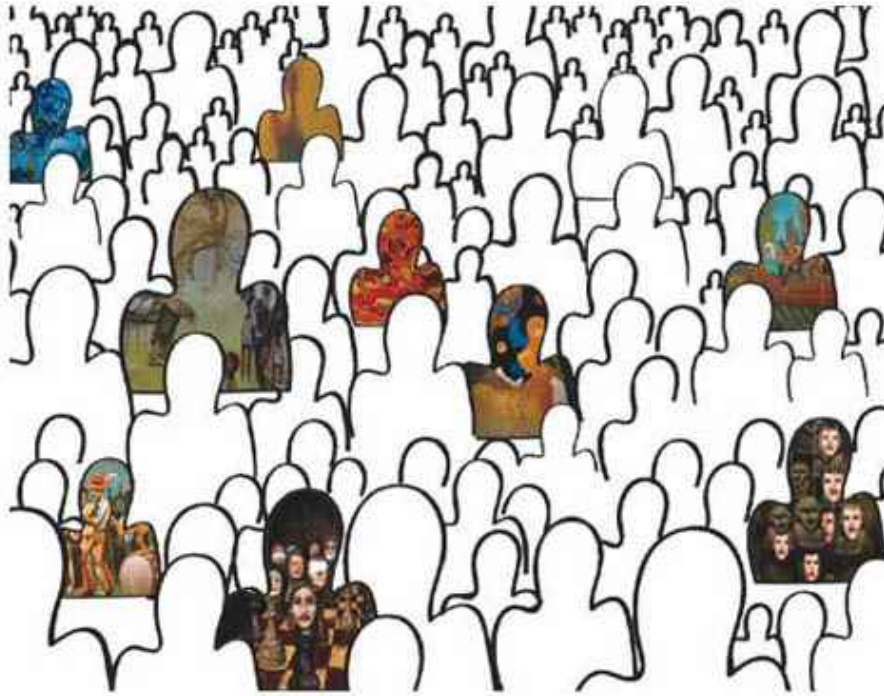

11 مئی 2010ء کی صبح میں جناب بیگمہ کالیانے کے ساتھ کورنگی میں قائم MITI کا ایک پراجیکٹ دیکھنے گیا جہاں MITI کے COO جناب اطہر شیب خان اور جناب ایچ ایم شہزاد نے ہمارا استقبال کیا۔ وہ ہمیں اپنے ساتھ لے گئے اور سبھی سیکشن (شعبے) دکھائے جہاں ڈیپارٹمنٹوں کے نوجوانوں کی عملی ٹریننگ ہو رہی تھی۔ ان کے انسٹرکٹرز مختلف کورسز کے لیے ضروری آلات کے ساتھ ان کو تربیت دے رہے تھے۔

وہاں سب سے اہم چیز جس نے میری توجہ اپنی جانب مبذول کرائی وہ یہ تھی کہ MITI تربیت حاصل کرنے والے نوجوانوں سے صرف 500 روپے ماہانہ وصول کر رہی ہے اور کورس کی مکمل مدت چار ماہ ہے۔ جس میں انگریزی زبان کی کلاسیں بھی شامل ہیں ایک اور اچھی بات جس طرف میری توجہ ہوئی وہ یہ تھی کہ اس چار ماہ کے ٹیکنیکل ٹریننگ کورس میں داخلے کی شرط کم از کم آٹھویں کلاس تک کی تعلیم تھی۔ ہم سب جانتے ہیں کہ پاکستان میں آٹھویں کلاس تک پڑھا ہوا کوئی بھی نوجوان نہ تو سرکاری ملازمت حاصل کر سکتا ہے اور نہ ہی اسے کسی پرائیوٹ ادارے میں ملازمت مل سکتی ہے مگر MITI نے آٹھویں کلاس تک پڑھے ہوئے نوجوانوں کے لیے اپنے

الگ رکھے جاتے تھے، رفتہ رفتہ مردم شماری کے مقاصد وسیع ہوتے رہے اور آج منصوبہ بندی کا سارا کھیل مردم شماری کے اعداد ہی پر کھیل جاتا ہے، اب مردم شماری میں شہری اور دیہی رہائش، صنف، عمر، ازدواجی کیفیت، گھر میں بولی جانے والی زبان، دوسری زبانوں سے واقفیت، جائے پیدائش، نقل مکانی (اس کے لئے ہجرت کے لفظ کا استعمال صحیح نہیں)، خواندگی، تعلیم، تعلیمی معیار، روزگار، بے روزگاری، بے روزگاری کی مدت، پیشہ، کاروباری یا ملازمت اور اولاد جیسی چیزوں کی معلومات جمع کی جاتی ہیں اور خوراک کی فراہمی، رہائش کی جگہ، اسکول، کالج، یونیورسٹیاں، ڈسپینسریاں اور اسپتال آبادی کی موجودہ اور آئندہ ضروریات کا بندوبست کیا جاتا ہے۔ لہذا آج اگر مین برادری بھی شاہراہ زندگی پر کسی کامیاب سفر کا خواب دیکھ رہی ہے تو اسے مردم شماری کو اعداد و شمار کے گورکھ دھندے کے بجائے اپنی ترقی اور خوشحالی کے تناظر میں دیکھنا ہوگا اور ہنگامی بنیاد پر

پابندی کے ساتھ اس کام کو سرانجام دینا ہوگا اسی میں ہماری اور ہماری آنے والی نسلوں کی خوشحالی کا راز مضمر ہے۔

مراسلہ: سمیرا محمد (نائب صدر مین پروفیشنل فورم)

مردم شماری کی اہمیت سے کوئی بھی ذی شعور قوم انکار نہیں کر سکتی، مردم شماری نہ صرف معیشت کی جان ہے بلکہ سیاست، ثقافت، تجارت اور زندگی کے دوسرے

شعبے اس کی ضرورت اور اہمیت کے محتاج ہیں، مردم شماری کے اعداد کے بغیر انسانی زندگی کی گاڑی کو دھکے دے دے کر تو آگے بڑھایا جاسکتا ہے مگر وہ ایک صاف اور روشن شاہراہ پر روانی سے نہیں چل سکتی۔ مردم شماری کی تاریخ بہت پرانی ہے، قدیم معاشروں میں اس کا وجود ہے۔ ہر جگہ اس کے مقاصد مختلف ہوا کرتے تھے۔ قدیم روم میں محصول کی وصولی کے مقصد سے شہریوں اور کی جائیدادوں کا اندراج کیا جاتا ہے، کہیں ملک کا تحفظ کرنے والوں کو شمار کیا جاتا تھا، کہیں غلاموں کو گنا جاتا تھا، مسجد نبوی میں رسول مقبول ﷺ کے ارشاد کے مطابق دو مرتبہ اس زمانے کے مسلمان مردوں کی تعداد معلوم کی گئی، حضرت عمرؓ کے زمانے

میں مردم شماری کا باقاعدہ حکمہ قائم ہوا، جہاں مردوں، عورتوں، یتیموں، بیواؤں، طالب علموں، حافظوں، اصحاب بدر اور دوسری غزوات کے شرکاء کے رجسٹر الگ

تقصان کے مکمل طور پر محفوظ رہی 1935ء سے آج تک الحمد للہ اس مسجد میں نہ صرف پانچوں وقت کی نماز باجماعت بلکہ جمعہ المبارک اور عیدین پر خصوصی اجتماعات منعقد ہوتے ہیں اور رمضان المبارک میں افطاری و تراویح کا بھی باقاعدہ اہتمام ہوتا ہے۔ کو بے مسجد میں تمام مسلمانوں کے لئے شادی تقریبات

کا اہتمام میت کی تدفین کی

سہولت اور حلال فوڈ کی فراہمی کی

سہولت بھی میسر ہے۔

مسلم بچوں کے لئے اتوار کو خصوصی

اسلامی کلاسز کے اہتمام کے علاوہ

خواتین و حضرات کے لئے بھی علیحدہ

علیحدہ اسلامی تعلیمات کی کلاسز کا

انقصاد ہوتا ہے جس میں نماز کا طریقہ

قرآن کی تلاوت اسوہ حسنہ اور سنت

کے طریقے اور عربی کلاسز شامل ہیں

مزید مسجد کی پہلی منزل پر اسلامی

لائبریری بھی قائم ہے۔

روزانہ کئی سیاح جاپان و دیگر ممالک سے

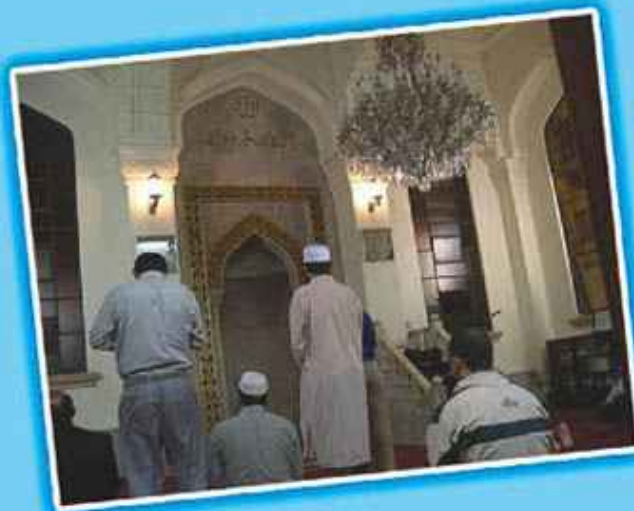
کو بے مسجد دیکھنے آتے ہیں کیونکہ اس مسجد

کی شاندار اور خوبصورت عمارت کو بے شہر کی

زینت ہے۔

جناب عبدالاکرم بوجیا کی ہمت و استقلال اور انتھک کوششوں کے سبب جاپان میں

اسلام کی جو خدمت انجام دی گئی ہے اس پر بلاشبہ پوری مین برادری کو فخر ہے۔

بینار پر چڑھ کر پہلی اذان دی اور سب نے مل کر مسجد میں پہلی نماز جمعہ ادا کی اس وقت مسلمانوں کی خوشی کی کوئی انتہا نہ تھی کہ ان کی آنکھوں کے سامنے سرزمین جاپان میں پہلی مسجد سر بلند کھڑی تھی اس دن سے آج تک اس مسجد میں شیخ وقتہ نماز ادا ہو رہی ہے ماہ اگست میں

مسجد کے افتتاح کے موقع پر گرمی میں شدت کی وجہ سے

عہدیداران سلطنت جاپان اور غیر مسلم معززین کو اپنی

خوشی میں شریک کرنے کی رسم معتدل موسم کے انتظام

میں ملتوی کرنی پڑی۔ تاریخ 11 اکتوبر 1935ء بعد

نماز جمعہ مسجد کبھی کی دعوت پر تقریباً 600 افراد مسجد

دیکھنے تشریف لائے اور معاصر کے بعد نار ہوٹل میں

ان مہمان گرامی کو پارٹی دی گئی۔

1943ء میں جنگ عظیم دوم کے موقع پر اس

مسجد میں مسلمانوں کو نماز کی اجازت نہیں تھی۔

کیونکہ اس وقت جاپان کی نیوی نے اس مسجد کے

ذریعہ حصہ میں خصوصی آلات نصب کئے

ہوئے تھے جنگ کے اختتام تک یہ مسجد جاپان

نیوی کے زیر استعمال رہی۔ اس

جنگ کے دوران کو بے شہر

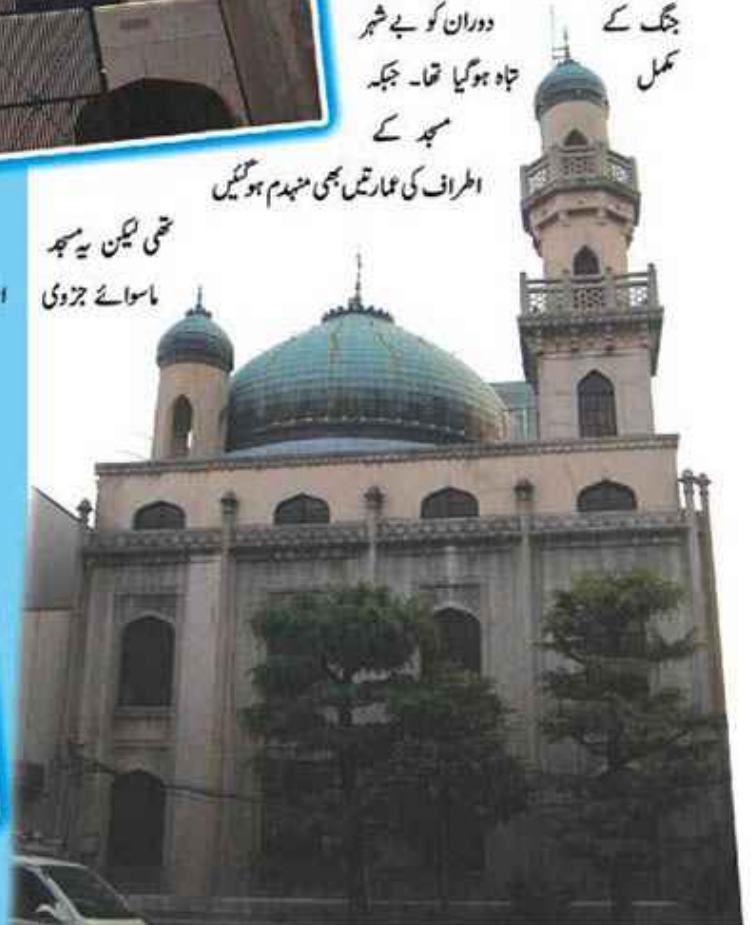
کامل تباہ ہو گیا تھا۔ جبکہ

مسجد کے

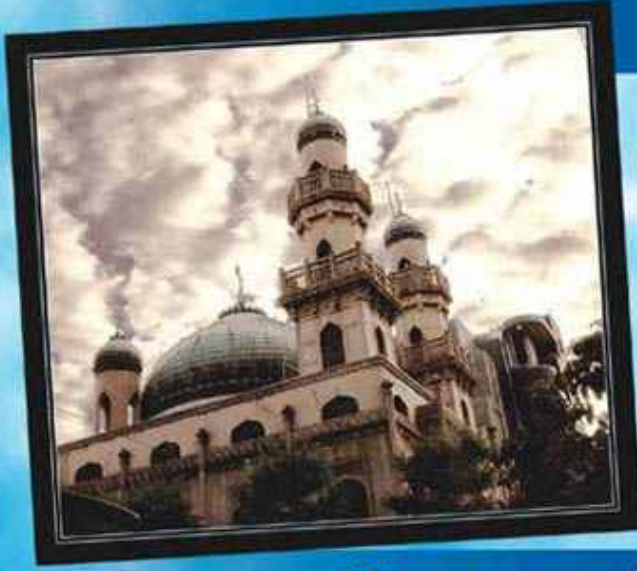
اطراف کی عمارتیں بھی منہدم ہو گئیں

تھی لیکن یہ مسجد

ماسوائے جزوی

جاپان کی سرزمین پر تعمیر ہونے والی پہلی مسجد

کوہے مسجد

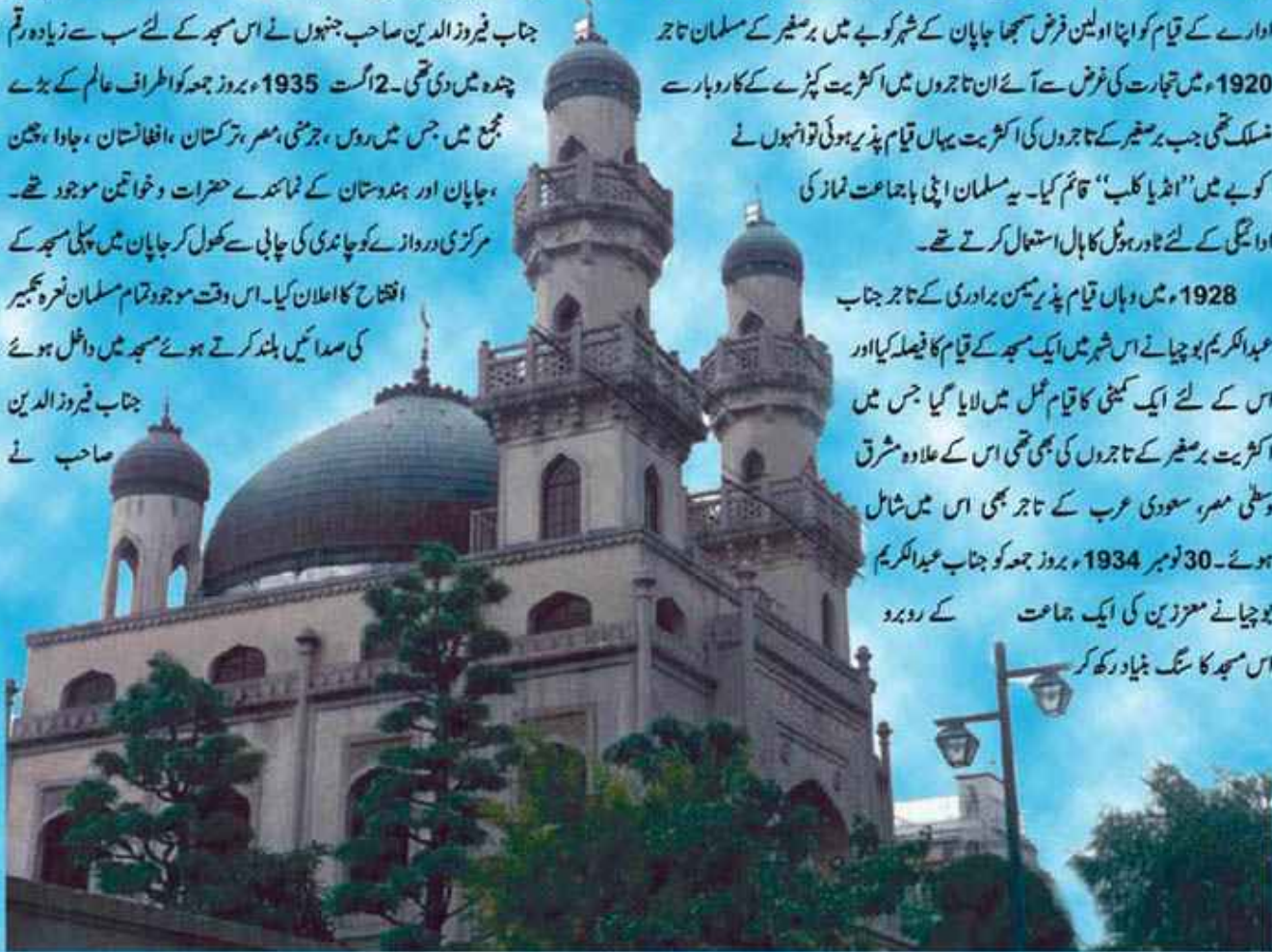
تحریر و تحقیق: عبدالحمید طیب سوریا

میسمن برادری کی دنیا بھر میں انجام دی جانے والی خدمات کا منہ بولتا ثبوت

طلوع آفتاب کی خوبصورت سرزمین پر پہلے خانہ خدا کی تعمیر کا اعلان کیا اس مسجد کی تعمیرات کے عمل کی بحیثیت جاپان کی معروف کنسٹرکشن کمپنی Tanenaka نے انجام دیں جناب فیروز الدین صاحب جنہوں نے اس مسجد کے لئے سب سے زیادہ رقم چندہ میں دی تھی۔ 2 اگست 1935ء بروز جمعہ کو اطراف عالم کے بڑے مجمع میں جس میں روس، جرمنی، مصر، ترکی، افغانستان، جاپان، چین، جاپان اور ہندوستان کے نمائندے حضرات و خواتین موجود تھے۔ مرکزی دروازے کو چاندی کی چابی سے کھول کر جاپان میں پہلی مسجد کے افتتاح کا اعلان کیا۔ اس وقت موجود تمام مسلمان نعرہ بگمیر کی صدائیں بلند کرتے ہوئے مسجد میں داخل ہوئے جناب فیروز الدین صاحب نے

میسمن برادری کا یہ طرز امتیاز ہے کہ وہ دنیا میں جہاں جہاں آباد ہوئی وہاں نہ صرف تجارت امن اور بھائی چارگی کو فروغ دیا بلکہ خدمت انسانیت کے لئے وہاں مسجد اور تعلیمی ادارے کے قیام کو اپنا اولین فرض سمجھا جاپان کے شہر کوہے میں برصغیر کے مسلمان تاجر 1920ء میں تجارت کی غرض سے آئے ان تاجروں میں اکثریت کپڑے کے کاروبار سے منسلک تھی جب برصغیر کے تاجروں کی اکثریت یہاں قیام پذیر ہوئی تو انہوں نے کوہے میں ”انڈیا کلب“ قائم کیا۔ یہ مسلمان اپنی باجماعت نماز کی ادائیگی کے لئے ٹاور ہوٹل کا ہال استعمال کرتے تھے۔

1928ء میں وہاں قیام پذیر میسمن برادری کے تاجر جناب عبدالکریم بوچیانے اس شہر میں ایک مسجد کے قیام کا فیصلہ کیا اور اس کے لئے ایک کمیٹی کا قیام عمل میں لایا گیا جس میں اکثریت برصغیر کے تاجروں کی تھی اس کے علاوہ مشرق وسطیٰ، مصر، سعودی عرب کے تاجر بھی اس میں شامل ہوئے۔ 30 نومبر 1934ء بروز جمعہ کو جناب عبدالکریم بوچیانے معززین کی ایک جماعت کے روبرو اس مسجد کا سنگ بنیاد رکھا کر

نے سب سے پہلے حج کی سعادت 1937ء میں حاصل کی اور بعد میں عازمین حج کے لئے حجاج یمن جماعت قائم کی۔

ایسی ممتاز مین شخصیتوں میں سے ہیں جن کے مقاصد میں دنیا بھر میں آباد یمن برادری میں تعلیمی و فلاحی سرگرمیوں کو فروغ دینا ہے اور تعلیم بالغان، صحت کی خدمات، رہائشی منصوبوں

محمد علی رنگون والا جب انٹرنیشنل جی بی آر آف کامرس اینڈ انڈسٹری کے صدر منتخب ہوئے اس وقت کتیان یمن برادری کے بزرگ رہنما جناب عمر فاضل فاروق ساتھیوں کے ہمراہ مبارکباد دینے گئے، اس وقت فلاحی کاموں کے بارے میں محمد علی رنگون والا، بریفنگ دیتے ہوئے۔

کے لئے مراکز اور کالجوں، ٹیکنیکل تربیت کے اداروں کا قیام شامل ہے۔ رنگون والا نے دھوراجی سے تعلق رکھنے والی جماعت کے فلاحی کاموں میں گہری دلچسپی لی اور کراچی میں دھوراجی کالونی قائم کی۔ اس کے علاوہ آپ نے مختلف جماعتی اداروں کے تحت دھوراجی ایسوسی ایشن قائم کیں تاکہ دھوراجی کے رہنے والوں کے مسائل حل ہوں اور وہ ترقی کریں۔

رنگون والا کی تمام سرگرمیوں کا احاطہ کرنا مشکل کام ہے۔ کچھ وہ منصوبے ہیں جن پر کام ہو رہا ہے اور جو مستقبل قریب میں مکمل ہو جائیں گے تاہم چند کا تذکرہ ضروری جیسے کراچی میں زیرو وی ایم رنگون والا سنٹر اور وی۔ ایم پبلک اسکول لندن میں دی رنگون والا ریپورس سنٹر اور پونے (Pune) ہندوستان میں دی ایم یونانی میڈیکل کالج اور زیٹھا اسپتال۔

آپ نے دیانتداری، خلوص اور دوراندیشی سے کام کیا اور خلق خدا کی خدمت کی۔ آپ نے دو شادیاں کی تھیں۔ آپ کی پانچ اولادیں ہوئیں۔ آپ نے اپنی اولادوں کو بھی خود اعتمادی، مشقت پسندی اور انصاف پسندی کی تعلیم دی۔ آپ کی دوستی کا دائرہ بہت وسیع تھا جس میں شہزادے امرا کاروباری افراد امیر و غریب سب شامل تھے۔ 1947ء میں آپ کی کوششوں سے کراچی کا ہندو مسلم فساد ختم ہوا جس کے باعث آپ کو کراچی میں سٹی فادر منتخب کیا گیا۔ 1950ء میں آپ کو کراچی میونسپل کارپوریشن کے لئے منتخب کیا گیا تھا جو آپ کا پہلا اور آخری سیاسی عہدہ تھا۔ آپ ایک اجنبی کی حیثیت لوگوں سے ملنے اور ذرا سی دیر میں ان کو اپنا دوست بنا لیتے۔ آپ نے بھرپور زندگی گزار لی جو ہر طرح سے شاندار تھی۔ آپ کا ضمیر بالکل صاف تھا۔ آپ نہایت اصول پرست تھے۔ نہ بڑھتی ہوئی عمر آپ کے ذہن پر اثر انداز ہو سکی اور نہ دولت کی ریل پیل آپ کو غلط راہ پر ڈال سکی۔ آپ شہرت کو پسند نہیں کرتے تھے اور اپنے انسان دوستی کے کاموں کی تشہیر بھی نہیں چاہتے تھے۔ زندگی کے آخری ایام میں آپ کو گوشہ نشینی سے لگاؤ ہو گیا تھا۔

آپ نے مختلف طریقوں سے دوسروں کی زندگیوں کو متاثر کیا۔ جو کچھ زندگی نے آپ کو دیا وہ آپ نے قبول کر لیا اور اس کے بدلے میں زندگی کو ضرورت سے زیادہ دیا۔ آپ آخر عمر تک کاموں میں مصروف رہے اور جب آپ نے یہ محسوس کر لیا کہ آپ کا جسم آپ کے ذہن کا ساتھ نہیں دے سکتا تو آپ بستر پر دراز ہو گئے اور آنکھیں بند کر لیں۔ کراچی میں جمعہ کی صبح 12 جون 1998ء کو آپ انتقال فرما گئے۔

آپ ایک سچے مسلمان تھے۔ چھوٹی سی عمر میں ہی آپ قرآن کریم کی تلاوت کرنے لگے، آپ مذہبی رسوم کی ادائیگی کا اہتمام بھی کرتے تھے۔ آپ اردو، میٹھی، گجراتی اور انگریزی کے اچھے مصور تھے۔ آپ نے کبھی شراب اور تباہ کو کو ہاتھ نہیں لگایا۔ آپ کو موسیقی

یمن مرکز حسین آباد کا افتتاح گورنر سندھ جناب محمود بارون نے فرمایا اس موقع پر گورنر سندھ جناب علی محمد نیا کو شال کا تحفہ پیش کیا اور ساتھ کھڑے ہوئے محمد علی رنگون والا

کی اور سماجی مجلسیں پسند تھیں۔ عمدہ کمانے شوق سے کھاتے تھے۔ آپ عبادت گزار تھے مگر ساتھ ہی اس بات پر بھی ایمان رکھتے تھے کہ اللہ تعالیٰ اعمال صالحہ کو پسند فرماتا ہے۔ آپ

تھے۔

☆ ممبر اسٹینڈرڈ ریسرچ انسٹی ٹیوٹ یو۔ ایس۔ اے (امریکہ) جہاں آپ نے آئی۔ ایم۔ ایف کے ادارے کے قیام کو سمجھا۔

☆ انٹرنیشنل ٹرینی ڈیوک آف ایڈنبرگ ایوارڈ اسکیم

☆ بانی پاکستان بھارتی مینوفیکچررز ایسوسی ایشن

☆ بانی اور صدر، دھوراجی ایسوسی ایشن (1972ء تک)

☆ آل پاکستان سیمین فیڈریشن قائم کرنے میں نمایاں حصہ لیا اور 1951ء سے 1958ء تک اس کے صدر رہے

☆ ہاؤسنگ اینڈ ریلیف ٹرسٹ کے چیئرمین کی حیثیت سے نمایاں خدمات انجام دیں۔

☆ آپ کو فوجی اور عوامی خدمات کے صلے میں حکومت پاکستان نے ستارہ خدمت اور

حکومت جرمنی نے داس گراسی ورڈین کر یونز اور یو اے اسکاؤٹ آرگنائزیشن نے آرڈر آف دی سلور پام کے اعزاز سے سرفراز کیا۔ آپ جسٹس آف پیس بھی تھے اور اسٹینڈرڈ ریسرچ انسٹی ٹیوٹ نے آپ کو دی انٹرنیشنل بزنس مین ایوارڈ سے نوازا تھا۔

انسان دوستی، رنگون والا میں سماجی اور تعلیمی کاموں کے فروغ کا زبردست جذبہ تھا۔ 1963ء اپنے والد مرحوم کی یاد میں آپ نے کراچی میں وی ایم پبلک اسکول قائم کیا جو ایک اعلیٰ درجہ کا اسکول تھا جس کا تعلیمی معیار بالخصوص کیمسٹری (علم کیمیا) میں بہت بلند تھا۔ 1967ء میں اپنے مرحوم والدین کی یاد میں آپ نے زینتہ بانی وی ایم فنی رنگون والا ٹرسٹ قائم کیا جو ایک رفاہی ٹرسٹ تھا۔ ٹرسٹ کے موٹو کے تحت یہ تاوا اور مستحق افراد کی مدد کرتا ہے خواہ وہ کسی بھی قوم یا مذہب سے تعلق رکھتے ہوں۔ 1978ء میں آپ کے ورلڈ سیمین فاؤنڈیشن کے خواب نے حقیقت کا روپ دھار لیا۔ اس فاؤنڈیشن کے ممبران

دی جانے لگیں۔ اس کے بعد آپ نے اپنی بیگم بانو صالح بانی (موگل جنیوں نے مانچسٹر یونیورسٹی سے ایم۔ ایس۔ سی کیا تھا)۔ ان کے ساتھ پارٹنرشپ میں ٹوٹھ پیسٹ اور کاسٹیکس کی فیکٹریاں قائم کیں۔ جن کے سبب ایکسپورٹ پرموشن بیورو (E.P.B.) اور ٹریڈنگ کارپوریشن آف پاکستان (T.C.P.) کے قیام کی راہیں ہموار ہوئیں۔

ساری دنیا ایک اسٹیج ہے: پاکستان میں سرکاری اور پرائیویٹ (فجی) اداروں کے ڈائریکٹروں کی کوئی کمی نہیں لیکن عصر حاضر کے تقاضوں کے تحت رنگون والا نے اپنی پرانی دنیا کو خیر باد کہنا مناسب سمجھا اور 1969ء میں نیشنل بینک آف پاکستان کے چیئرمین کے عہدے سے استعفیٰ دے دیا۔ 1971ء میں آپ یورپ گئے اور لندن میں اپنی جدوجہد کا از سر نو آغاز کیا اور کہانیوں کے ایک مشہور کردار ڈک کی طرح لندن کی سڑکوں پر کاروباری مواقع کی تلاش میں مصروف ہو گئے۔ دولت تو آپ کو حقیقت میں نہیں ملی مگر بہت سے سنبھلے مواقع ضرور ملے جن کی وجہ سے آپ کو دنیا کے بہت سے ممالک کے

ساتھ کاروباری تعلقات استوار کرنے اور ان کو وسعت دینے میں مدد ملی۔ جس وقت 1971ء میں پاکستان میں تعلیم اور صنعت کو حکومت نے قومی ملکیت میں لے لیا تھا، اس وقت تک آپ ایک کامیاب بزنس مین کی حیثیت سے عالمی شہرت حاصل کر چکے تھے۔ آپ کی قوم پرستی گہنی خوردنی تیل کی انڈسٹری اور آپ کے وی ایم پبلک اسکول کا کیا بنا؟ یہ الگ کہانی ہے بہر کیف جدوجہد کے لئے نئے میدان اور بھی تھے جو چیلنج کی حیثیت رکھتے تھے۔ 1970ء کے عشرے میں آپ ملایا (ملائیشیا) چلے گئے جہاں آپ اپنے دوست ڈاکٹر مہاتر سے ملے جو فیما (Fima) کے چیئرمین تھے۔ چنانچہ ایک پام آئل انڈسٹری قائم ہوئی جس کے ذریعے ملایا کی حکومت اور عوام نے آپ کے وسیع علم اور تجربے سے استفادہ کیا۔ آج ملایا پام آئل برآمد کرنے والے ممالک کی صف اول میں شامل ہے۔ ذیل میں چند قومی اور بین الاقوامی اداروں کے نام دیے جا رہے ہیں جو آپ نے قائم کئے یا آپ کے تعاون سے قائم ہوئے۔

☆ بانی گورنر انسٹی ٹیوٹ آف بزنس ایڈمنسٹریشن کراچی

☆ بانی صدر کراچی چیئیر آف کامرس اینڈ انڈسٹری

☆ 1964ء تا 1970ء چیئرمین نیشنل بینک آف پاکستان

☆ ڈائریکٹری آئی سی آئی پی آئی ڈی سی۔ وی کراچی اسٹاک ایکسچینج اور اسٹیٹ

بینک آف پاکستان ☆ ٹرینی کراچی پورٹ ٹرسٹ

☆ بانی ٹرینی چیئرمین ورلڈ سیمین فاؤنڈیشن

☆ صدر انٹرنیشنل چیئیر آف کامرس بیرون

☆ آپ ورلڈ وائلڈ لائف کے "1001 کلب" کے ابتدائی ممبران میں شامل

12 جون 2010ء کو 12 ویں برسی کے موقع پر خصوصی تحریر

تحریر: مکتبہ عصمت علی ٹیلی

محمد علی رنگون والا مرحوم

بین الاقوامی شہرت یافتہ ہمہ جہت شخصیت

ممتاز صنعت کار اور سماجی رہنما

پاکستان میں قیام: محمد علی رنگون والا کاروباری پیشے سے وابستہ افراد کا وہ ہر اول دستہ تھے جو 1946ء میں پاکستان آیا اور اپنے ساتھ سرمایہ اور کاروباری سوجھ بوجھ لایا جو صنعت کی بنیادی تعمیر کے لئے اشد ضروری تھا۔ بینکاری، تجارت اور صنعت کو متحرک کرنے کے لئے قوانین کے مسودے تیار کئے۔ وہ آزاد تجارت پر یقین رکھتے تھے۔ انہوں نے اس کے فروغ کے لئے اپنے طور پر بڑی محنت کی اور دیگر افراد کو اقتصادی ترقی کے لئے آزادانہ مقابلہ اور آزاد معیشت کی طرف راغب کیا۔ آپ نے جرمنی کی جنگ کے بعد حیرت انگیز اقتصادی ترقی کی مثال پیش کی۔ آپ قانونی معاملات میں بھی بہت دلچسپی لیتے تھے اور ہمیشہ قانون کی بالادستی کو تسلیم کرتے تھے۔ آپ ہی نے پاکستان فریڈ باؤنڈ آرڈیننس 1960ء کا مسودہ تیار کیا اور بعد میں پاکستان میں اپنے تجارتی تجربات کی بنیاد پر انٹرنیشنل جمیر آف کامرس (I.C.C.) سے وسیع اشتراک کے باعث بین الاقوامی معاملات اور ڈاکومنٹری کریڈٹ کے تحت بین الاقوامی تجارت کے قوانین کے سلسلے میں نہایت اہم کردار ادا کیا تھا جس وقت آپ I.C.C. (آئی۔سی۔سی) سے منسلک تھے، آپ نے ایک بڑے بین الاقوامی جہاز راں کمپنی سے معاہدہ کیا جو کاراکاز (وینی زولا) میں واقع تھی۔

1948ء میں وہ کراچی میں رنگون والا بنا سہتی سٹی کے کاروبار میں ایک بنگالی خاندان کے پارٹنر ہو گئے۔ 1955ء میں آپ اس کاروبار سے علیحدہ ہو گئے اور آپ نے بنگال آئل ٹریڈنگ کمپنی کی۔ آپ کی کمپنی سوئز کے مشرق میں واقع ممالک کی سب سے بڑی خوردنی تیل کی گروپ کمپنی قرار پائی۔ 1960ء کے عشرے میں انہوں نے کراچی اور اور چٹاگانگ (سابقہ مشرقی پاکستان) میں بڑے پیمانے پر بنا سہتی سٹی کے ٹریڈنگ کمپنی قائم کئے۔

عالمی مارکیٹ میں آپ کی کاروباری شہرت، سچائی اور کاروباری سوجھ بوجھ کی مثالیں

ایسا شخص جو ایک باغ و بہار شخصیت کا مالک تھا جو ایک عالمی شہری تھا جو شہزادوں اور ملکوں کے صدر کے ساتھ اٹھتا بیٹھتا تھا اس کو دنیا محمد علی رنگون والا کے نام سے جانتی ہے۔ محمد علی رنگون (برما) میں 20 جولائی 1924ء کو پیدا ہوئے اور اپنے والدین ولی محمد غنی اور زلیخا بائی ٹیل کے اکھوتے بیٹے تھے۔ برنس، تجارت اور کارہائے خیر میں شہرت کے مالک رہے۔ خوردنی تیل کے آبائی برنس میں جس کے دفاتر کلکتہ، مدراس، پناگ اور رنگون میں قائم تھے آپ بچپن سے شریک رہے، اس میں بہت جلد آپ کے تجارتی جوہر جن میں اخلاق اور دور اندیشی کو دخل حاصل تھا نمایاں ہونے لگے۔ آپ اپنے بزرگوں کے نقش قدم پر چلے جو تاجر ہونے کے ساتھ ساتھ خیر بھی تھے اور جنہوں نے رنگون میں فری مسلم ڈپنٹری (جس کا شمار آج رنگون کے بہت بڑے اسپتالوں میں ہوتا ہے) دھوراجی تہیم خانہ اور کلکتہ میں اسلامیہ اسپتال قائم کئے تھے۔

رنگون والا کو دوسری جنگ عظیم کے دوران پیش آنے والے حالات کے تحت بڑے نشیب و فراز سے گزرنا پڑا۔ رنگون پر جاپانیوں کی بمباری کی وجہ سے آپ کے خاندان کو بمبئی سے بڑی کمپنی کے حال میں بھاگنا پڑا۔ اس وقت رنگون والا کی عمر صرف سولہ برس تھی۔ اپنے والد کے عطا کردہ سات سو روپے سے آپ نے ٹیکسٹائل کاروبار شروع کیا۔ تھوڑے ہی عرصے میں آپ کا یہ چھوٹا سا کاروبار پھیلتا گیا یہاں تک کہ آپ نے بمبئی کے قریب و جوار میں کئی اسٹور کھول لئے۔ آپ خوش حال ہو گئے مگر قسمت کو کچھ اور منظور تھا۔

تحریر پاکستان کے شروع ہوتے ہی محمد علی رنگون والا مع دوسرے کاروباری افراد کے قائد اعظم محمد علی جناح (بانی پاکستان) اور دوسرے مہتمم رہنماؤں کی دعوت پر ہندوستان سے کراچی منتقل ہو گئے تاکہ پاکستان کو اقتصادی طور پر مضبوط ملک بنایا جاسکے۔

اعتدال اور میانہ روی

اگر ہم اعتدال اور میانہ روی کے اس سنہری اصول کو اختیار کر لیں تو ہمارا معاشرہ بے شمار برائیوں اور مشکلات سے از خود نجات حاصل کر لے گا

”سورۃ الفرقان“ میں اللہ تعالیٰ کے پسندیدہ بندوں کی یہ صفت بیان کی گئی ہے کہ جب وہ خرچ کرتے ہیں تو نہ بخل و کجروی کرتے ہیں اور نہ اسراف و فضول خرچی کرتے ہیں، بلکہ (خرچ کرنے میں) میانہ روی اور معتدل ہوتے ہیں۔ چنانچہ ارشاد باری تعالیٰ ہے کہ: ”اور یہ لوگ (رہمان کے پسندیدہ بندے) جب خرچ کرتے ہیں تو فضول خرچی نہیں کرتے اور نہ بخلی اختیار کرتے ہیں، بلکہ یہ لوگ درمیانی راہ اختیار کرتے ہیں۔“ (سورۃ الفرقان)

حضرت انسؓ بیان کرتے ہیں کہ رسول اکرم ﷺ نے ارشاد فرمایا کہ: ”میانہ روی اختیار کرنے والا (فخر اور غریبی میں جٹلا ہو کر) کبھی محتاج نہیں ہوتا۔“ اس مختصر حدیث شریف میں حضور نبی کریم ﷺ نے ناداری، غریبی اور جھگ دستی ایسی خطرناک آفت سے بچنے کے لئے ہمیں خرچ میں ”میانہ روی“ اختیار کرنے کی تاکید و تلقین فرمائی ہے۔ اعتدال اور میانہ روی کی تاکید کے معاملے میں اسلام تمام مذاہب سے ممتاز اور منفرد ہے۔ اسلام ہمیں ہر عمل میں میانہ روی اور اعتدال کی تعلیم دیتا ہے۔ البتہ حدیث مذکورہ میں خاص طور پر خرچ کرنے میں میانہ روی کی طرف متوجہ کیا گیا ہے۔

اسراف اور فضول خرچی سے پرہیز کرنے والا کبھی تنگ دستی اور فقر وفاقے میں مبتلا نہیں ہوگا، کیوں کہ ایسا شخص اپنے حالات اور اپنی آمدنی کے مطابق نہایت سوچ سمجھ کر خرچ کرے گا، وہ نہ تو نمود و نمائش میں اپنی رقم ضائع کرے گا اور نہ ہمیش و عشرت میں اپنی دولت برباد کرے گا اور نہ فضول خرچی میں اپنی دولت اڑائے گا، بلکہ جو کچھ بھی خرچ کرے گا، انتہائی سوچ سمجھ کر خرچ کرے گا۔ اسی طرح مال خرچ کرنے کے متعلق ایک اور مقام پر قرآن حکیم نے مومنین کو یہ ہدایت و تعلیم دی گئی ہے کہ: ”نہ تو اپنا ہاتھ گروں سے باندھ رکھو (یعنی حد درجہ کجروی کرو) اور نہ اسے بالکل ہی کھلا چھوڑ دو (یعنی بے تحاشا خرچ کرنے لگ جاؤ، کیوں کہ اگر ایسا کرو گے تو) ملامت کا نشان بن جاؤ گے اور (قسموں سے) ہاتھ طے (اور عاجز بن کر) رہ جاؤ گے۔“ (سورۃ بنی اسرائیل)۔ ہمیں چاہئے کہ ہم فضول خرچی اور بے جا خرچ کرنے سے پرہیز کریں اور بخل و کجروی سے بھی کام نہ لیں، بلکہ اعتدال اور میانہ روی اختیار کریں۔ اگر ہم اعتدال اور میانہ روی کے اس سنہری اصول کو اختیار کر لیں تو ہمارا معاشرہ بے شمار برائیوں اور مشکلات سے از خود نجات حاصل کر لے گا۔

اسلام دینِ فطرت ہے، یہ اپنا ایک مکمل و جامع نظام حیات رکھتا ہے۔ اسلامی طرزِ معیشت و معاشرت میں کھانے پینے اور خرچ کرنے کے بارے میں بھی بہترین اصول و قوانین عطا کیے گئے ہیں۔ اسلام دنیا کا وہ واحد مذہب ہے کہ جس نے دینی اور دنیوی ہر معاملے میں اپنے ماننے والوں کو بہترین اور زریں اصولوں سے نوازا ہے۔ جہاں اسلام نے ہمیں مال اپنے جسم و جان، اپنے اہل و عیال اور اللہ کی راہ میں خرچ کرنے کا حکم دیا ہے، وہاں ہمیں یہ بھی تاکید و تلقین فرمائی ہے کہ خرچ کرنے میں راہِ اعتدال اور میانہ روی کو اختیار کریں۔ اللہ تعالیٰ نے قرآن مجید میں ارشاد فرمایا کہ: ”اے ایمان والو! (اللہ کے دیئے ہوئے پاک مال میں سے) کھاؤ، پیو اور اسراف (فضول خرچی) نہ کرو۔“ (القرآن) ایک اور مقام پر یوں ارشاد باری تعالیٰ ہے: ”اے لوگو! زمین کی ان چیزوں میں سے کھاؤ، جو حلال اور طیب ہیں اور شیطان کے قدموں کی پیروی نہ کرو، بے شک وہ تمہارا کھلا ہوا دشمن ہے۔“ (سورۃ البقرہ)

اسراف اور فضول خرچی کا مفہوم یہ ہے کہ: ”خرچ کرنے میں حد شرعی سے تجاوز کیا جائے۔“ جب کہ اس کا دوسرا مفہوم یہ ہے کہ ”نا جائز اور حرام کاموں میں خرچ کرنا اسراف اور فضول خرچی کہلاتا ہے۔“ جب کہ میانہ روی کا مطلب ہے کہ ”ہر چیز میں درمیانی راست اختیار کرنا، خواہ مال خرچ کرنا ہی کیوں نہ ہو۔ اسلام ہمیں اسراف و فضول خرچی سے رکنے اور اعتدال و میانہ روی اختیار کرنے کا حکم اور تعلیم دیتا ہے۔

مصل مند آدمی اپنی دولت ہمیشہ سوچ سمجھ کر خرچ کرتا ہے۔ اپنی ضروریات پوری کرتے وقت حد سے بڑھ جانا اسراف اور فضول خرچی کہلاتا ہے، یعنی انسان نمود و نمائش یا اکتہار غرور و تکبر یا دوسروں سے آگے نکل جانے کی دوڑ میں اپنی جائز ضروریات یعنی خوراک و لباس اور رہائش وغیرہ میں ضرورت سے زیادہ خرچ کرے، اسلامی لحاظ سے یہ طرزِ عمل قطعاً ناپسندیدہ اور قابلِ اجتناب عمل ہے۔ مال خرچ کرنے کے حوالے سے اسلامی تعلیمات: اسلام میں اسراف اور فضول خرچی منع ہے، کیوں کہ اسلام ایک مذہبِ اعتدال ہے، اس میں ایک طرف بخل و کجروی کو ممنوع قرار دیا گیا ہے تو دوسری طرف اسراف اور فضول خرچی سے بھی روکا گیا ہے، مسلمانوں کو اعتدال اور میانہ روی اپنانے کی تاکید کی گئی ہے۔ قرآن مجید میں اسراف و تنہر اور فضول خرچی کو شیطانی عمل اور فضول خرچی کرنے والوں کو شیطان کا بھائی قرار دیا گیا ہے۔

چنانچہ اللہ تعالیٰ کا ارشاد ہے کہ: ”اور اسراف و بے جا خرچ کرنے سے بچو، بلاشبہ بے جا خرچ کرنے والے شیطان کے بھائی ہیں شیطان اپنے پروردگار کا بڑا ہی ناشکر ہے۔“ (سورۃ بنی اسرائیل) خرچ کرنے کے بارے میں اسلام کی تعلیم یہ ہے کہ انسان اپنی ذات اور اپنے اہل و عیال کی جائز ضروریات مناسب طریقے سے پوری کرے۔ غریب رشتے داروں، یتیموں، مسکینوں اور حاجت مند مسافروں پر اپنا مال خرچ کرے۔ اپنی دولت سے ان محروم لوگوں کا حق ادا کرے جو اپنی بنیادی ضروریات بھی پوری کرنے کے قابل نہیں ہوتے اور یہ لوگ خودداری اور شرم و حیا کی وجہ سے امیر و تکبر اور دولت مند لوگوں سے سوال بھی نہیں کر سکتے، ایسے لوگوں کی ہمیں ہر حال میں اور ہر ممکن طریقے سے مدد کرنی چاہیے۔

میسمن برادری کی آبادی کی مردم شماری

ایک بہت اہم کام جس کی تکمیل ہونی ہے

میسمن برادری کی ایک بہت طویل اور روشن و ذریعہ تاریخ ہے، اس برادری میں روایات اور مختلف ثقافت کے رنگ ہیں جو صدیوں پرانی ہیں، جن میں عظیم جذبہ و خدمت انسانیت بھی شامل ہے جس کی بدولت برادری کو عزت اور تعظیم کی نگاہ سے نہ صرف مختلف مکتبہ افکار بلکہ تمام دنیا میں سراہا جاتا رہا ہے۔

میسمن برادری کی تاریخ و ارتقاء سے متعلق بہت سے نظریے ہیں اور تاریخی کتب کی ورق گردانی سے کئی سو سو ویں صدی تک جاتا ہے جہاں میسمنوں کے بارے میں پتا چلتا ہے کہ یہ قوم کاٹھیاواڑ کے جزیرہ نما ساحل کچھ اور ساحل خامبٹ کے درمیان ہے اور جو آج کل انڈیا کے شہر گجرات کا حصہ ہے۔

مختلف تاریخ دانوں کے نزدیک میسمن قوم کی ارتقاء کے بارے میں مختلف آراء پائی جاتی ہیں۔ اور سب سے زیادہ مستند رائے اور تحقیق یہ ہے کہ میسمن برادری کی جڑیں سندھ کی چٹانوں سے ملتی ہیں، کچھ ایسے عوامل تھے جن کی وجہ سے ان کو ہجرت کر کے کچھ کاٹھیاواڑ اور گجرات کے چھوٹے گاؤں اور قصبوں میں آباد ہونا پڑا یہ گاؤں اب موجودہ ہندوستان میں ہیں۔

جیسے جیسے وقت گزرتا گیا میسمن برادری نے کامیابی حاصل کی اور ان کے گاؤں کی تعداد میں اضافہ ہونے لگا، اور تمام گروہ جو ایک مخصوص علاقے میں یا گاؤں میں رہتے تھے اس مناسبت سے اپنی منفرد شناخت بناتے گئے اور خود کو اس قبضے سے منسوب کر لیا، جیسے مثال کے طور پر بانٹو امین، کتیا نہ میسمن، اوکھائی میسمن، دھو راجی میسمن، جتیچہ میسمن، ہالاری میسمن اور دیگر بہت سی برادریاں یہ تمام علاقوں کی مناسبت سے جماعتوں کے نام ہیں۔

شروع میں میسمن برادری کچھ ہزار لوگوں پر مشتمل تھی مگر وقت کے ساتھ اس میں اضافہ ہوتا چلا گیا ریل کی ایجاد کے بعد ۱۹ ویں صدی کے اواخر میں برادری کے مرد حضرات کاروبار اور نوکری کے اچھے مواقع حاصل کرنے کے لئے سفر کرنے کے قابل ہوئے اور برصغیر کے علاقوں میں بسنا شروع ہوئے کچھ دوسرے براعظموں میں بھی جا کر آباد ہوئے مگر زیادہ راجستان کا روبرو ہی تھا۔

۱۹۴۷ اور برصغیر کی تقسیم کے وقت میسمن برادری کو جبراً ہجرت بھی کرنی پڑی اور برادری کی بہت بڑی تعداد سندھ اور راجپوتی میں آباد ہو گئی اور کچھ لوگ بیرون ملک آباد ہو گئے۔ کچھ ہندوستان کے مختلف علاقوں میں جا کر آباد ہو گئے۔

دوسری ہجرت کے 63 سال بعد آج میسمن برادری تمام دنیا میں پھیل چکی ہے مگر زیادہ آبادی راجپوتی، ممبئی، سورت (انڈیا) اور پاکستان کے مختلف علاقوں میں آباد ہے مگر تمام افراد اور خاندانوں کی تعداد شمار ہو نہیں ہیں۔ موجودہ جدید دور میں ہر قوم اور برادری کے پاس اس سے وابستہ افرادی معلومات موجود ہونی بے انتہا ضروری ہے تاکہ منصوبہ بندی (Planning) ترقی اور زندگی کے معیار کو بہتر بنانے کے لئے موثر اقدامات کئے جاسکیں اور واضح حکمت عملی تیار کی جاسکے۔ یہ اعداد و شمار اور معلومات جو مردم شماری کی مدد سے تیار ہوتی ہے بہت سے معاملات میں مدد دے سکتی ہیں، جیسے مستقبل کے اسکول، کالج، ہسپتال، گھر، نوکریاں اور بہت سی بنیادی سہولیات جو برادری کی ترقی کے لئے اہم ہو سکتی ہیں۔

مردم شماری کی مدد سے معلومات سے یہ بات پتا چل سکتی ہے کہ برادری میں شرح خواندگی کیا ہے، عمر کے لحاظ سے کتنے افراد ہیں اور برادری میں معیار زندگی، بے روزگاری، صحت کے مسائل اور دیگر معلومات جو برادری کے مستقبل کا تعین کرنے کے لئے اشد ضروری ہے۔ یہ تمام معلومات میسمن برادری کے فلاحی منصوبوں کی بہتری کے لئے بھی نہایت اہم ثابت ہو سکتی ہیں جس کی مدد سے دور رس نتائج حاصل کرنے کی منصوبہ بندی کی جاسکتی ہے یہ ایک بہت پیچیدہ مسئلہ ہے اور اس کے حل کے لئے صحیح سمت میں موثر اقدامات بہت ضروری ہیں اور یہ آسان کام نہیں اس کے لئے وقت اور حکمت عملی درکار ہے۔

ورلڈ میسن آرگنائزیشن پاکستان نے یہ کام آل پاکستان میسن فیڈریشن اور دیگر جماعتوں نے ساتھ مل کر شروع کر دیا ہے اور اب تک 30,000 خاندانوں اور 130,000 افراد کے بارے میں معلومات جمع ہو چکی ہیں مگر اب بھی یہ تعداد دینے والا اور جامع کام مکمل نہیں ہوا ہے۔ یہ اہم قدم بورڈ آف میٹنگ کی میٹنگ کے بعد عمل میں آیا جو 2004ء میں مبارک میں ہوئی تھی مگر پاکستان کے علاوہ دنیا کے کسی بھی حصے میں کوئی قابل ذکر کام نہیں ہوا ہے۔

یہ وقت کی اہم ضرورت ہے کہ میسمن برادری کی مردم شماری کو تمام دنیا میں مکمل کیا جائے کم از کم جہاں جہاں WMO کام کر رہی ہے وہاں فوری طور پر یہ کام ہونا ضروری ہے تاکہ 2 یا 3 سال کے عرصے میں WMO کے پاس وہ تمام ضروری معلومات موجود ہو جو مستقبل کی حکمت عملی تیار کرنے کے لئے اشد ضروری ہے۔

تمام فلاحی ادارے، جماعتیں، تعلیمی ادارے، انڈسٹریز، کاروباری ادارے، کیونٹی سینٹرز اور تمام میسمن سماجی اداروں کو اس مردم شماری میں اہم کردار ادا کرنا چاہیے اس سلسلے میں خاص طور پر تیار کردہ مردم شماری کا فارم WMO کی website پر موجود ہے۔

میسمن مردم شماری پر جتنی بنیادوں پر عملت میں توجہ دینے کی ضرورت ہے اور برادری کے ہر فرد کو اس میں حصہ لینا چاہیے۔

آئیں اس اہم سنگ میل اور مشکل مہم کو سر کرنے کیلئے آگے بڑھیں اور ایک دوسرے کا ہاتھ تقام لیں۔

اللہ تعالیٰ ہمارا اس اہم کام میں حامی و ناصر ہو اور ہمیں میسمن برادری کی بہتری کے کام کرنے کے لئے اس کی رہنمائی حاصل ہو۔ آمین

پیر محمد کالیا سیکریٹری جنرل WMO

چیف ایگزیکٹو عالم

القرآن

اللہ کی رحمت سے نا امید نہ ہونا

(اے پیغمبر میری طرف سے لوگوں کو) کہہ دو کہ اے میرے بندو! جنہوں نے اپنی جانوں پر زیادتی کی ہے خدا کی رحمت سے نا امید نہ ہونا، خدا تو سب گناہوں کو بخش دیتا ہے اور وہ تو بخشنے والا مہربان ہے۔

سورۃ الزمر، آیت: 53

سورحمتیں

حضرت سلمان فارسی رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے روایت ہے کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا ”اللہ تعالیٰ نے سورحمتیں پیدا فرمائی ہیں، ان میں سے ایک کی مسافت آسمان و زمین کے درمیانی خلا کے برابر ہے، صرف اسی ایک رحمت کی وجہ سے ماں اپنے بچے سے دیگر مخلوقات ایک دوسرے سے محبت کرتی ہیں۔“ (مسلم)

حدیث نبوی

قیامت کے دن رحمت

حضرت حسن بصری رحمۃ اللہ کا قول ہے کہ دنیا میں اللہ تعالیٰ کی رحمت نیک و بد اور مومن و کافر دونوں پر ہے لیکن قیامت کے دن صرف ان لوگوں پر رحمت ہوگی جو نیک ہوں گے۔

حضرت سفیان ثوری رحمۃ اللہ کہتے ہیں کہ اللہ تعالیٰ کا جہنم کو پیدا کرنا بھی ایک قسم کی رحمت ہے تاکہ لوگ آگ کے عذاب سے ڈر کر اس کی فرمانبرداری اور اطاعت کریں۔

حضرت عمر بن خطاب رضی اللہ عنہ کہا کرتے تھے کہ اے اللہ! تو میرے اوپر اپنی رحمت نازل فرما، اگر میں تیری رحمت کا اہل نہیں تو تیری رحمت تو بہت وسیع ہے کہ وہ ہر شے پر محیط ہے، اے اللہ! مجھے اپنی رحمت کا خاص مستحق بنا۔

(حلیۃ الاولیاء)

اقوال زریں

پپسی

DARE FOR MORE

The AIDC Group

Plot 28562
Samora Machel Drive
P.O.Box 786
Gaborone
Botswana

Tel: (267) 3951 736
Fax: (267) 3903 008
email: info@aidc.co.bw

EXECUTIVE CHAIRMAN: MR. A S DADA, GROUP MANAGING DIRECTOR: MR. Y DADA